biblioteca scolarului

ANA BLANDIANA

LA CULES ÎNGERI

biblioteca școlarului

Ana
BLANDIANA

LA CULES DE ÎNGERI

Litera
INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

Colecție inițiată și coordonată de Anatol Vidrașcu și Dan Vidrașcu
Concepția grafică a colecției și coperta: Vladimir Zmeev
Pe copertă: Improvizație pe tema tabloului
Marea familie de René Magritte
Ilustrații: Vasile Moșanu

REFERINȚE ISTORICO-LITERARE:

Mircea Martin,
Cornel Moraru, Cornel Ungureanu,
Ion Pop, Alexandru Piru, Nicolae Manolescu,
Eugen Simion, Mircea Ivănescu, Alexandru Philippide,
Lucian Raicu, Alex. Ștefănescu, Dumitru Micu,
G. Dimisianu, Laurențiu Ulici, Radu Enescu,
Valeriu Cristea, Dan C. Mihăilescu,
Iulian Boldea, Octavian Soviany,
Al. Cistelecan, Ioan Moldovan,
Gh. Grigurcu

Editura „Litera Internațional“
O. P. 33; C.P. 63, sector 1, București, România
tel./fax (01) 3303502; e-mail: info@litera.ro

Grupul Editorial „Litera“
str. B. P. Hasdeu, mun. Chișinău, MD-2005, Republica Moldova
tel./fax +(3732) 29 29 32, 29 41 10, fax 29 40 61;
e-mail: litera@litera-publishing.com

Difuzare:

S.C. David D.V.Comprod SRL
O. P. 33; C. P. 63, sector 1, București, România
tel./fax +(01) 3206009

Librăria „Scripta“
str. Ștefan cel Mare 83, mun. Chișinău, MD-2012,
Republica Moldova, tel./fax: +(3732) 221987

Prezenta ediție a apărut în anul 2002 în versiune tipărită
și electronică la Editura „Litera Internațional“ și
Grupul Editorial „Litera“.

Editori: *Anatol și Dan Vidrașcu*
Redactor: *Tudor Palladi, Petru Ghencea*
Tehnoredactare: *Olesea Pașa*

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic din Chișinău
Comanda nr. 20047

CZU 821.135.1-1
B 56

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Blandiana, Ana
La cules îngeri: versuri/ Ana Blandiana; col. iniț. și coord. Anatol și Dan Vidrașcu; conc. gr. col. și coperta/ Vladimir Zmeev; ilustr. Vasile Moșanu — Ch.: Litera, B., Litera Int., 2002 (Combinatul Poligrafic). — 360 [p]. — (Bibl. școlarului, serie nouă, nr. 218)
ISBN 973-8358-21-9. — ISBN 9975-74-383-8
821.135.1.-1

ISBN 973-8358-21-9
ISBN 9975-74-383-8

CUPRINS

A TREIA TAINĂ
(1969)

CINCIZECI DE POEME
(1970)

OCTOMBRIE, NOIEMBRIE, DECEMBRIE (1972)

POEZII
(1974)

SOMNUL DIN SOMN
(1977)

OCHIUL DE GREIER
(1981)

STEA DE PRADĂ
(1985)

ARHITECTURA VALURILOR
(1990)

ADDENDA

TABEL CRONOLOGIC

1915 25 martie. *Se naşte în familia ţăranilor Gheorghe şi Ana Coman din comuna Murani, plasa Vinga, judeţul Timiş, primul lor copil, Gheorghe, tatăl viitoarei poete. Licenţiat în drept şi teologie, profesor la liceele* Diaconovici-Loga *şi* Mihai Viteazul *din Timişoara, el va participa, în calitate de preot cu grad de maior, la eliberarea Transilvaniei de nord, a Ungariei şi Cehoslovaciei, iar după război va fi profesor la liceul* Partenie Cosma *din Oradea, apoi preot la catedrala ortodoxă din acelaşi oraş. Deţinut politic şi condamnat pentru „uneltire împotriva statului“, moare după o viaţă de dramatică demnitate, în vârstă de 49 de ani, într-un accident, la numai câteva săptămâni după deschiderea închisorilor din 1964.*

1915 10 aprilie. *Se naşte în familia ţăranilor Gheorghe şi Valeria Diacu din satul Blandiana, plasa Vinţul de Jos, judeţul Alba, al doilea din cei opt copii, Otilia, mama scriitoarei. După ce la vârsta de 17 ani îşi pierde ambii părinţi, va munci, ca expert contabil, pentru a-şi creşte fraţii mai mici, ca şi, mai târziu, când, în lungii ani de detenţie politică a soţului ei, îşi va creşte şi educa singură cele două fiice.*

1942 25 martie. *Se naşte la Timişoara, ca primă fiică a cuplului Gheorghe şi Otilia Coman, Otilia-Valeria, cea căreia în familie şi printre prieteni i se va spune constant Doina, iar în literatură se va numi Ana Blandiana.*

1947 11 septembrie. *Se naşte Geta, sora mai mică a poetei.*

1949—1952 Urmează şcoala primară în cartierul Viilor din Oradea, având-o ca învăţătoare pe Tamara Stamatiu, la ale cărei ore de compunere îşi va deconspira primele versuri.

1952—1959 Urmează cursurile claselor V—XI ale Şcolii generale nr. 2 din Oradea (fostul liceu Oltea Doamna*), având ca profesor de română pe Eugen Groza (el însuşi autor de teatru şi proză) şi ca profesoară de istorie pe Eleonora Ile, al cărei inteligent şi amar patriotism o va marca, imprimându-i pentru toată viaţa nevoia*

de a-şi raporta destinul la destinul colectiv. Este perioada lecturilor intense, a participării la cenacluri, a încercărilor în toate genurile şi în toate stilurile, a premiilor şcolare şi a concursurilor literare pentru elevi, a primelor versuri publicate în revistele de copii.

1959 *Debutează în revista* Tribuna *din Cluj cu poezia* Originalitate*, semnând pentru prima oară Ana Blandiana.*
În urma unui denunţ trimis de la Oradea tuturor publicaţiilor din ţară, în care se cere interzicerea ei ca „fiică a unui duşman al poporului“, pierde pentru următorii ani dreptul de a intra la faculatate şi de a publica. Despre această perioadă Ana Blandiana va scrie mai târziu: „Am fost cunoscută ca poet interzis, înainte de a fi cunoscută ca poet“.

1960 *Se căsătoreşte cu scriitorul Romulus Rusan.*

1963 *După o interdicţie de patru ani, redebutează, de data aceasta irevocabil, în revista* Contemporanul*, condusă de G. Ivaşcu.*

1963—1967 *Urmează şi termină cursurile Facultăţii de filologie a Universităţii din Cluj.*

1964 *Îi apare prima carte,* Persoana întâia plural*, versuri, cu o prefaţă de Nicolae Manolescu,* Editura pentru literatură.

1966 Călcâiul vulnerabil*, versuri,* Editura pentru literatură *(respinsă întâi de cenzură ca fiind „un adevărat strigăt de revoltă“).*
Prima participare la un festival internaţional de poezie: Festivalul de la Lahti*, Finlanda.*

1967 *Neavând un loc de muncă la Cluj, se mută la Bucureşti.*

1967—1968 *Lucrează ca redactor la revista* Viaţa Studenţească.

1967—1970 *Scrie lunar în revista* Amfiteatru*, sub genericul* Pururi tânăr, înveşmântat în manta-mi*, o rubrică de eseuri despre poeţii morţi tineri.*

1968 Mai *Este invitată să susţină un recital de poezie în cadrul stagiunii* Teatrului Naţiunilor *de la Paris. În zilele următoare asistă la mişcările de stradă — celebrul* Mai contestatar.
Iunie-iulie *Călătorie în Cehoslovacia împreună cu Romulus Rusan, invitat de guvernul ceh să scrie o carte despre* Primăvara de la Praga.

1968—1973 *Semnează săptămânal în revista* Contemporanul *o rubrică denumită în primii patru ani* Antijurnal*, iar apoi* Corespondenţe.

1968—1975 Lucrează ca redactor la revista Amfiteatru.

1969 A treia taină*, versuri,* Editura Tineretului.

Premiul de poezie *al* Uniunii Scriitorilor.
Realizează, împreună cu Andrei Şerban şi cu actorii Irina Petrescu, Mariana Mihuţ şi Florian Pittiş, două filme de poezie pentru televiziune.
Descoperirea Italiei, prima călătorie de studiu şi documentare prin muzeele şi şantierele arheologice ale peninsulei, devenită, alături de pasiunea pentru muzica clasică, cea mai importantă contribuţie neliterară la formarea intelectuală a scriitoarei.

1970 Calitatea de martor*, eseuri,* Editura Cartea Românească.
Cincizeci de poeme, Editura Eminescu*, volum antologic conţinând o selecţie din cărţile anterioare şi 10 poezii inedite.*
Premiul Academiei.

1971 Homokóra (Clepsidra)*, versuri, traducere de Hervay Gizella,* Editura Kriterion.
Calitatea de martor*, ediţia a doua,* Editura Cartea Românească.

1972 *Apare* Octombrie, Noiembrie, Decembrie*, versuri,* Editura Cartea Românească.

1973 Povestiri crepusculare *de Michel de Ghelderode, traducere şi cuvânt înainte de Ana Blandiana.*
Decembrie 1973 — mai 1974 *Participă, împreună cu Romulus Rusan, la* Programul Scriitoricesc Internaţional (International Writing Program) *al Universităţii din Iowa-City (S.U.A.).*
Martie-aprilie. *Cei doi scriitori întreprind o călătorie cu autobuzul în jurul Statelor Unite, pe care Romulus Rusan o va descrie în cartea sa* America ogarului cenuşiu.
Este realizat un film de scurt metraj (25 min.) pentru Library of Congress*, cuprinzând versuri în lectura autoarei.*

1974 Poezii, Editura Cartea Românească, *volum antologic cuprinzând o selecţie din volumele anterioare şi 13 poeme inedite.*

1974—1988 Susţine săptămânal şi din ce în ce mai dificil, pe măsura înăspririi cenzurii, rubrica denumită Atlas, *în* România Literară.

1975—1977 Obligată să demisioneze de la Amfiteatru*, lucrează ca bibliotecară la* Biblioteca Institutului de Arte Plastice.

1976 Eu scriu, tu scrii, el, ea scrie*, eseuri,* Editura Cartea Românească.

1977 *În urma cutremurului din 4 martie şi a prăbuşirii blocului din strada Colonadelor, va trăi de acum înainte mai mult la ţară, într-un sat din Câmpia Dunării. Schimbare de viaţă şi destin.*
Somnul din somn*, versuri,* Editura Cartea Românească.
Cele patru anotimpuri*, proză fantastică,* Editura Albatros *(respinsă întâi de cenzură, cu motivaţia "tendinţe antisociale").*

1978 Poeme*, în colecţia* Cele mai frumoase poezii*,* Editura Albatros*, cu o prefaţă de Al. Philippide şi un portret de Eugen Drăguţescu.*
Cea mai frumoasă dintre lumile posibile*, însemnări de călătorie,* Editura Cartea Românească.

1980 Întâmplări din grădina mea*, versuri pentru copii,* Editura Ion Creangă.
Premiul de literatură pentru copii al Uniunii Scriitorilor.

1981 Ochiul de greier*, versuri,* Editura Albatros.
Casa de discuri Electrecord *editează discul* Ana Blandiana citeşte din versurile sale*, cuprinzând 28 de poeme.*

1982 Poeme—Poems*, ediţie bilingvă,* Editura Eminescu*, traducere în limba engleză de Dan Duţescu, cu o* prefaţă *de D. Micu.*
I se decernează, la Viena, în aula Universităţii vechi, premiul internaţional Gottfried von Herder*, pentru "Dimensiunea supratemporală pe care o conferă poeziei sale teme ca puritatea şi căderea în păcat, moartea şi supravieţuirea, dragostea ca năzuinţă spre absolut şi evadare din materialitate" şi ca un semn al "preţuirii faţă de opera sa poetică şi eseistică, ce reprezintă o meditaţie profundă asupra creaţiei şi asupra fiinţei omeneşti şi care, refuzând atât biografismul, cât şi artificialitatea, consacră poezia ca mit creator".*
În următoarele trei luni întreprinde, împreună cu Romulus Rusan şi sub auspiciile premiului câştigat, o călătorie spre sud, spre lumea mediteraneană a vechilor culturi: Egipt, Israel, Grecia, Roma, Bizanţ. În cartea sa O călătorie spre marea interioară*, Romulus Rusan va descrie această experienţă.*
Proiecte de trecut*, proză fantastică,* Editura Cartea Românească.
Oprită iniţial de cenzură, cartea apare totuşi în urma decernării premiului Herder. În anii următori va deveni cea mai tradusă carte a autoarei.
Premiul de proză al Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti.

1983 Ora de nisip, *ediţie antologică, însoţită de o selecţie de texte critice şi cuprinzând şi 31 de poeme inedite,* Editura Eminescu.
Alte întâmplări din grădina mea, Editura Ion Creangă, *versuri pentru copii.*

1984 Coridoare de oglinzi, *eseuri,* Editura Cartea Românească.
Pieta achillesowa i inne wiersze (Călcâiul vulnerabil şi alte poeme), Wydawnitctwo Literackie Krakow-Wroclaw, *traducere în limba poloneză şi prefaţă de Zbigniew Szuperski.*
Honnan jön a nyar? (De unde vine vara?), Editura Ion Creangă, *traducere în limba maghiară de Lendvay Éva.*
Decembrie. *Apar în revista* Amfiteatru *cele 4 poeme (*Eu cred, Cruciada copiilor, Noi, plantele, Totul*) care, în urma scandalului produs (soldat cu interdicţia de publicare pentru autoare şi penalizări pentru redacţie), se răspândesc transcrise de mână („primul samizdat românesc") şi sunt traduse şi publicate în nenumărate ţări. Ziarul britanic* The Independent *le dedică o întreagă pagină în care fiecare cuvânt al poemului* Totul este decodificat, *realizându-se o adevărată şi demascatoare radiografie a dictaturii din România.*

1985 Stea de pradă, *versuri,* Editura Cartea românească.
Don't be afraid of me (Nu-ţi fie teamă de mine), Spiritual Poetry Collection, *Detroit, Michigan.*
Valaki engem álmodik (Poate că mă visează cineva), Editura Kriterion, *traducere în limba maghiară de Farkas Árpád.*

1986 Autoportret cu palimpsest, *eseuri,* Editura Eminescu.
Săn v sănia (Somnul din somn), *în colecţia* „Poeticen globus" *a* Editurii Narodna Cultura, *Sofia, traducere în limba bulgară de Rumeana Stanceva.*
Martie. *Este invitată să susţină un recital de versuri în cadrul lecturilor de la* Covent Garden (The Covent Garden Readings*), Londra. Nu primeşte viza, încât pe marea scenă londoneză în locul poetei apare o bandă cu înregistrarea vocii ei şi o scrisoare de protest a organizatorilor.*
Im Einverständnis mit des Erde (În înţelegere cu pământul), Verlag Vogt, *traducere în limba germană de Hans Diplich.*
Întâmplări din grădina mea *şi* Alte întâmplări din grădina mea, *ediţia a doua,* Editura Ion Creangă.

Sluciki v moiata gradina (Întâmplări din grădina mea), Editura Ion Creangă, *traducere în limba bulgară de Paulina Corbu.*

1987 Oraşe de silabe*, însemnări de călătorie,* Editura Sport-Turism.
Stihotvorenia, rasskazî, ăsse (Poezii, povestiri, eseuri), Editura Raduga*, Moscova, traducere în limba rusă şi postfaţă de Anastasia Starostina, cu o prefaţă de Mihail Roşcin.*

1988 *La* Editura Muzicală *apare volumul lui Sigismund Toduţă* Lieduri pentru voce şi pian pe versuri de Ana Blandiana*, cuprinzând 16 lieduri. (De-a lungul anilor au mai scris cicluri de lieduri pe versurile poetei compozitorii Cornel Ţăranu, Hans Peter Türk, Valentin Timaru, Walter Mihai Klepper etc.)*
La Teatrul Mic *are loc premiera spectacolului* Cu ochii deschişi*, realizat şi interpretat de Irina Răchiţeanu-Şirianu din scrierile, în versuri şi proză, ale Anei Blandiana. (Spectacole asemănătoare au mai fost realizate în timp pe scenele teatrelor din Iaşi, Arad, Oradea, Bacău.)*
Kopie eines Alptraums (Imitaţie de coşmar)*, nuvele,* Verlag Volk und Welt*, Berlin, traducere în limba germană de Veronika Riedel.*
Întâmplări de pe strada mea*, versuri pentru copii,* Editura Ion Creangă.
Descoperirea de către cititori a unui pamflet politic travestit în poezie pentru copii şi recunoaşterea dictatorului sub înfăţişarea parodică a Motanului Arpagic au atras după sine interzicerea cărţii (epuizată, de altfel, între timp) şi a autoarei ei. Este oprită de asemenea difuzarea altor două cărţi aflate sub tipar: volumul de poezii din BPT *la* Editura Minerva *şi un volum în limba germană cu o prefaţă de Ana Blandiana la* Editura Kriterion. *De data aceasta însă nu este vorba de o interdicţie doar pentru viitor, ci şi pentru trecut: cărţile Anei Blandiana au fost scoase din biblioteci şi au fost prohibite nu numai textele semnate de ea, ci şi cele care, sub alte semnături, îi citau, chiar dacă în treacăt, numele.*

1989 *În urma ecoului interdicţiei în mass-media internaţională (poemul cu motanul-dictator este tradus în majoritatea limbilor europene) şi a protestelor legate de aceasta (de exemplu, din iniţiativa poetului italian Andrea Zanzotto şi a profesorului Lorenzo Renzi de la Universitatea din Padova, treizeci de personalităţi culturale italiene au semnat o scrisoare de protest) se anunţă apariţia vo-*

lumului din Biblioteca pentru toţi, *pentru ca — printr-un gest de sens contrar, dar lipsit de publicitate — să fie retras de pe piaţă, la câteva zile după difuzare. Difuzarea a continuat printr-o adevărată bursă neagră din depozitele interzise şi s-a sfârşit prin punerea în vânzare a ceea ce mai rămăsese, după revoluţie.*

Sniega Stunda*, poeme şi eseuri, traducere în limba letonă de Leons Briedis.* Editura Liesma*, Riga.*

Poeme — Poems*, volum bilingv, traducere în engleză de Crisula Ştefănescu şi Inta Moruss-Wiest (poemul* O vedetă de pe strada mea — *„A star for my street" tradus de Richard Wiest).* Revue des Etudes Roumaines*, Paris.*

Mineviku plaanid (Proiecte de trecut)*, nuvele, traducere în limba estonă de Riina Jesmin, Editura Loomingu Raamatukogu, Tallinn.*

22 decembrie. *Ana Blandiana este anunţată la televiziune, fără a fi întrebată, printre membrii* Consiliului Frontului Salvării Naţionale.

26 decembrie. *Are loc prima întrunire a* Consiliului F.S.N.*, în care este propusă şi refuză să devină vicepreşedinte al noii conduceri a ţării.*

1990 29 ianuarie. *Demisionează din* Consiliul F.S.N. *în semn de protest împotriva transformării acestuia în partid şi a violenţelor organizate împotriva opoziţiei politice.*

Arhitectura valurilor, *poezii,* Editura Cartea Românească.

Aprilie. *Face parte dintre vorbitorii din Piaţa Universităţii.*

Noiembrie. *Este unul dintre iniţiatorii şi fondatorii* Alianţei Civice*, al cărei preşedinte devine în mai multe rânduri, în anii următori.*

A Megálmodott, *nuvele, traducere în limba maghiară de Lendvay Eva,* Editura Europa*, Budapesta.*

Se reînfiinţează PEN CLUB-ul român *(secţie a organizaţiei mondiale a scriitorilor), al cărui preşedinte devine Ana Blandiana.*

The Hour of Sand*, poeme alese, traducere în limba engleză de Peter Jay şi Anca Cristofovici,* Anvil Press Poetry*, Londra.*

Ngôi sao sân môi, *versuri, traducere în limba vietnameză de Tuyen Tâp Tho,* Editura Trinh Bây.

En kyrka full av Fjärilar*, poeme, traducere în limba suedeză de Jon Milos,* Editura Symposion*, Stockholm.*

Kanskje noen drommer meg*, poeme, traducere în limba norvegiană de Ion Văleanu şi Wera Saether,* Solum Forlag*, Oslo*.
Kopie eines Alptraums*, nuvele, ediţia a doua,* Steidl Verlag*, Göttingen, traducere în limba germană de Veronika Riedel, cu o postfaţă de Paul Schuster.*

1991 100 de poeme, Editura Tinerama.
Étoile de proie*, poeme, traducere în limba franceză de Hélène Lenz, Ateliers du Tayrac.*

1992 Sertarul cu aplauze*, roman,* Editura Tinerama*, ediţia întâia (ediţia a doua va apărea în 1993)*.
Kopie van een nachtmerrie*, nuvele, traducere în limba olandeză de Jan Willem Bos,* Editura Van Gennep, Amsterdam.
L'eglise fantôme (Biserica fantomă)*, nuvele*, *traducere în limba franceză de Micaela Slăvescu,* Editura Syros*, Paris*.

1993 Die Applausmaschine*, roman, traducere în limba germană de Ernest Wichner,* Steidl Verlag*, Göttingen.*
Svedosci*, poezii, traducere în limba sârbă de Petru Cârdu, Vârşaţ.*
Ianuarie. *Propune Consiliului Europei proiectul Memorialului Victimelor Comunismului şi al Rezistenţei de la Sighet, care va fi realizat de-a lungul anilor până la a deveni o instituţie de prestigiu internaţional.*
Mai. *Ana Blandiana susţine la* Universităţile Sorbona III şi IV *din Paris un ciclu de conferinţe despre* Rădăcinile răului românesc *şi* Convertibilitatea suferinţei. *Cu acest prilej* DAAD *(*Oficiul german de studii universitare) *editează un volum trilingv (română-franceză-germană) Ana Blandiana, iar* Maison des Ecrivains *din Paris îi dedică o seară omagială.*
Poezi*, traducere în limba albaneză de Kopi Kycyku,* Shtepia Botuese Enciklopedike*, Tirana.*

1994 *Fondator şi preşedinte al* Academiei Civice.
Clair de mort, *poeme, traducere în limba franceză de Gérard Bayo,* prefaţă *de Ion Pop,* Librairie Bleue*, Troyes.*
EngelErnte*, poeme, ediţie bilingvă, traducere în limba germană de Franz Hodjak, postfaţă de Peter Motzan,* Ammann Verlag*, Zürich.*
Med läppar blasvarta av ord*, poeme, traducere în limba suedeză de Dan Shafran şi Cecilia Lagerhorn,* Editura Hypatia*, Stockholm.*

1995 Imitaţie de coşmar, *nuvele,* Editura Du Style.

1996 În dimineaţa de după moarte*, poeme,* Editura Du Style.

1997 *Premiul Naţional de Poezie* Mihai Eminescu.
Ofullbordad helhet*, poeme, traducere în limba suedeză de Ion Miloş,* Editura Gondolin.
Balanţa cu un singur talger *(Poeme, Gedichte, Poèmes, Poems), în limbile română, germană, franceză şi engleză,* Editura Du Style*, Bucureşti.*
La cules îngeri*, poeme, colecţia* Biblioteca şcolarului. Editura Litera*, Chişinău.*
Este aleasă membră a Academiei de Poezie Mallarmé, Paris.
Rubrică săptămânală (până în martie 2001) în ziarul România liberă.

1998 Szelíd Állat, *poeme,* Editura Pont, *Budapesta, Editor Szávai Geza.*
Geniul de a fi*, eseuri, colecţia* Biblioteca şcolarului, Editura Litera *Chişinău.*
Gedichten*, poeme, traducere în limba olandeză de Jan Willem Bos, Editura* Go-Bos Press*, Leiderdorp.*
Sertarul cu aplauze*, roman, ediţia a III-a, Editura* Litera — David, *Chişinău — Bucureşti.*
Înfiinţează, împreună cu Romulus Rusan, Şcoala de vară de la Sighet.
Este aleasă membră a Academiei Europene de Poezie.

1999 Cekmedjeto s aplodismenti (Sertarul cu aplauze), *roman, traducere în limba bulgară şi postfaţă de Rumeana Stanceva, Editura* N.D.F., Sofia.
Sternenherbst*, poeme, traducere în limba germană de Christian W. Schenk şi Simone Reicherts Schenk,* Editura Dyonisos.

2000 Potreba za priciom*, versuri, traducere în limba sârbă de Miljana şi Miliurko Vukadinovici, Editura* Arca, Smederevo.
Cele patru anotimpuri*, nuvele, ediţia a II-a, cu o postfaţă de Dan Cristea, colecţia* Micromegas, *Editura* Cartea Românească.
Monografie Ana Blandiana *de Iulian Boldea, Editura* Aula*, Braşov, colecţia* Canon.
Soarele de apoi, *poeme noi, Editura* Du Style.
Ghicitul în mulţimi*, eseuri politice, Editura* Du Style.
Lumină neliniştitoare*, poeme, editate şi ilustrate de Ştefan Oroian, sub egida Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria.*
Premiul de poezie al Uniunii Scriitorilor.

2001 Cine sunt eu? (Un sfert de secol de întrebări*), interviuri,* Editura Dacia*, Cluj.*
Este aleasă membru fondator al Academiei Mondiale de poezie care ia fiinţă la Verona sub egida UNESCO.

* * *

De-a lungul anilor, poeta a întreprins — ca invitată a unor universităţi, academii, organizaţii culturale — mai multe călătorii de documentare şi studiu în diverse ţări europene şi a participat la congrese şi festivaluri de poezie. În afara volumelor menţionate, i-au mai apărut grupaje de poeme în reviste şi antologii din Anglia, S.U.A., Italia, Spania, Franţa, Belgia, Germania, Austria, Olanda, Finlanda, Polonia, Ungaria, Bulgaria, Cehoslovacia, Brazilia, Cuba, Turcia, Siria, Grecia, China, Japonia, Israel, Albania.
După 1989, acestor traduceri li se adaugă eseurile literare şi articolele de analiză politică apărute în marile ziare germane sub semnătura Anei Blandiana, ca şi nenumărate conferinţe, lecturi publice, interviuri, intervenţii la colocvii, simpozioane şi mese rotunde în principalele ţări europene.

PERSOANA ÎNTÂIA PLURAL
(1964)

COPILĂRIE

Din oglindă mă privea un trup firav
Cu claviatura coastelor distinctă,
Inima-apăsa pe clape grav
Și-ncerca să-apară în oglindă.

N-am văzut-o niciodată, dar știam,
Ca-ntr-un joc de-a baba-oarba, că-i ascunsă
(Precum inima salcâmului din geam
Coșul pieptului de crengi o face frunză).

Mă-ntrebam de unde l-a-nvățat și dacă
E aievea cântu-i uniform,
Și ca nu cumva în somn să tacă,
Mi-era frică seara să adorm.

ÎNVINGĂTORI

Fusese furtună pe câmp și anume
Să-nvingem furtuna ieșisem cu arcuri pe câmp.
Învingători ne-ntorceam fluturând peste lume
Cerul senin ca pe-un panaș puțin strâmb.

Arcul de vișin petrecut peste umăr și eu
Mi-l legănam fericită în rând cu băieții,

Cu demnitate, în urmă, ca pe-un trofeu,
Târam tăcuți pisica moartă a cetii...

Dar când am intrat în oraș, speriată,
Bucuria ni s-a-nchircit în plămâni ca un chist,
Și ne-am înspăimântat privind, deodată,
Acel oraș al nostru, trist.

Dărâmăturile, cunoscute, murdare de soare,
Ne înșfăcau privirile brutal ca-n clești —
Treceam pe străzi ca pe ciudate maxilare
Cu dinții scoși și răni grotești.

Arcul de vișin uitat pe umăr se legăna,
Călcam molozul cu ură în rând cu băieții —
Pe dureroase străzi de mahala
Târam tăcuți pisica moartă a cetii.

DESCÂNTEC DE PLOAIE

Iubesc ploile, iubesc cu patimă ploile,
Înnebunitele ploi și ploile calme,
Ploile feciorelnice și ploile-dezlănțuite femei,
Ploile proaspete și plictisitoarele ploi fără sfârșit.
Iubesc ploile, iubesc cu patimă ploile,
Îmi place să mă tăvălesc prin iarba lor albă,
înaltă.
Îmi place să le rup firele și să umblu cu ele
în dinți,

Să ameţească, privindu-mă astfel, bărbaţii.
Ştiu că-i urât să spui „Sunt cea mai frumoasă femeie“,
E urât şi poate nici nu e adevărat,
Dar lasă-mă atunci când plouă,
Numai atunci când plouă,
Să rostesc magica formulă „Sunt cea mai frumoasă femeie“.
Sunt cea mai frumoasă femeie pentru că plouă
Şi-mi stă bine cu franjurii ploii în păr,
Sunt cea mai frumoasă femeie pentru că-i vânt
Şi rochia se zbate disperată să-mi ascundă genunchii,
Sunt cea mai frumoasă femeie pentru că tu
Eşti departe plecat şi eu te aştept,
Şi tu ştii că te-aştept,
Sunt cea mai frumoasă femeie şi ştiu să aştept
Şi totuşi aştept.
E-n aer miros de dragoste viu,
Şi toţi trecătorii adulmecă ploaia să-i simtă mirosul,
Pe-o asemenea ploaie poţi să te-ndrăgosteşti fulgerător,
Toţi trecătorii sunt îndrăgostiţi,
Toţi trecătorii de mine sunt îndrăgostiţi
Şi eu te aştept.
Doar tu ştii —
Iubesc ploile,
Iubesc cu patimă ploile,
Înnebunitele ploi şi ploile calme,
Ploile feciorelnice şi ploile-dezlănţuite femei...

RECOLTĂ

Cerul începe din creștetul spicelor,
De parcă fiecare din ele-ar purta
Pe cap un vas mare umplut cu cer fierbinte,
Și vântul, mișcându-le fruntea,
Vinul cerului l-ar clătina.

Cerul începe din creștetul spicelor,
Și atunci când sub secerătoare
Spicele se vor frânge cu duioșie, căzând,
Va părea doar că se-apleacă atente să pună
Vasul cu cer pe pământ.

CÂNTEC DE MINER TÂNĂR

Azi am plutit, iubito, pe ape mari albastre,
Cămașa de pe mine, iubito, poți s-o storci,
Și m-am gândit pe ape la inimile noastre,
Dar m-ai strigat — tu poți oricând
să mă întorci! —
Și-am revenit din apele albastre,
Și ca dovadă — uite-un pumn de scoici.

Azi am umblat, iubito, prin mari și-adânci păduri,
Îmi sfâșiară haina potecile ascunse.
Și m-am gândit prin codri la ochii noștri puri,
Dar m-ai strigat — și-n mine chemarea ta
pătrunse;
Și m-am întors din marile păduri,
Și ca dovadă — iată-un pumn de frunze.

Azi m-am pierdut, iubito, prin straturi mari de timp
De pe obraz tu șterge-mi, iubito, anii bine,
Mi se părea-n milenii cu tine că mă plimb,
Dar m-ai strigat — și glasul ți-ajunse greu la mine
Și m-am speriat că n-o să-ajung la timp,
Și-am prins să-mping mormanele de timp
Spre viitor — și iată-mă la tine.

MÂNDRIE

Cine ar putea să mă jignească?
Măduva surâsului mi-e caldă
Chiar și-atunci când înghețat pe buze
Și-ntărit îmi fac din el unealtă.

Bucuria desenează păsări
Chiar și-atunci când plâng în ochii mei.
Anii îmi foșnesc în poala rochiei
Și cireșele îmi pun cercei.

Aripile buzelor palpită
Râsul în văzduh să mi-l ridice —
Râsul meu asemeni unor holde
Lichefiate auriu în spice.

Însă fericirea-i apă gravă,
Și în albia mea copilărească —
Epoleții generației mele
Cine-ar îndrăzni să îi jignească?

GLUMĂ

Vântul tânăr a furat hainele copacilor
Și aleargă cu ele hohotindu-le peste câmp,
Copacii au rămas cu trupurile goale în ploaie,
Să schelălăie tragic și tâmp.

Țepeni și negri, cu pielea urâtă,
Cu virilitatea de mult rătăcită prin zbârcituri
Copacii impudici sunt caricatura hilară
A îmbătătoarei păduri.

Dar sub mângâierea savantă a ploii,
Satiri vegetali, copacii cu seva-n uncrop
Încep să își joace pe șolduri inelele anilor,
Zănatici dansând hoola-hop.

DANS ÎN PLOAIE

Lăsați ploaia să mă îmbrățișeze de la tâmple
până la glezne,
Iubiții mei, priviți dansul acesta nou, nou, nou,
Noaptea-și ascunde ca pe-o patimă vântul
în bezne,
Dansului meu i-e vântul ecou.

De frânghiile ploii mă cațăr, mă leg, mă apuc
Să fac legătura-ntre voi și-ntre stele.
Știu, voi iubiți părul meu grav și năuc,
Vouă vă plac flăcările tâmplelor mele.

Priviți până o să vi se atingă privirea de vânt
Brațele mele ca niște fulgere vii, jucăușe —
Ochii mei n-au cătat niciodată-n pământ,
Gleznele mele n-au purtat niciodată cătușe!

Lăsați ploaia să mă îmbrățișeze și destrame-mă vântul,
Iubiți-mi liberul dans fluturat peste voi —
Genunchii mei n-au sărutat niciodată pământul,
Părul meu nu s-a zbătut niciodată-n noroi!

CĂLCÂIUL VULNERABIL
(1966)

DARUL

Tragic mi-e darul, asemeni pedepselor vechi.
Ce strămoș mi-a greșit ca să-i port — lauri — vina?
Tot ce ating se preface-n cuvinte
Ca-n legenda regelui Midas.

Aproape mi-l simt pe regele mort de blestemul
Ca mâna lui să prefacă în aur orice,
Să moară flămând pentru că pâinea uscată în aur
Nu mai putea s-o mănânce, nici apa s-o roadă.

Cerul nu pot să-l privesc — se înnorează de vorbe,
Merele cum să le mușc împachetate-n culori?
Dragostea chiar, de-o ating, se modelează în fraze,
Vai mie, vai celei pedepsite cu laude.

Vai mie, vai, arborii nu scutură frunze,
Numai cuvinte cad toamna bătrâne și galbene,
Munții înalți îi iubesc, dar se clatină munții
Sub povara împerecheatelor sunete.

Aș vrea să adun vorbele toate-ntr-un loc,
Să le aprind, să dezbrac lumea de ele,
Dar s-ar scoroji trupul lumii asemeni
Frumosului prinț cu piele de porc din poveste.

O dată cu ele ar arde și lumea lipită
Pe partea interioară-a cuvintelor, ca-ntr-un album...
Nu știu eu oare desparte sau nici nu se poate desparte
Lumea de lumea cuvintelor mele de-acum?

ÎNTOARCERE

Din aventura de a fi cinstit
Învingător acasă mă întorc
De câte generații am plecat?
Nu-mi amintesc și nu mai știu de unde.

Port aștrii toți cu mine să le-arăt
Grădina pentru care să-ncălzească,
Și munții-mi cer să-i duc înspre pământul
Pe care să-și zidească înălțimea,

Și păsările se rotesc și-ntreabă
Unde să-și pună cuibul, și nesfârșite turme
Vin după mine și așteaptă locul
Unde să stea și să se înmulțească.

Eu spun: „O clipă numai așteptați,
Locul de unde am plecat e-aproape,
O clipă încă, trebuie să fie
Un loc stabil, un singur loc stabil…“

Dar totul e fluid în jur. Eu caut
Și-s obosit de moarte și de mers,
Silit să port rigid în mine punctul
De sprijin pentru univers.

ȘTIU PURITATEA

Știu, puritatea nu rodește,
Fecioarele nu nasc copii,
E marea lege-a maculării
Tributul pentru a trăi.

Albaștri fluturi cresc omizi,
Cresc fructe florilor în jur,
Zăpada-i albă neatinsă,
Pământul cald este impur.

Neprihănit eterul doarme,
Văzduhul viu e de microbi,
Poți dacă vrei să nu te naști,
Dar dacă ești te și îngropi.

E fericit cuvântu-n gând,
Rostit, urechea îl defaimă,
Spre care o să mă aplec
Din talgere — vis mut sau faimă?

Între tăcere și păcat
Ce-o să aleg — cirezi sau lotuși?
O, drama de-a muri de alb
Sau moartea de-a învinge totuși...

INTOLERANȚĂ

Sunt slabă, probabil. Și ochii mi-s slabi.
Nu deosebesc culorile intermediare.
Pentru că se lasă iubită de crabi
Mi-e scârbă de mare.

Nu trec de hotarul albastru un pas
De teamă că n-o să mai știu să mă-ntorc,
Ca viermele-n mătase m-am retras
Și puritatea-n jurul meu o torc.

Vreau tonuri clare,
Vreau cuvinte clare,
Vreau mușchii vorbelor să-i simt cu palma,
Vreau să-nțeleg ce sunt, ce sunteți,
Delimitând perfect de râs sudalma.

Vreau tonuri clare
Și culori în stare pură,
Vreau să-nțeleg, să simt, să văd,
Prefer acestei fericiri ambigue
În totul clar îngrozitorul meu prăpăd.

Vreau tonuri clare,
Vreau să spun „fără-ndoială“,
Să nu mă îndoiesc cu toate c-aș avea răgaz,
Urăsc tranziția, mi se pare trivială
Adolescența strălucind de coșuri pe obraz.

Sunt slabă? Ochii mei sunt slabi?
Voi fi ridicolă în continuare?
Pentru că se lasă iubită de crabi,
Mi-e scârbă de mare.

PĂRINȚII

Părinții fac totul oricând pentru noi —
Ne nasc și ne cresc mai mari decât ei,
Rămân apoi cu discreție în urmă,
Nu ne deranjează de obicei.

Li-e rușine că sunt prea bătrâni, prea bolnavi,
Pentru noi prea modești și prea simpli părinți,

Vinovați pentru timpul pierdut
Ne privesc în tăcere cuminți.

Apoi își mută privirea în stea,
Când raza-nglodată de cer se subție.
Și, obosiți, nu pregetă-o clipă
Să ni se așeze în pământ, temelie.

CARANTINĂ

Durerea nu e contagioasă,
Vă asigur, durerea nu se transmite,
Nici un nerv răsucit în trupul aproapelui meu
Nu produce în mine sfâșietoare atingeri.

Durerea nu e contagioasă, durerea
Singularizează mai atroce decât zidurile,
Nici o carantină nu izolează atât de perfect,
E banal ce spun — acesta e argumentul.

Doamne, câtă literatură conținem!
Sentimentele — vă amintiți? — le-am învățat încă
la școală.
În jurul patului celui ce moare ei plâng,
Dar nu se contaminează de moarte nici unul.

Fiți liniștiți, privegheați altruiști pe bolnavi.
Nu veți lua durerea lor, fiți fără teamă.
A murit. Vrea cineva să-l urmeze?
Numai bocete tradiționale.

Oradea, 16/17 octombrie 1964

ORA SPITALELOR

Păstrați un moment de tăcere
Pentru ora spitalelor,
Ora în care toate spitalele lumii așteaptă,
Când bolnavii se ridică pe jumătate în paturi,
Să poată vedea dacă ușa pentru ei se deschide.
În ora aceea spre spitale alunecă dulciuri,
Se rostogolesc portocale pe caldarâm într-acolo,
Borcane cu gem și compot, ciocolată —
Atâtea metafore pentru dragostea prietenilor.
Bolnavilor li s-a interzis consumul de dulciuri
Și se ridică pe jumătate în paturi să vadă
Prietenii înșiși intrând,
Dar prietenii sunt ocupați,
Și chiar de-ar veni, portarul păzește intrarea.
Bolnavii — e tot ce pot face — așteaptă, de aceea
Păstrați un moment de tăcere
Duminica între două și patru.

ECLIPSĂ

Renunț la milă greu ca la un viciu,
Cu milă sunt drogată de copil.
Alb înstelată de ridicol plâng
Lângă fricos, lângă învins, lângă umil.

Îi plâng pe proști și proștii mă înving,
Surâzători sub steaua mea sterilă.
De gingășie tot mai mult mă-ntunec
Și pier de umanism și milă.

Înduioșate mâini întind să mângâi
Fiare gonind spre mine hămesite,
Și-mi pare rău că n-o să mai sărut
Și botul care mă ucide.

Nici n-am trăit spre-a nu jigni pe nimeni,
Mi-au prins în țărnă rădăcini genunchii,
Și-mi trece viața încercând să-mi cresc
La capetele aripilor unghii.

RESTUL PE MASĂ

Am o deprindere monstruoasă aproape —
Nu-mi place să fiu datoare nimănui.
Doctorului care mă vindecă îi trimit flori,
Pentru sănătate garoafe
Și suntem chit.
Ospătarului îi las restul pe masă,
Celui care îmi face-un cadou
Îi fac unul mai mare,
Celui care-mi surâde-i surâd,
Celui care-mi rânjește-i surâd.
Închei toate socotelile în felul acesta,
Rămânând deasupra,
Tăind toate punțile
Și, câteodată,
Mă cuprinde-o dorință nebună
Să fiu recunoscătoare cuiva,
Să mă târăsc în genunchi mulțumind,
Să strig: „Nu sunt vrednică
Nici dându-mi viața să înapoiez bunătate atâta!“
Dar în urma mea totu-i plătit.

CROAZIERE

Știu mările planetei din croaziere,
Plecări aproape-adevărate-n lume,
Cu valuri uriașe și furtuni,
Cu pești nemaivăzuți și păsări rare,
Cu ierburi de culori necunoscute,
Cu ochiul treaz al farului pe urma noastră
Patern îngăduindu-ne-aventura
Și libera corabie lung plutind
La capătul sforii legate în port.

AR TREBUI

Ar trebui să ne naștem bătrâni,
Să venim înțelepți,
Să fim în stare de-a hotărî soarta noastră în lume,
Să știm din răscrucea primară ce drumuri pornesc
Și iresponsabil să fie doar dorul de-a merge.
Apoi să ne facem mai tineri, mai tineri, mergând,
Maturi și puternici s-ajungem la poarta creației,
Să trecem de ea și-n iubire intrând adolescenți,
Să fim copii la nașterea fiilor noștri.
Oricum ei ar fi atunci mai bătrâni decât noi,
Ne-ar învăța să vorbim, ne-ar legăna să dormim,
Noi am dispărea tot mai mult, devenind
tot mai mici,
Cât bobul de strugure, cât bobul de mazăre,
cât bobul de grâu...

TORQUATO TASSO

Veni din întuneric spre mine el, poetul,
Poetul de spaimă ratat.
Era foarte frumos. Ca la razele röntgen
I se vedea în trup poezia.
Poezia nescrisă de frică.
„Sunt nebun“ — a rostit. De altfel știam
Lucrul acesta din prefețele cărților,
Dar el își purta nebunia ca pe-o parolă
De intrare în noi, ca și cum ar fi spus:
„Mă răscumpăr astfel
De lipsa-adevărului din poemele mele.
E prețul imens. Vin spre tine. Primește-mă!“
Dar eu am răspuns: Pleacă de-aici!

„Scriam la lumina de autodafeuri — îmi spuse —
Simțindu-mi pe trup
Cămașa păroasă care se-aprinde ușor.
Odaia mea avea ochi de călugări ferestre
Și-n loc de uși, lipite una de alta, urechile lor.
Și șoarecii ieșind din borte erau călugări,
Și noaptea păsări uriașe-n sutane-mi cântau.
Tu trebuie să înțelegi...“ Și cu degetu-ntins
Îmi arăta în trupul meu poezia,
Poezia nescrisă...
Dar eu am țipat: Pleacă de-aici!

UNDE-I MÂNDRIA?

Ce vreau să spun? Ce merită să spun?
Ce e destul de dureros să țip?
Ce fel de turnuri să îmbun
Să crească pe acest nisip?

Ce spune cântecul care-mblânzește
Și fiarele? Pot fi Orfeu,
Dar ce să-ngaim în fața lumii?
Sunt și Euridice eu.

Cântând încerc să ies din moarte
Și moartea totuși nu se curmă,
Nu cred destul să nu-ntorc ochii
Ca să mă văd venind din urmă,

Și-astfel mă pierd. Unde-i mândria
Strict necesară de a crede
Că orice vorbă-a mea rostită
Dezlănțuie în cer planete?

De ce această renunțare
La fericitul somn comun,
Dacă nu pot din cel mai grav
Clopot al lumilor să sun?

E mult? Pe-o palmă de pământ
Toți munții-ncălecați i-am strâns —
Pretind răspuns acestui țipăt
Un hohot omenesc de plâns.

SUPRAFAȚA APEI

Piciorul modulat felin sub pânza
Strânsă naiv deasupra de genunchi
Și toate acoladele făpturii
Legate în sublimul unghi

Nu te destramă, nu-ți mai declanșează
Scurt-circuite crâncene în trup,
Nu mai visezi în noaptea sanguină
Spasmodici pași de lup.

Tu știi celulă cu celulă totul,
Pe dinafară poți să mă declami,
Nu se oprește mâna ta stăpână
Să-mi unduie în jur epitalami.

E numai suprafața apei. Brusc
Ne regăsim alături încă vii.
Necunoscutul strâns în noi ni-e hrană
Prea multă pentru următoarele vecii.

CUMINȚENIA PĂMÂNTULUI

E mare, greu de urnit și răbdătoare,
Dac-o lovești durerile sunt simțite dar tac,
E mare, de-aceea poate să stea nemișcată,
Poate să vorbească doar o dată sau
de două ori într-un veac.

Știm că există, trupul ei mare
Știm că ne sprijină dacă-am greși,
Știm că nu poate să moară, că lângă sânii ei
Putem să ne-ntoarcem copii.

Și-atunci când aerul se va face cald și
mătăsos între noi,
Când nu ne vom teme unii de alții, de vânt,
Vom ști că vorbește Cumințenia pământului,
Cumințenia acestui pământ.

FII ÎNȚELEPT

Nu te speria de gesturile mele,
Tu cel care mă vezi,
Oricât de aprigă mi-ar fi mișcarea.
Fii înțelept și bucură-te.
Eu sunt asemenea elicei avionului,
Neputincioasă până-i poți vedea rotirea —
Ucigător este doar locul pașnic unde
Elicea avionului se-nvârte invizibilă.
Tu teme-te numai de spațiu-n care
Îți pare cum că nu exist, și plângi
Numai în vântul transparent care m-ascunde.

AUTOPASTEL

De mulțumirea lumii cu mâhnire
Mi-s ochii mai uscați și pașii mai înceți,
Și orice gest se-oprește la pornire,
Și hergheliile îmi mor buimace pe pereți.

Oh, nechezatul lor să nu scâncească
În râsul lumii prea copilăros,
Să nu lucească prea riscanta-mi sanie
Alunecând de viață mai în jos.

Verzi herghelii născute pe murii mei degeaba,
Degeaba peste mine uriașele ninsori,
De mulțumirea lumii cu mâhnire
Mă refugiez în urși îngrozitori.

Dar sunt și urșii mei la fel de lași
Și mă preling cu zâmbet în prăpăd.
Când cu mâhnire mulțumirea lumii
Din blana ursului o văd.

Sunt ursul eu, spre mulțumirea lumii,
Și fotograful lângă urs tot eu.
Nu mușc, dar pot să mușc, nu mușc
Și mă fotografiez mereu.

ELEGIE DE DIMINEAȚĂ

La început făgăduisem să tac, dar apoi, dimineața,
V-am văzut apărând cu cenușa în porți,
Semănând cum se seamănă grâul, cenușa,
Și n-am mai putut, și-am strigat: Ce faceți? Ce faceți?
Pentru voi am nins toată noaptea deasupra orașului,
Pentru voi am albit toată noaptea: o, dacă
Ați pricepe ce greu e să ningi!
Aseară de cum v-ați culcat am ieșit în văzduh.
Era întuneric acolo și frig. Trebuia
Să zbor până-n punctul unic în care
Vidul rotește în jurul lui sorii și-i stinge
Și eu trebuia să mai pâlpâi o clipă în unghiul acela
Ca să mă-ntorc ningând printre voi.
Orice fulg l-am gândit, cântărit, încercat,
Modelat, lustruit cu privirea,
Și acum cad de somn și de oboseală am febră.
Vă privesc semănând praful focului mort
Peste alba mea operă și zâmbind vă destăinui —
Or să vină ninsori mult mai mari după mine

Și tot albul din lume va ninge pe voi,
Încercați să pricepeți legea lui de pe-acuma,
Or să vină uriașe ninsori după noi,
Și nu veți avea destulă cenușă,
Și copiii de mici învăța-vor să ningă,
Și-o să-acopere albul slaba voastră tăgadă,
Și intra-va pământul în rotirea de stele
Ca un astru arzând de zăpadă.

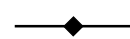

VULCANII

Va fi o vârstă a pământului în care
Și carnea pietrelor se va usca și va muri.
În toamna-aceea a planetei, ca-n oricare
Toamnă, pădurile se vor îngălbeni,

Dar galbenul va fi definitiv și lent
Ca să decadă înspre gri culoarea,
Și fără îndoială se va slei și marea,
Și cerul o să fie aproape de ciment.

Va fi o spaimă-n lucruri diavolească
Sub gheața miliardelor de ani
Și ultimele ierburi or să crească
În gurile răciților vulcani.

AM CRESCUT?

Am crescut? Suntem oameni maturi?
Câte mii de nuanțe putrezesc o culoare…
Dragi și ridicole, departe sunt zilele

Când lumea o-mpărțeam în buni și răi.
Am devenit puternici scăldându-ne-n derută
Precum în apa Stixului Ahil,
Dar de călcâiul vulnerabil încă
Atârnă soarta universului întreg.
E totul grav. Și înțelegem totul.
De-acum va trece timpul neschimbat.
Ne dă de gol adolescenți doar lipsa
Înțeleptei spaime de moarte.

DINTR-UN SAT

Fiecare venim dintr-un sat —
Unii direct, alții trecând prin părinți,
Unii direct, purtători de eresuri și basme,
Fericiții putând să se-ntoarcă oricând.

Alții, trecând prin părinți, rătăciți
Pe crengile sângelui depărtate, subțiri,
În loc de pășuni, și semințe, și cai cunoscând
Alcoolul cuvântului extras din acestea.

Vreau drumul părinților mei să-l întorc,
Vreau satul cu sunetul lacrimei mele,
Poteca din holde știută din somn
Și reintrarea vorbelor în lucruri.

Să intru-n cimitirul cu crucile căzute
Și cunoscându-mi pașii asemenea cu-ai lor,
Să se-ncâlcească-n rădăcini străbunii
Bolborosind cuvinte de patimă în somn.

Dar n-are cine-mi spune de unde vin. Doar seara
Când trec pe bulevarde îmi simt apropiați
Portarii metafizici lângă intrări de blocuri
Precum la porți, pe laviți, într-un sat.

SCHERZO

O să mor brusc, nu peste mult și frumos,
Lăsând în urmă uimire surdă, indiferentă,
Vântul complice m-o prohodi voios
Într-o glumeață, transparentă reverendă.

Și, amuzată, iarna va râde ningând
Peste mormântul meu suplu și dac,
Voi asculta-o și, îngânând-o în gând,
O să mă leagăn în moartea mea ca-ntr-un hamac.

Din când în când de-a frumusețea o să mă joc,
Și, răsucindu-mi pe inelare viermi aurii,
Țărâna neagră o să mi-o trag peste ochi
Cochet, ca borul unei străvechi pălării.

Dar când nemurirea mă va chema grijuliu,
Ca nu cumva de-adevăratelea să mor de tot,
Voi fi de mult plictisită, va fi mult prea târziu
Și pălăria umbroasă n-o să mai vreau să mi-o scot.

SE FACE NOAPTE

Se face noapte în genunchi,
Se înserează lângă buze...
Pe orice zare cel puțin o stea
Și zările zâmbesc lehuze.

Din orice munte cel puțin un șoarec —
Toți munții lumii au născut cuminți.
O mulțumire generală
Peste scrâșnitul meu din dinți.

Să mă-nconjoare alte zări
De suferință mai cabrate,
Să piară munții neînstare
A trece în eternitate.

S-apună ochii mei modești,
Să mi se stingă-n jur păunii,
Doar plânsul sterp să nu mi-l rup
De marginea perfecțiunii.

VA VENI O VREME

Va veni o vreme
Când voi simți nevoia frunzelor
Și-o să mă vindec cu iarbă,
Când, îmbătrânind, o să-mi adaug proteză
Cântecul păsărilor,
Când o să-mi lipsească pastila de lună
În nopțile cu insomnie.

Fiți liniștiți, va veni o vreme
Când nu voi putea trăi fără toate acestea,
Când voi fi obligată să recunosc
Dreptul la importanță
Întregului univers.
Va veni o vreme,
Dar acum lăsați-mă, pentru Dumnezeu,
Lăsați-mă numai cu mine.

AMÂN MEREU

Amân mereu să trec precum în moarte-n cuvinte,
Dar ca în moarte am certitudinea că voi intra,
Dusă cu sila, plângând după ceea ce las,
Încercând să mă-ntorc de la fiece vamă-a văzduhului.

O, de-aș avea riscanta credință a dacilor
Nerăbdători să pătrundă în bucurie prin moarte,
atunci
Străluminată, cu fruntea aproape statuie,
M-aș pierde zâmbind pentru fericirea cuvintelor.

O, de-aș avea riscanta credință a dacilor,
Orice secundă să simt că-mi înapoiază milenii,
O, de-aș avea absurda credință a dacilor,
Cei înșelați atât de crunt după moarte..

DIN AUSTER ȘI DIN NAIVITATE

Precum Racine, prea tânăr am plecat
Din auster și din naivitate,
Prea tânăr lunga mantă cenușie
Zâmbind mi-am azvârlit-o în trecut.

Aproape gol rămas în văzul lumii
Și fericit de trupul meu frumos,
Printre priviri ca printre spade lungi
Eu trec și-mi zdrențuiesc aureola.

Nu mi-e rușine, dar ades mi-e frig.
Nu-mi pare încă rău, dar duc în visuri
Severa poartă neagră-a mănăstirii
Și calda, lunga mantă cenușie

În care învelit, într-o chilie,
Și veșnic în inexistența mea,
Eu, sterp, neprihănit, să blestem cald
Deșertăciunea minunată-a lumii.

Dar — simți? — se despletește-n mine timpul
Și tot ce știu c-a fost va fi real:
M-așteaptă Fedra, regele și remușcarea
Că, tânăr, am plecat din Port-Royal.

A TREIA TAINĂ
(1969)

NEALEGERE

Adusă la marea judecată
Care se termină prin trimiterea pe pământ,
Eu, găsită nevinovată,
Am primit dreptul
Să mă aleg pe mine.
Dar nu bărbat, și nu femeie,
Și nici un animal n-am vrut să fiu,
Și nici o pasăre, și nici o plantă.
Se-aud secundele căzând
Din marele drept de-a alege
Se-aud lovindu-se de piatră:
Nu, nu, nu, nu.
Zadarnic adusă la judecată,
Zadarnic nevinovată.

UMILINȚĂ

Nu pot împiedica ziua să aibă douăzeci și patru de ore.
Pot doar spune:
Iartă-mă pentru durata zilei;
Nu pot împiedica zborul fluturilor din viermi,
Pot doar să te rog să mă ierți pentru viermi,
pentru fluturi;

Iartă-mă că florile se fac fructe, și fructele sâmburi,
Și sâmburii pomi;
Iartă-mă că izvoarele se fac fluvii,
Și fluviile mări, și mările oceane;
Iartă-mă că iubirile se fac nou-născuți,
Și nou-născuții singurătăți, și singurătățile iubiri...
Nimic, nimic nu pot să împiedic,
Toate-și urmează destinul și nu mă întreabă,
Nici ultimul fir de nisip, nici sângele meu.
Eu pot doar spune —
Iartă-mă.

VOI ȘTIȚI CEVA

Voi știți ceva și mie nu-mi spuneți,
Voi știți desigur ceva,
Altfel cum ați trăi,
Cum ați fi trăit atâtea decenii,
Părinții mei,
Și voi, bătrâni ai lumii?
Scuzați-mă că vă opresc pe stradă,
Domnule octogenar,
Nu mi-ați putea destăinui
Și mie taina grozavă?
Îngenunchez în tulbure lavă
La picioarele voastre, bătrâni:
Spuneți-mi taina...
Stele reci cu labe fără soț vă mângâie
Și voi nu muriți.

LEGĂTURI

Totul este eu însămi.
Dați-mi o frunză care să nu-mi semene,
Ajutați-mă să găsesc un animal
Care să nu geamă cu glasul meu.
Pe unde calc pământul se despică
Și morții care poartă chipul meu
Îi văd îmbrățișați și procreând alți morți
De ce atâtea legături cu lumea,
Părinți atâția și urmași siliți
Și toată-această nebunească-asemănare?
Mă hăituiește universul cu mii de fețe ale mele
Și nu pot să mă apăr decât lovind în mine.

HOTARUL

Caut începutul răului
Cum căutam în copilărie marginile ploii.
Alergam din toate puterile să găsesc
Locul în care
Să mă așez pe pământ să contemplu
De-o parte ploaia, de-o parte neploaia.
Dar întotdeauna ploaia-nceta înainte
De a-i descoperi hotarele
Și reîncepea înainte
De-a ști până unde-i seninul.
Degeaba am crescut.
Din toate puterile
Alerg și acum să găsesc locul unde
Să mă așez pe pământ să contemplu

Linia care desparte răul de bine.
Dar întotdeauna răul încetează-nainte
De a-i descoperi hotarul
Și reîncepe-nainte
De-a ști până unde e binele.
Eu caut începutul răului
Pe acest pământ
Înnorat și-nsorit
Rând pe rând.

OCHIUL ÎNCHIS

Nu îndrăznesc să-nchid o clipă ochii
de teamă
să nu zdrobesc între pleoape lumea,
să n-o aud sfărmându-se cu zgomot
ca o alună între dinți.
Cât timp voi mai putea fura din somn?
Cât timp o voi mai ține-n viață?
Privesc cu disperare
și mi-e câinește milă
de universul fără apărare
ce va pieri în ochiul meu închis.

OH, RÂZÂND

Oh, râzând și plângând și plângând și plângând
Ne ivim ne-ntâlnim ne-nmulțim ne-amintim
Până unde fixat și fixat până când
Liber e sfântul marele mim.

Pân' la ultimul pas de la țipătul prim
Totu-i prestabilit și în cer și-n pământ
Dar nimeni nu poate ști când izbucnim
Brusc râzând și plângând și plângând și plângând.

Ce supunere geamănă ce același abim
Și pisicile-ascultă au și câinii cuvânt
Ne salvăm ne cunoaștem ne-nălțăm ne numim
Doar râzând și plângând și plângând.

DE BUNĂ VOIE

Am început cu puțin, nici măcar vină,
Un gest nefăcut, un zâmbet mușcat,
Și ce hecatombe de dragi cadavre acum —
De bună voie, de bună voie, de bună voie,
Interzis, pedepsit, suprimat.
De mult a dispărut orice solidaritate cu mine
A copacilor
Și semnul izvorului care mă prevenea
Când era otrăvit.
Să mai aștept, când păsările-nvață să zboare
De teamă să nu-mi fie-n preajmă,
Să nu le ucid?
Când șerpii se ascund în pământ,
Viermii în mere,
Și iarba-mprejur nu mai îndrăznește
S-adăpostească frunzele-apuse?
Când, îngrozit, universul contemplă în mine
O cumințenie pe care nu mi-o dăduse?

NORDUL

Nu trișăm din ticăloșie,
Ci din nepricepere.
Aburiți, nu mai știm
Cine suntem și cum.
În urmă, un șir de părinți necunoscuți,
În față, un șir de fii necunoscuți.
Ce știm? Pe cine cunoaștem?
Ne mișcăm nesiguri:
Facem un pas, apoi încă unul,
Și altul, și-n cele din urmă pornim
Privind nostalgic în direcția opusă...
Dacă ni s-ar răspunde cel puțin la o-ntrebare:
Unde e nordul?
Pe frunte părul ne tremură ușor
În vântul produs
De trecerea timpului.

CĂLĂTORIE

Umblu prin mine
Ca printr-un oraș străin
În care nu cunosc pe nimeni.
Seara mi-e teamă pe străzi
Și-n după-amieze ploioase
Mi-e frig și urât.
Nici o dorință de-a călători,
Când și numai trecerea drumului
E aventură,

Nici o amintire din alte vieți
Întrebării
„De ce-am fost adusă aici?“...

NUMAI IUBIREA

Numai iubirea dintre părinți și copii
E sămânță.
Iubitul meu, ești fiul meu,
De-aici răsare totul.
Ce nu se poate distruge
Alunecă între părinți și copii.
Nu-ți stinge auzul
Cu legile lumii acesteia,
Întreg universul atârnă
În firul de sânge care ne leagă pe noi
Ca o taină curată.
Tu apleacă-te doar și, copilărește,
Sărută-mă pe gură, tată.

REQUIEM

Neînțeles, cum numai lucrurile copilăriei pot fi,
Definitiv întinerit prin plecare,
Câte secunde în viața mea m-am gândit
La bărbatul cu numele Gheorghe,
Copilul cu numele tată?
Credea că munților dintr-un moment în altul
Picioare ca păianjenilor le vor crește
Și vor umbla după credința sa;

Credea că-n piept, sub gratii moi de os,
Purtăm cu toții colonii de păsări
Care așteaptă clipa fericită
Când ne vom hotărî să ne zdrobim;
Credea că viața, ca semințele-ngropată,
Naște în anii următori păduri...
Nu bateți din aripi, voi, cete îngerești,
Nu rostiți adevăruri sub pleoapele lui.
Fiți cuminți, îngeri mici, lăsați-l să doarmă.
Fiți buni, îngeri mari, lăsați-l să creadă.
Nu-i spuneți nimic, nu-l tulburați
Pe naivul meu tată,
Pe tragicul Gheorghe.

CÂNTEC

Lasă-mi, toamnă, pomii verzi,
Uite, ochii mei ți-i dau.
Ieri spre seară-n vântul galben
Arborii-n genunchi plângeau.

Lasă-mi, toamnă, cerul lin.
Fulgeră-mi pe frunte mie.
Astă-noapte zarea-n iarbă
Încerca să se sfâșie.

Lasă, toamnă,-n aer păsări,
Pașii mei alungă-mi-i.
Dimineața bolta scurse
Urlete de ciocârlii.

Lasă-mi, toamnă, iarba, lasă-mi
Fructele și lasă
Urșii neadormiți, berzele neduse,
Ora luminoasă.

Lasă-mi, toamnă, ziua, nu mai
Plânge-n soare fum.
Înserează-mă pe mine,
Mă-nserez oricum.

IUBIRE

Iubire, spaimă de singurătate,
Zeitate ambiguă
Îngropată până la brâu în pământ,
Nu-ți cer nimic.
Pentru mine se desprind toate frunzele
Și păsările de mine se apropie
Plecând.
Pietrele se-mperechează sub ochii mei
Și nasc;
Ce-aș mai putea să-ți cer,
Neiertătoare stăpână?
Peste preacurata zăpadă
Oricum pentru mine
Oasele serafice ale mestecenilor
Or să rămână...

BĂTRÂNI, SIHAȘTRII

Îmbătrâniți sihaștrii în păduri,
Blana de lup li s-a lipit de trup,
Părul le țese ochii,
Le astupă urechile
Și-n bărbile-ncâlcite albinele-și fac stup.
Ei nu-și aduc aminte de ce-au venit aici
Și nu mai știu de mult cuvântul
Pe care trebuiau să-l strige lumii.
Din când în când, în chip de vultur,
Li se trimite semn de voia cerească,
Dar bătrânii se joacă
Împletind în penele păsării flori
Și Dumnezeu mâniat nu înțelege
Că ei au uitat să urască.

DORINȚA

...Să fie o dimineață copilăroasă și moale
Prin care, trecând, lumina să scoată
Foșnet de frunză uscată;
Și miroase-n odaie
A creioane ascuțite prelung
Și-a hârtie neîncepută;
Din gânduri, din dragoste
Sau numai din somn trezindu-mă
Bucuroasă, buimacă,
Să trag pe mine o haină,
Să ies năucită în stradă
Cu picioarele goale-n pantofi
Și să întreb fericită:
Știți cumva în ce an suntem?

CONDIȚIE

Sunt
asemenea
nisipului clepsidrei
care
poate fi timp
numai
în
cădere.

PSALM (I)

Iată, cocorii trădează, copacii renunță,
Înțelepciunea se-ntinde,
Prevăzătorul meu tată.
Vei fi mulțumit?
Iată, vorbă cu vorbă
Să nu vorbesc am fost învățată.
Dar, Doamne, îmi făgăduiești
Că în tăcerea aceasta
Îmi vei păstra nemoarte cuvintele,
Că păsările vor mai ști să se întoarcă
Și frunzele vor mai găsi
Crengile de pe care căzură,
Că totul va mai putea să învie
Atunci când vei fi destul de puternic
Să-ți spun —
Înlocuiește-mi tristețea prin ură?

ELEGIE

Bandajează-mi rănile naive,
Doamnă frumoasă și bună,
Rănile prin care credința mi s-a scurs,
Clipă cu clipă, o lună.
Frunze ușoare ce nu mai urăsc
Și n-or mai iubi niciodată
Așează-mi-le compresă pe frunte,
Galbenă doamnă iertată.

Leagă-mi urechile cu foșnet de aripi
Să uit mecanicul vuiet de zbor
Și pentru a nu mai căuta să-nțeleg
Acoperă-mi ochii ușor.

Și lasă ploaia să curgă pe trupul
Prin care uimirea a trecut ca un plug,
Îngăduie limbilor roșii-ale ierbii
Să mă suie pe rug.

Îndură-te-apoi și cheamă ninsoarea
Să cadă nebună, să cadă,
Labele păsărilor să-mi pună, pioase,
Cruci pe zăpadă.

OBOSEALĂ

Ce morți cuminți avem!
Nu izbucnesc prin vulcani,
Nu se clintesc de sub zidurile
Întemeiate pe ei.

Se lasă închiși în statui
Cu gesturi cioplite de alții,
Se lasă-nhămați în drapele
Pe drumuri necunoscute,
Se lasă arați și putrezesc conștiincios
Să hrănească pământul.
Ce morți cuminți avem,
Și obosiți.

TOTUL SIMPLU

O, dac-aș fi o lumânare numai,
Să mă consum treptat
De la un capăt spre altul,
Simplu, ca-n aritmeticile
Copiilor…
Capul întâi — ce fericire! —
Mi-ar dispărea,
Lumea ar spune:
„Ce fără cap este fata aceasta!“,
Eu aș fi uitat totul
Și nimic n-aș mai căuta să-nțeleg.
Inima apoi mi s-ar topi,
Și n-aș mai iubi,
Și n-aș mai urî,
Și nici o suferință nu m-ar atinge,
Și lumea ar spune:
„Ce fără inimă este fata aceasta!“
Și așa mai departe.

Și apoi n-aș mai avea nici o dorință,
Și nici o patimă,
Și sângele meu purtător de corăbii
S-ar spulbera,
Și mi-ar rămâne numai genunchii uscați,
Tremurători cu demnitate sau îngenuncheați,
Nimeni nu s-ar mai obosi să spună ceva.
În ultima liniște,
Balta de ceară
S-ar răci, pedepsită anume
Pentru toate îngrozitoarele umbre pe care
Lumina ei le-a adus în lume...

NEHOTĂRÂRE

Fiecare trăim două, trei sau chiar patru vieți deodată,
Ne naștem, Doamne, atât de tineri, încât
Din miile de vieți posibile
Nu ni se poate pretinde
Să știm alege doar una.
Animalele unei vieți vânează animalele celorlalte,
Peștii vieții mai mari înghit peștii vieții mai mici,
Crengile arborilor își sunt dușmane și se usucă-n hotare,
Soarele vieții a patra întunecă
Soarele-al treilea, soarele-al doilea,
Soarele prim.
Contrare, viețile se anulează una pe alta —
Și, nehotărâți încă, și nematuri, murim.

CONTRATIMP

Mă uit în trecut și nu înțeleg
Urmele pașilor mei.
Privesc înghețata zăpadă
Prin care picioarele mele desculțe,
Îmi amintesc, s-au rănit,
Dar urmele lor închipuie semne
În alfabetul unei limbi dispărute.
Ieri ce voiam să spun
Și mâine cum voi mai citi
Durerea mersului de-acum,
Când clipele obeze
Par ani și anii epoci
Nehotărâte și fără sfârșit?
Nici un răspuns nu se naște
Decât când nimeni nu mai are
Nevoie de el
Și întrebarea care-l aștepta
A murit.

CĂDERE

S-au stins profeții în pustie
Și îngeri cu aripile-atârnând
Sunt duși încolonați
Și strânși în piețe.
Vor fi judecați în curând.
Vor fi întrebați: ce păcat
Le-a alungat făpturile din ceruri?
Ce vină? Ce trădare? Ce greșeală?

Ei, cu o ultimă iubire,
Ne vor privi încețoșați de somn
Și n-or găsi drăceasca îndrăzneală
De-a mărturisi că îngerii cad
Nu din păcat, nu din păcat,
Ci din oboseală.

PIETÀ

Durere limpede, moartea m-a-ntors
În brațele tale supus, aproape copil.
Tu nu știi dacă trebuie să mulțumești
Sau să plângi
Pentru fericirea aceasta,
Mamă.
Trupul meu, dezghiocat din taină,
Este numai al tău.
Dulci lacrimile tale îmi picură pe umăr
Și mi se strâng cuminți lângă claviculă.
Ce bine e!
Neînțelesele peregrinări și cuvintele,
Ucenicii de care ești mândră și care te sperie,
Tatăl, bănuitul, nerostitul, veghind,
Toate-s în urmă.
Liniștită de suferință-nțeleasă
Mă ții în brațe
Și pe furiș
Mă legeni ușor.
Leagănă-mă, mamă.
Trei zile numai sunt lăsat să m-odihnesc
În moarte și în poala ta.

Va veni apoi învierea
Și din nou nu-ți va mai fi dat să-nțelegi.
Trei zile numai,
Dar până atunci
Mi-e atât de bine
În poala ta coborât de pe cruce,
Încât, de nu mi-ar fi teamă că te-nspăimânt,
Lin mi-aș întoarce gura
Spre sânul tău, sugând.

CINCIZECI DE POEME
(1970)

ÎNTÂLNIRE

Nu te speria.
Va fi atât de simplu totul
Că nici nu vei înțelege
Decât mult mai târziu.
Vei aștepta la început
Și numai când
Vei începe să crezi
Că nu te mai iubesc
Îți va fi greu,
Dar atunci voi pune
Un fir de iarbă să crească
În colțul știut al grădinii,
Să ajungă la tine
Și să-ți șoptească:
Nu vă speriați,
Ea este bine
Și vă așteaptă
La celălalt capăt al meu.

SĂ LĂSĂM SĂ CADĂ CUVINTELE

Să lăsăm să cadă cuvintele
Numai ca fructele, numai ca frunzele,
Numai cele în care moartea s-a copt.
Să le lăsăm să cadă
Aproape putrede,
Abia îmbrăcând în carnea lor
Osul sfânt.
Sâmburul gol desfăcut,
Ca din veștezi nori luna,
Poate s-ar furișa spre pământ...

OCTOMBRIE

Pe frunte-mi picură
Lacrimi calde
Și lin,
Peste pleoape-n jos
Mi se preling,
De pare că închișii mei ochi
Le izvorăsc.
Cine plânge deasupra mea
Și lasă
Dulci lacrimile sale
Să-mi fie lacrimi,
Tata
Sau poate un străin
Care mă înfiază astfel?

BRUMA

Atât de curând voi uita să vorbesc
Că se botează și secundele
Până atunci
Cu nume-atât de lungi
Că nu pot fi rostite-ntr-o secundă…
Bruma pe frunze mari ascultă
Ce liniște va fi-n curând,
Când nu se va mai ghici
Nici cine aude,
Nici cine-ar putea rosti un cuvânt.
Bruma pe frunzele mari.

ACOLO SUS

Acolo sus pe munte casa
Apare și dispare dintre nori.
Cine-o îmbracă în atât de lașe scuturi
Și-o părăsește-atât de deseori?

Ochilor noștri cine-o lasă pradă
Și ochii noștri, cine pradă ei?
Stăm atârnați de jilava icoană
Ca lacrimile-n geana unor nesiguri zei.

Ne-o amintim din altă viață sau
E numai presimțire groaza?
Trăim însă, dacă trăim, ca să vedem
Acolo sus pe munte casa…

PSALM (II)

Tu care ai învățat urșii să doarmă
O iarnă întreagă
De ce nu mă-nveți ce e somnul?
Nu ți-l cer de tot.
Tu știi,
Sunt prea modestă
Pentru moarte.
Dar cine, navigând
Pe ochii mei deschiși,
Nu ți-ar cerși
Un vânt de neființă?

MOARTE ÎN LUMINĂ

1

Tu știi
Câte aluviuni
Lasă în mine apa curgătoare a zilei
Și ce eroică beznă îmi trebuie
Să mă curăț de ele
Și cum,
Atunci când ochii mei abia au uitat
Forma străină a corpurilor
Și nici o rază
Nu le mai tulbură adânca vedere,
Urechile înspăimântate
Încep să distingă
Scurgerea timpului

Din nou înspre zi.
Împins,
Întunericul primește contururi,
Se face impur și se mișcă,
Înălțat din zăpadă
Câinele ascultă ceva,
Paznicul începe să-și închidă
Mantaua.
Ajutor, strig
Sperând
Că ar mai putea cineva
Să-l oprească.
Dacă
Nu s-ar mai face dimineață? —
Întreb sperând
Că mă mai poate ajuta cineva.
Dacă nimic nu s-ar mai clinti?
Dacă nu s-ar mai pune în mișcare
Imensa roată
Care mă trage pe zi?

2

Numai de tine atârnă asta, tată,
Numai de tine depinde
Ca-n leagănul cald
În care singur m-ai născut
Să-mi vii alături.
Brațele mele tu mi le-ai făcut
Și-n întuneric te găsesc pe tine,
Și răsuflarea mea,
Din răsuflarea ta înmugurită,

Lângă clavicula-ți subțire
Numai noaptea o simți,
Și doar din beznă ochii tăi mă văd,
Și mi-e atât de bine,
Și ți-e atât de bine.
Iubitul meu, Doamne, tatăl și fratele meu,
Nu prăvăli deasupra mea lumina
Ca să dispari în albul ei prăpăd.
Nu-ți fie teamă de mine!

3

Dacă nu s-ar mai face dimineață,
Dacă alunecosul pisc al nopții
Nu mi-ar fugi mereu de sub picioare,
Cine ar îndrăzni să înjosească
Noptoasele mele izbânzi,
Singurătatea fără țărm în care
Te simt din când în când cum vii
Și-apoi te zbați să te desprinzi?
E păcat, Doamne, că te-nchid în mine
Ca-ntr-o capcană, ca să te mângâi?

4

Împotriva ta
Cine-ar îndrăzni să-mi vină-n ajutor?
Soarele numai pe tine te-ascultă
Și-odată cu soarele
Cresc în jurul meu
Pădurile de ochi
Mângâioși, umili și uzi.
Ajutor, ajutor,

Numai tu le poți porunci să adoarmă,
Numai tu,
Fratele meu întru negăsire,
Tu,
Întru căutare mire,
Tu,
Cel ce-ți astupi cu aripa urechile
Să nu mă auzi.

5

Nicicând n-am fost mai muritoare
O, spinii tăi îmi intră-n umăr dulci,
Ești prea aproape
Ca să simt durerea
Când capul lin pe pieptul meu îl culci.
Se face noapte peste calendare,
Te leagăn, tată,
În leagănul meu
Și-mi vine să surâd
Când îmi aduc aminte
Că fiul meu cuminte-i Dumnezeu.
Dar noaptea-l crește și mi-l face frate
Și uită că mi-e frate în curând,
Lângă clavicula-i subțire
Gura mea sfântă respirând
O clipă numai indecisă.
Și apoi
Devii din nou părinte.
Ce spaimă dinainte
De-a fi și eu pe lume
Te face să chemi zorii peste noi?

Când m-ai născut
Te-ai bucurat.
Ce nostalgie a puterii tale
De dinainte de-a iubi
Te face
Să răsucești lumina-n amândoi?

6

În jurul meu pădurile de ochi,
Locul câinelui desenat pe zăpadă,
Paznicul dormind în soare undeva.
Din ce în ce mai muritoare,
Ce păcat — murmur și nu înțeleg
Dacă păcatul îl plâng
Sau speram doar să vină.
Aștept curată noaptea următoare
Și următoarea moarte în lumină.

SUFLETUL

Sufletul e ceva în noi
Care nu poate exista în afară.
De câte ori nu mi s-a întâmplat
Să descopăr
Suflete goale în iarbă trăgând să moară...
Le luam cu grijă în palmă,
Dar niciodată
Nu găseam destul de repede pe cineva
Să le primească în sine,
Simțeam căușul palmei gol

Și-un abur, neatins de frunze, trecea
Bănuitor prin trupul meu.
Sufletul se-adăpostește în noi
De Dumnezeu?

OCTOMBRIE, NOIEMBRIE, DECEMBRIE

(1972)

ÎȚI ADUCI AMINTE PLAJA?

Îți aduci aminte plaja
Acoperită cu cioburi amare
Pe care
Nu puteam merge desculți?
Felul în care
Te uitai la mare
Și spuneai că m-asculți?
Îți amintești
Pescărușii isterici
Rotindu-se-n dangătul
Clopotelor unor nevăzute biserici
Cu hramuri de pești,
Felul în care
Te îndepărtai alergând
Înspre mare
Și-mi strigai că ai nevoie
De depărtare
Ca să mă privești?
Ninsoarea
Se stingea
Amestecată cu păsări
În apă,
Cu o aproape bucuroasă disperare
Priveam
Urmele tălpilor tale pe mare
Și marea
Se-nchidea ca o pleoapă
Peste ochiul în care-așteptam.

AȘTEAPTĂ SĂ VINĂ OCTOMBRIE

Așteaptă să vină octombrie.
Așteaptă să treacă
Tulburea fugă de moarte
Ascunsă în rut,
Neroada furie a creșterii
Și coacerea oarbă.
Așteaptă până creanga
Se leapădă de fructe
Și fiara își uită
Puiul crescut.
Rămâi în cer
Până când ziua
Are curajul să se umilească,
Punându-se cu noaptea
Spate-n spate
Să vadă cine-i mai înalt
Și noaptea gingașă se-apleacă
Spre a părea
Egale și surori.
Nu te-apropia
Până te cheamă
Sânge stângaci
Ca să cobori.
Tu vino numai când răsare
Înlăcrimatul soare de octombrie
Din oul văruit cu nouri,
Clocit în calde veșnicii,
Pândește cumpăna din care
Se lasă-n jos cuminte —
Atunci
Poți, chip de om purtând,
Să vii!

TRUP AMAR

Miros de trup abandonat de suflet
Sub soarele nerușinat,
Miros de trup pe care
Carnea crește,
În care sângele bolborosește
Și, într-un fel de harnică furtună,
Celulă cu celulă se-mpreună...
Nu te-apropia, nu mă atinge,
Amar mi-e trupul și otrăvitor,
Cu soarele prelins la subsuori,
Cu fluturi beți de mine, răscoliți
Din larve sfărâmate de dorinți
Pe care nu pot să le-ncapă. Fugi!
De brațele profanatoarei cruci
În care, fericită, mă urăsc.
Nu-mi respira miasma-mbătătoare,
Când sufletul mă părăsește-n soare
Ca să te prind și să te răstignesc.

LA CE SERVEȘTE BUCURIA

Învață să nu te mai bucuri,
Învață să nu mai ucizi
Cu zâmbetul și cu mângâierea.
Un singur râs al tău
Poate doborî păsările de pe crengi,
Păsările pe care numai o nefericire
Le-ar mai fi putut ține în viață.
Fiecare bucurie rănește pe cineva.

În lumea voastră la ce servește bucuria?
Noaptea visez armate întregi hohotind
În timp ce noi cădem ca spicele în jur.

DUPĂ FELUL ÎN CARE ALUNECĂ LUNA

Simt că te-apropii întotdeauna
După zăpăceala mestecenilor
Care-ncep să se-agite
Și să foșnească-n neștire,
După felul nesigur
În care alunecă luna,
Tu ești atât de înalt și de subțire
Și ți-e atât de frig.
Cu-o mână peste ochi
Și tremurând desferici
Păduri fără frunze,
Sate fără biserici...
Întoarce-te,
Întoarce-te mai repede,
Spune zilelor să te lepede,
Apelor să te lunece,
Stelelor să te-ntunece,
Închide ochii, florile
Pe care le privești se sting.
Păsările pe care le privești apun,
Apele se fac mai mici.
Nu e vina ta că nu ești de aici.
Închide ochii,
Nu e vina ta, limpedele meu mire,
Tu ești atât de înalt și de subțire...

DESPRE ȚARA DIN CARE VENIM

Hai să vorbim
Despre țara din care venim.
Eu vin din vară,
E o patrie fragilă
Pe care orice frunză,
Căzând, o poate stinge,
Dar cerul e atât de greu de stele
C-atârnă uneori pân' la pământ
Și dacă te apropii-auzi cum iarba
Gâdilă stelele râzând,
Și florile-s atât de multe
Că te dor
Orbitele uscate ca de soare,
Și sori rotunzi atârnă
Din fiecare pom;
De unde vin eu
Nu lipsește decât moartea,
E-atâta fericire
C-aproape că ți-e somn.

NU-MI VOI MAI AMINTI

Nu-mi voi mai aminti,
Va fi fost o pășune, o mare,
Păsări pluteau sau poate pești
Prin părul meu,
Voi ști doar c-ai venit
Și, cu ochii închiși,
Voi auzi cum freamătă
Împăduritul Dumnezeu.

Se face liniște în mine
Până la glezne, până la genunchi.
Este destul să-ți plimbi în somn
Pe mine mâna
Că frunze-mi cresc cântând
Din trunchi,
Este destul să îmi ridic privirea
Ca să te văd.
O, liniștită dragoste,
Amiază suavă
Ca o boabă de strugure
Care-și găsește moartea
În cerul visător al gurii.

DACĂ NE-AM UCIDE UNUL PE ALTUL

Dacă ne-am ucide unul pe altul
Privindu-ne în ochi,
În ochii noștri în jurul cărora
Genele stau ca o coroană de spini
Care-ncunună definitiv
Orice privire,
Dacă ne-am ucide, după ce ne-am privit
Cu dragoste fără de țărm în ochi,
Și, cunoscându-te, ți-aș spune:
Mori,
Mori, dragul meu,
Va fi atât de bine,
Vei rămâne numai cu mine,
Tu, cel născut din cuvânt,
Vei cunoaște gust de pământ,

Vei simți ce frumoase sunt rădăcinile
Împletindu-ți prin ele mâinile,
Cu nențeleasa bucurie
De-a nu mai fi pentru vecie...
Și, mângâindu-mă, mi-ai spune:
Mori, draga mea,
Iubita mea cu frunte de octombrie
Cuprinsă ca-n icoane
De nimb rotund de moarte,
Mori,
Lasă-ți culorile în flori,
Pletele lungi cărărilor
Și ochii luciu mărilor,
Să știi
De unde să le iei,
Când vei veni...
Dac-am muri deodată împreună
Ucigaș fiecare și victimă,
Salvator și salvat,
Privindu-ne fără-ncetare-n ochi,
Mult după ce nu vom vedea...

ADORM, ADORMI

Adorm, adormi,
Cum stăm cu ochii-nchiși
Părem întinși alături
Doi tineri morți egali.
Auzi ce somnoros foșnește soarele
Prin ierbi uscate,
Cerul e moale și lasă pe degete

Un fel de polen.
Peste fețele noastre se mută
Umbrele cârdurilor de păsări,
Mirosul strugurilor ne pătrunde.
Adormi,
Nu te speria,
Pletele noastre vecine
Răsfirate în iarbă
Au început să prindă rădăcini,
În curând frunzele ne vor înveli
În auriul omăt.
Niciodată n-am semănat mai mult,
Aripile ți s-au afundat în țărână
Și nu se mai văd.

CLAR DE MOARTE

Mor gâze-n aer
Surâzând,
Cad lin, fără durere secerate,
Ne cad pe umeri și în păr,
Lumina
Le înfășoară în giulgiu,
Frățește, pe toate.
Și face semn albinelor să intre-n stup,
Și urșilor s-adoarmă,
Și frunzelor să cadă.
Lumină luminând spre moarte,
Lumină sfântă, înlăcrimată,
Blândețe nencăpută în cuvânt,
Lumină moale, lumină bună,

Descoperind în veșnicie clar
Asemeni clarului de lună,
Poiană-n somn cu gust de fân
Din rupte-aripi de flutur,
Uscate foi de carte,
Tăcere dinainte de naștere
Curgând,
Tăcere luminată,
Clar de moarte.

UMBREI MELE I-E FRICĂ

Umbrei mele i-e frică
De umbrele arborilor
Mai mult decât
Mi-e frică mie de arbori —
Arborii nu îndrăznesc
Să m-atace,
Dar în spatele meu
S-aude mereu
O-ncăierare sălbatecă
De umbre.
Umbrei mele i-e frică
De umbrele păsărilor
Mai mult decât
Mi-e frică mie de păsări —
Păsările trec pe deasupra mea
Și nu mă ating.
Dar umbra mea se chircește,
Se rostogolește rănită
De ciocul lunecat al unei umbre.
Umbra mea este lipsită de-apărare.

Ea nu are rădăcini
Ca umbrele arborilor
Și nu știe
Ca umbrele păsărilor să zboare.
Ea a fost adusă pe pământ
Să mă urmeze
Cu întuneric sângerând,
Să se prefacă în noapte în cele din urmă
Și eu să nu știu de când
Înaintez fără umbră,
Cântând.

CINE DIN MINE

Cine din mine ți se închină
E vinovat în fața mea,
Cine din mine nu ți se-nchină
E alungat din fața mea.

Cum să mă-mbun și cum să m-astâmpur,
Ca în fragede foi învelită-n eresuri?
Cu gânduri și frunze, cu șoapte și sâmburi,
Ironice înger, zadarnic mă-mpresuri.

Zadarnic în ornice mi se termină
Timpul ca apa dintr-o ulcea.
Cine din mine ți se închină
E vinovat în fața mea.

Cu scârbă-l alung și cu mare mirare
Pe cine din mine nu ți se prosternă,

Sub bezna cea limpede și cântătoare
A ochiului stins de pleoapa eternă.

Cine din mine ți se închină
E vinovat în fața mea,
Cine din mine nu ți se-nchină
E alungat din fața mea.

Să cad într-un somn ca-ntr-un fund de ocean
Fără ieșire și fără plângere,
Unde visându-te o dată pe an
Mult să mă mir de viața mea, îngere.

LEAGĂN

Coboară verdele în galben
Ca într-un leagăn mai blând
În care îngeri se dezbracă și-și aruncă
Hainele mototolite pe pământ,
Pământul tot se-ascunde în odăjdii,
Sub care firul nopții dă colț
Și crește pur,
O, numai în octombrie poți să întâlnești
Îngeri goi râzând prin păduri.
Mânjiți de rouă pe obraz
Cu dinții negri de afine,
Cu spini și frunze agățate-n pene,
Ne fac cu mâna
Fără să te recunoască
Și fără să le fie
Nici frică, nici rușine.

Pe unde calcă,
Talpa strivește fruct
Și-nseamnă
Sămânța destinată nerodirii,
Ne pierdem printre ei —
Acestei lumi
Crepusculare
Noi îi suntem mirii.
O, mirii norocoși ce niciodată
Sortiți au fost să nu închege rod.
Se miră îngerii că nu port aripi
În felul lor stângaci, puțin nerod;
Copilăroși, încearcă să-și descheie
Însemnele puterii de pe omoplați.
Nereușind,
Se-apleacă supărați
Și-ncep s-arunce-n mine
Cu fructe și semințe...

DIN APĂ IEȘEAU TRUPURI ALBE DE PLOPI

Din apă ieșeau trupuri albe de plopi
Cu forme somnoroase și suave,
Adolescenți frumoși sau doar femei,
Dulce confuzie, pletele jilave
Nu îndrăzneau dorința s-o ascundă,
Apa era fără sfârșit, rotundă,
Luna turna pe luciul ei
Ulei.
Pășeam desculți și limpezi,
Îmi simțeam
Degetele adormite-n mâna ta,

Era atâta dragoste pe ape
Că nu ne puteam scufunda,
Era atâta liniște că timpul
Nu îndrăznea să spună vreo secundă,
Cerul nu rostea nici un nor,
Apa nu-ngăima nici o undă,
Doar tălpile goale,
Călcând în lumina de lună,
Scoteau un sunet ușor.

ÎNTR-O SUAVĂ DISPERARE

Noaptea și munții mă ajută,
Se fac înalți până dispar,
Se trag în sus în cochilie,
Își dezlipesc de pe pământ
Burțile lor de melci, furiș.
Totu-n tăcere,
Eu îi simt că au plecat
Doar după strigătul spre tine
Pe care nu îl mai izbesc
Și nu se mai întoarce,
Ci merge lung
Și îl aud
Cum, negăsindu-te, dispare
Într-o suavă disperare
Și-atuncea mai ascult un timp
Aerul cum se dă în lături
Să-i facă drum,
Ca și cum încă n-a murit.
Munții mai stau în cer o vreme,
Apoi dezamăgiți coboară,
Știind că iar nu te-am găsit.

CÂT TIMP VORBESC

Cu dinții strânși între vecii,
Orice cuvânt e o încredere
Pe linia frântă
Între cer și mine —
Vorbindu-ți, trebuie să fii.
Acolo-n munți, unde și brazii
Se prostern, jnepeni, pe pământ,
Și norii se preling pe piatră,
Bate-n vârtejuri un cuvânt.
Cu siguranță că al tău e
Tiranul sunet și afund,
Vacarmul sângelui mi-l pierde,
Dar brazii, norii îl aud.
Iubitul meu pe care nimeni
Nu l-a văzut decât în somn,
Tată cuvintelor din mine
Și peste nerostire domn,
Nesigur fiu
Născut din ruga
Pe care ți-o înalț,
Am obosit de-atâta cânt,
De-atâtea gânduri fără șir,
De-atâtea vorbe îngerești.
Ești fără milă,
Nu te văd, n-aud —
Cât timp vorbesc cu tine,
Ești.

TREBUIE NUMAI SĂ AȘTEPT

Boala este mai aproape de mine
Decât am fost eu vreodată.
Așa cum putrezirea
E mai aproape de fruct
Decât sâmburele lui.
Așa cum sâmburele așteaptă.
Numai trecerea verii
Să se desfacă din fruct,
Eu trebuie numai s-aștept
Viața să treacă...

MAMĂ

Mamă, întâiul meu mormânt,
Beznă fierbinte,
Cu-atâta nerăbdare prostească părăsită,
În timp ce fiecare bulgăr
Al țărânei sale
Se-mpotrivea plecării fără rost.
Îmi vei ierta vreodată învierea,
Grăbita înviere ce mă rupea de tine
Pentru ca, din lumină în lumină,
Să mă apropie de-o altă moarte?
E tot mai frig,
Străinătatea mă pătrunde,
Pe cum mă urc se șterge drumul înapoi.
E-atâta depărtare pân' la tine,
Că s-ar putea-nălța biserici
Să mijlocească rugile-ntre noi.

FĂCÂND LUMINĂ ÎN MINE

Făcând lumină în mine
Se-ntunecă în jur,
Când se apropie zorii,
La mine se-nserează
Nu pot vedea și-n afară
Și-nlăuntru în același timp.
Fructele, florile, fiarele
Le pot inventa numai când nu le găsesc.
Nimic din ce ascund nu trăiește
Dincolo de hotarele mele.
Niciodată, niciodată nu se va sparge
Echilibrul perfect
Care doarme-ntre lume
Și sufletul meu?
Numai pentru că nu există-n afară
Îl văd în mine-atât de limpede pe Dumnezeu?

ÎNVAȚĂ-MĂ SĂ ARD ÎNTUNECAT

Lasă-mă să m-aprind de întunericul tău,
În lumina feroce
Învață-mă să ard întunecat,
Modelează după forma aripilor
Flacăra mea
Și purific-o de orice culoare.
Sau,
Și mai bine,
Dă-mi o sămânță de întuneric,
S-o îngrop în pământ

Și-nvârte mai repede anotimpurile
Să crească,
S-o seamăn din nou.
În lumina feroce
Ar fi atunci păduri și lanuri,
Crânguri, livezi, pajiști și codri de noapte.
O beznă tandră
În care am putea muri oricând am vrea,
Un întuneric în care
N-am mai fi frumoși, nici buni,
Ci doar singuri,
Și nemaitrebuind să privim,
Închizând ochii, am putea vedea.

ÎNCUNUNATĂ CU FLORI DE MAC

Încununată cu flori de mac
Aproape descompuse,
Culese pe frig dimineața,
Când roua se face brumă
Și dacă umbli prin iarbă
Strivești sub tălpi cadavrele de greieri,
Încununată cu flori de mac,
Ciocnindu-mă de fluturi muribunzi,
Înaintez
Prin somnul numit de mine
Noiembrie,
Spre clipa incertă
Care nu e nici moarte,
Nici gând.

Râuri mari trec în somn
Spre oceane
Purtându-și peștii adormiți
În provizorii, umede lințolii.

DACĂ VREI SĂ NU TE MAI ÎNTORCI

Dacă vrei să nu te mai întorci
Ferește-te de mătrăgună —
Ea-mi fură seara glasul
Și plânge cu el
Din urmele tălpilor tale;
Dacă vrei să mă uiți
Ascunde-te de lună —
Îți va aminti
Cum am mers prin lumina ei
Cu picioarele goale;
Dacă vrei să pleci
Ascunde-te de ploaie,
Ferește-te de ninsoare,
Dacă vrei să mă uiți
Nu te apropia de mare,
Înconjură marea,
Nu te-arăta sub zborul păsărilor,
Fugi
De sălciile cu pletele prelungi,
Până vei găsi locul unde te
Așteaptă uitarea
De tot ce-i viu ascunde-te.
O, dar dacă vrei să pleci

Dacă vrei să mă uiți,
Nu încerca să mori,
Mai ales nu încerca să mori —
Știu să cobor ca într-o fântână
Prin flori…

CÂNDVA ARBORII AVEAU OCHI

Cândva arborii aveau ochi,
Pot să jur,
Știu sigur
Că vedeam când eram arbore,
Îmi amintesc că mă mirau
Ciudatele aripi ale păsărilor
Care-mi treceau pe dinainte,
Dar dacă păsările bănuiau
Ochii mei,
Asta nu îmi mai aduc aminte.
Caut zadarnic ochii arborilor acum.
Poate nu-i văd
Pentru că arbore nu mai sunt,
Sau poate-au coborât pe rădăcini
În pământ,
Sau poate,
Cine știe,
Mi s-a părut numai mie
Și arborii sunt orbi dintru-nceput…
Dar atunci de ce
Când trec de ei aproape
Simt cum

Mă urmăresc cu privirile,
Într-un fel cunoscut,
De ce, când foșnesc și clipesc
Din miile lor de pleoape,
Îmi vine să strig —
Ce-ați văzut?...

PRINTRE FRUNZELE APROAPE RECI

Când printre frunzele aproape reci
Te duc de mână să-ți fac semn să taci
Să nu trezești în cuiburi puii infirmi
Părăsiți de stolurile pornite spre sud,
Când pădurea se face luminoasă
Și se poate vedea
Cu o sfâșietoare claritate
Cerul de la marginea copacilor,
Când fiarele dezvelite
De zborul frunzișului
Foșnesc și își schimbă culoarea,
Suntem legați unul de altul
Și necunoscuți
Cum numai un ochi
Este legat de celălalt ochi,
Cum un ochi îi este necunoscut
Celuilalt.
Jumătatea de lume pe care o văd
Se chircește sub scutul pleoapei...

CUPLU

Unii te văd numai pe tine,
Alții mă văd numai pe mine,
Ne suprapunem atât de perfect
Încât nimeni nu ne poate zări deodată
Și nimeni nu îndrăznește să locuiască pe muchia
De unde putem fi văzuți amândoi.
Tu vezi numai luna,
Eu văd numai soarele,
Tu duci dorul soarelui,
Eu duc dorul lunii,
Stăm spate în spate,
Oasele noastre s-au unit de mult,
Sângele duce zvonuri
De la o inimă la alta.
Cum ești?
Dacă ridic brațul
Și-l întind mult înapoi,
Îți descopăr clavicula dulce
Și, urcând, degetele îți ating
Sfintele buze,
Apoi brusc se-ntorc și-mi strivesc
Până la sânge gura.
Cum suntem?
Avem patru brațe să ne apărăm,
Dar eu pot să lovesc numai dușmanul din fața mea
Și tu numai dușmanul din fața ta,
Avem patru picioare să alergăm,
Dar tu poți fugi numai în partea ta
Și eu numai în cealaltă parte.
Orice pas este o luptă pe viață și pe moarte.

Suntem egali?
Vom muri deodată sau unul va purta,
Încă o vreme,
Cadavrul celuilalt lipit de el
Și molipsindu-l lent, prea lent, cu moarte?
Sau poate nici nu va muri întreg
Și va purta-n eternitate
Povara dulce-a celuilalt,
Atrofiată de vecie,
Cât o cocoașă,
Cât un neg...
Oh, numai noi cunoaștem dorul
De-a ne putea privi în ochi
Și-a înțelege astfel totul,
Dar stăm spate în spate,
Crescuți ca două crengi
Și dacă unul dintre noi s-ar smulge,
Jertfindu-se pentru o singură privire,
Ar vedea numai spatele din care s-a smuls
Însângerat, înfrigurat,
Al celuilalt.

FĂRĂ TINE

Fără tine mi-e frig
N-am înțeles niciodată
Cum simte aerul
Că ai plecat.
Universul se strânge
Ca o minge plesnită
Și-și lasă pe mine zdrențele reci.

Câinele negru
Cu burta întinsă duios pe zăpadă
Se scoală și se îndepărtează
Privindu-mă în ochi,
Refuzând să-și spună numele.
Începe să fulguie.
Mă ustură pielea
Pe locul de unde te-ai rupt.
Și mi-e frig,
Când simt cum cade moale,
Odată cu zăpada,
Această rugăciune către nimeni.

DE CE NU M-AȘ ÎNTOARCE PRINTRE POMI?

De ce nu m-aș întoarce printre pomi,
Printre arborii chirciți de vântul fierbinte,
Printre stolurile de frunze
Care țipă ca păsările,
Printre frunzele aproape nebune,
Amestecate în hoardele pescărușilor
Și pornite la pradă;
De ce nu m-aș întoarce
Pe plaja răscolită de vânt,
Printre icre uscate și putrede alge,
Unde mă pot rostogoli plângând —
Frunzelor, păsărilor, peștilor,
Predându-mă hohotitoare,
Sub soarele aspru,
Prin zăpada sărată,

Unde mă vezi și mă lași.
O, mare,
Trupul meu poate să-și nască urmași,
Sufletul meu niciodată.

TU EȘTI SOMNUL

Întotdeauna toți m-au iubit,
Cei ce mă urau m-au iubit cel mai tare.
Am trecut printre oameni
Mereu acoperită de dragoste,
Cum trec prin iarnă
Acoperită mereu de ninsoare.
Legea talionului e fără milă.
Iubirea cere iubire
Cum sângele cere sânge,
Când ninge
Și lascive, amenințătoare,
Funii lungi de argint
Scămoșat mă încing,
Ninsoarea îmi cere și mie să ning.
Dar eu trec prin zăpadă dormind,
Tu ești somnul din care
Nu vreau să mai ies,
Rar câte-o privire mai mare
Distrată, uitucă visez,
Neaua moale îngheață pe mine,
Mă strânge,
Mi-e cald în somn și bine
Și știu că o să mor,
Aș fi iertată

Dacă m-aș trezi din tine,
Dar nu-mi doresc decât,
De sub pleoapele închise izvorât,
Fâlfâitul acesta ușor.
Trec dincolo cuprinsă de zăpadă,
Spre inima celui din urmă labirint,
Unde m-așteaptă-o dreaptă judecată
Care-o să mă găsească vinovată
Poate
Și-o să mă pedepsească pentru toate
Iubirile pe care le-am netrăit dormind.

ABIA ÎNCEPUSEM SĂ SIMT

Abia începusem să simt
Că undeva-n rarul văzduh
Zăpada se va opri deodată,
Abia începusem să știu
Că nu mai poți să te ascunzi
De ochii mei avizi să vadă,
Abia zăream cum se depune
O linie limpede pe creștet,
Tremurătoare-n păr și moale
Pe genele-ți clipite-abia,
Abia-ndrăzneam să cred că ai tăi sunt
Umerii desenați în aer
Cu fără de sfârșit zăpadă
Și-a tale-aripile trădate
De nemaicontenita nea.
Aș fi putut să te ating,
Dar mi-era teamă să nu scutur

De pe făptura-ți nevăzută
Conturul nesperat de clar,
Aș fi putut să te învăț
Pe dinafară pentru clipa
Când, intețindu-se ninsoarea,
Vei dispărea cu spaimă iar...

VISEZ UNEORI TRUPUL MEU

Visez uneori trupul meu
Prins în năvoade, riduri,
Și târât prin zăpadă
Pe plaja înghețată, lucioasă
A unei limpezi mări,
Nu văd nicicând pescarul,
Dar știu că ți-e tată,
Văd numai plasa de riduri
Și trupul meu, pradă
Bogată.
Tandru visez dimineața aceea de moarte,
Cu liniște necunoscută, curată,
În care nici tu nu mai vii,
Nici eu nu mai chem
Și totul adoarme cu ochii deschiși,
Și doar, lumină-n lumină, ecou,
Se mișcă un firav blestem —
Să se deșire năvodul,
Să lunec din nou
În apa fără timp și fără pată.

CINE DINTRE NOI

Când pleci
Nu știu care dintre noi doi a plecat,
Când întind mâna
Nu știu dacă nu mă caut
Pe mine,
Când îți spun: te iubesc,
Nu știu dacă nu mie îmi spun
Și mi se face rușine.
Odinioară
Știam cum arăți,
Erai
Nespus de înalt și de subțire,
Știam de unde-ncepi
Și unde mă sfârșesc,
Îți găseam ușor
Buzele, gâtul,
Clavicula dulce,
Umărul copilăresc.
De mult, îmi amintesc,
Eram doi,
Țin minte cum ne țineam de mână...
Cine-a fost înfrânt dintre noi?
Cine-a putut să rămână?
Singurul trup este al tău
Sau al meu?
Și mi-e atât de dor
De cine?
Numai tăcând,
Cu ochii-nchiși, cu dinții strânși,
Mai pot să te distrug
Cu greu
În mine.

SUNT CA UN OCHI DE CAL

Sunt ca un ochi de cal
Acoperit spre lume.
Să nu mă-ntrebi
Când o să-ajung la tine,
Ce arbori și ce flori
Am întâlnit.
Eu văd numai drumul
Și din când în când
Umbrele norilor,
Transmițându-mi mesaje
Pe care nu le înțeleg.

CEAȚA CARE COBOARĂ

Ceața care coboară
Este pleoapa ta
Lăsată somnoroasă peste lume?
Lumea visează
Dincolo de ea
Și numai eu am fost uitată
Trează
Anume
Să văd cum somnul
Curge-n moarte bun,
Neschimbător,
Ca un izvor
Care apune-n mare,
Ca stelele care apun
Cuprinse-ncet, încet de soare?

Să văd cum moartea limpede,
Din când în când,
Se tulbură visând
C-am fost uitată trează
Anume
Ca să poată să mă doară
Pleoapa ta care coboară
Înduioșată peste lume?...

SĂ RĂMÂN SINGURĂ ȘI GOALĂ DE GÂND

Să rămân singură
Și goală de gând
Cum numai brazii și pietrele
Sunt singuri și goi.
Să spun
Auzului meu să adoarmă
Și ochilor mei să se-nchidă
Așa cum
Cândva
Brazii și pietrele
Au renunțat la ochii
Și la urechile lor.
În tăcere și întuneric
S-aștept să zăresc
Prin strălucitoarele crăpături
Ale sufletului meu răsturnat peste mine —
Soarele veșnic și orb
Împlântat în zăpadă...

OH, TRUPUL TĂU

Oh, trupul tău îl văd printre cerneală,
Cerneală-nnămolindu-ne și-n somn
Ca o sudoare acră, animală.
Vreau să te-ajung
Și degetele-mi lunecă,
Nu te mai văd,
Abia te-aud,
Spune-mi, mai spune-mi
Că la fel ne-ntunecă
Vârtejul în care m-afund.
Te chem,
Dar, violent ca dintr-o rană,
Cerneala izvorăște între noi.
Mă mai cunoști, mă mai aștepți,
Mă mai îngădui înapoi,
Mă mai primești
Din vânătul noroi?
Mai vii
Peste câmpii albastre,
Mări pustii,
Înlăcrimat și mut
Ca să îți pot întinde
O gură tremurată spre sărut
Cu buze-nvinețite de cuvinte?

PLÂNS CARE SE ASCULTĂ SINGUR

Plâns care se ascultă singur,
Zăpadă amară
Topită în praf și polen,

Moartă pe umerii paznicului
Îmbătrânit de somnul pe lumină,
Zăpadă amară și firavă,
Biată zăpadă,
Frig nedecis și-ndurător
Păstrându-mi insomnia fragedă
Și spaimele moi,
Zăpadă prevestind o noapte
Mult mai adâncă decât
Ar putea să-și închipuie ziua,
Cea mai plângătoare zi,
Zăpadă-amestecată cu fructe putrezite
Și cu sământă de copii.

TOATĂ LINIȘTEA DIN UNIVERS

Ce este asemenea vidului
Dintre părinți și copii,
Golului care se cască pe locul
Unde a înmugurit carne din carne,
Prăpastiei deschise pe latul de palmă
Al ombilicului smuls din rădăcini
De vântul
Bătând mereu în același sens
Al vârstelor?
Ce este asemenea tăcerii
Dintre un părinte și un fiu
Așezați față în față
Privindu-se
Și negăsind nici un cuvânt între ei?

Oh, toată liniștea din univers
Izvorăște din adânca tăcere
Înspumată între tine și fiul tău
Întors de pe pământ.

ȚINE OCHII ÎNCHIȘI

Ține ochii închiși, ține ochii închiși,
O singură dată ni se dă.
Nu te întreb nimic,
Ninsoarea se-așterne,
A-ngropat cimitirul și satul,
Zidește biserica,
Vârfuri de plopi se mai văd
Dând colț ca o iarbă deasupra.
Ninsoarea se-așterne și suie
Ca o câmpie dospită
Care în curând va opri
Timpul de sus să mai cadă.
Ține ochii închiși,
O singură dată ni se dă
Și trebuie să dăm o singură dată.
Nu te întreb nimic, așteaptă
Ultimul fulg de timp s-apuie
Și să se facă gol în ceruri
Și liniște, abia atunci
Desprinde-ți brațul stâng din cuie
Și lin răstoarnă ceasul cu zăpadă.

EXIL

Pornesc în mine în exil,
Tu ești patria mea
De care nu mai pot să mă apropii,
Tu ești țara în care m-am născut
Și am învățat să vorbesc,
Numai pe tine te cunosc în lume.
Prin ochii tăi am înotat de-atâtea ori
Ieșind pe mal cu trupul tot albastru.
De-atâtea ori am navigat prin tine
Pândind bolborositul prevestitor de hulă
Al sângelui în stare să mă înece-oricând.
Tu ești partea mea de pământ,
Numai din tine știu să mă înalț.
Stăpâne tu, împădurit
Și semănat cu lacuri,
Ținut pe care-l stăpâneam cândva
Și-n care nu mai pot să mă întorc
Din mine, din străinătatea mea,
Lasă-mă noaptea să mă mai visezi,
Să-ți trec prin somn legănător,
Lasă-te locuit de mine noaptea,
Ca genii morți, de gândurile lor.

POEZII
(1974)

GENEALOGIE

Suntem visați de cineva
Visat la rândul său
De altul
Care e visul unui vis
Anume.
Cuprinși de somn
Visăm și noi o lume
Sălbatec zvârcolită-n somn
Visând,
Verigă fragedă suntem
În șirul fără început
Ce nu se va sfârși
Nicicând,
Deși
Ar fi destul
Un singur țipăt
Puternic doar cât să poată trezi
Pe jumătate
Primul domn
De somn,
Pe cel care doarme
La temelia lumilor
Visate.

FIECARE MIȘCARE

Fiecare mișcare a mea
Se vede
În mai multe oglinzi deodată,
Fiecare privire a mea
Se întâlnește cu sine
De mai multe ori,
Până
Uit care
Este cea adevărată
Și cine
Mă-ngână.
Stăpână,
Mi-e frică de somn
Și rușine
A fi.
Pentru mine
Orice răsărit are
Un număr necunoscut de sori
Și-o singură
Adormitoare
Zi.

MI-E SOMN

Mi-e somn așa cum li-e somn
Fructelor toamna,
Mi-e somn și mi-e bine
Sunt bună, sunt caldă,
Îmi zumzăie albine

În gând,
Capul mi se va prăvăli pe umăr
În curând,
Așa cum orice fruct
Ajunge o dată să cadă
Și începe să putrezească
Pe partea dinspre pământ.
Adorm
Și capul îmi putrezește
De visuri,
Alcooluri dulci
Se distilează blând,
La rândul lui un înger-vierme adoarme
Și-ncepe să viseze
Putrezind.

BALADA VĂMILOR

Să nu te sperii — mi-ai spus —
Zeul de culoarea frunzelor vechi
Apare la vama de apus,
Are
Plisc de pasăre cântătoare,
Gemete închise-n auz
Și ochiul deschis ca de mort.
E însoțit de căprioare
Și cerbi
Înaintând regește-n perechi
Cununate cu inele veștede de ierbi —
El te va duce până la vama de nord.

Acolo te-așteaptă
Zeul bătrân —
Din orbita lui dreaptă
Norii se scurg,
Din orbita lui stângă
Se face amurg,
E chircit și e spân,
Are gura nătângă,
Clocește ouă de șerpi la subțiori,
Pe umeri îi cresc pene de ciori,
La coate aripi de pește,
El croncăne rar, răgușit —
Glasul lui te-nsoțește
Până la vama de răsărit.

De unde
Trebuie să te conducă un copil
Care se-ascunde.
E zeu, dar nu vrea să recunoască,
Se face când ciocârlie,
Când broască,
Îi atârnă bărbi de păpădie,
Aripi fluturești,
Coarne de crengi,
Cocoașe de melci.
Poți să-l ghicești
Doar
După șirul amar
De cocori
Care-l urmează,
După firava rază
Încârceiată deasupra lui
De trei ori,

După tremurul frunzei de dud,
Mai pripit.
Lasă-te hăituit — mi-ai șoptit —
Până la vama de sud.

Dar nu te trezi — mi-ai strigat —
Acolo te-așteaptă stăpâna
Întregului regat.
Îți va trece peste ochi mâna,
Să nu-ți fie frică,
Să crezi —
Ea este zâna
Cu glas ascuțit de păun,
Cu miros de căpșună,
Cu fustele din foi de mătrăgună,
Cu buzele verzi,
Cu părul de apă aiuritoare
Spre mare;
Păsările îi trec prin corp,
Peștii prin plete —
Nu te trezi! —
Șopârlele-și leapădă pieile bete,
Soarele stă în palma ei orb
Și nu face zi
Numai luna de fiere
Picură de sus
Peste noi...

Dacă ai putere
Să visezi că adormi — mi-ai mai spus —
Poți să te întorci înapoi
Prin vama de-apus.

FRUMUSEȚEA MEA ÎMI FACE RĂU

Frumusețea mea îmi face rău,
Mai necunoscută decât luna
Trecând din oglindă-n oglindă,
Din apă în apă,
Icoană întruna,
Fără să se desprindă,
Dar fără să-ncapă
Întreagă în somn.
Trecând din lume-ntr-altă lume
Ca și cum
Aș fi tot eu
Dar mai de fum,
Anume
Ca să rămân icoană
Totdeauna,
Inexistentă ca în apă luna.

BALADĂ

Stăpână,
Stăpâne,
Până
Și cine
V-a cunoscut
Rămâne mut.
Dă vorbe din palmă
Păsărilor hrană,
Nu-și ține
Pentru sine

Nici o rugăciune,
Nici o sudalmă,
Singur rămâne
Și fără prihană
Ca nenăscut.
Litere-sâmburi,
Crânguri-silabe,
Cuvinte-anotimpuri
Ochiu-i încape,
Dar
În zadar —
În lacrima lui
Numai albinele
Știu să se-adape,
Numai fluturii
Pot să se-ngroape.

SILABE

Adesea-mi vine să mă rog
Glasului meu, precum un cerb
În care-a fost ascuns un herb
Neînțeles, de inorog.

Ascult uimită cum se schimbă
Gându-mi stângaci în regi și zei
Înțelegându-se-ntre ei
Într-o de mult uitată limbă.

Silabe mi se strâng în piept
Străine, fără să mă-ntrebe,

Neiertătoare și superbe.
Nu mă mai mir. Ascult, aștept,

Număr cum picură rar, reci,
Îndepărtat ca dintre stele,
Din rotunjirea gurii mele
Moartea și viața mea de veci.

ÎNTRE LUMI

Trec dintr-o viață într-alta
Mângâind ușor
Coama leului somn
De la intrare,
S-a obișnuit cu mine
Cu veșnica mea dispariție în zori,
Cu veșnicele mele întoarceri
Crepusculare.
Înfrântă, uneori
Nu mai reușesc să ajung până la el.
Atunci se scoală,
Îmi prinde capul în dinți
Cu duioșie
Și mă târăște încetinel.
Alteori
Nu mai știu să mă întorc din vis.
Atunci pornește după mine
În labirint,
Îmi dă de știre
Răcnind
Că mă va salva,

Să aștept nemișcată
În amintire,
Să mă găsească
Și să mă aducă
În împărăția sa.
O, minunata lui împărăție,
Țară subțire,
Fraged hotar
De oră
Între două lumi care se devoră
Smulgându-se una alteia
Fără oprire.

POATE CĂ MĂ VISEAZĂ CINEVA

Poate că mă visează cineva —
De aceea gesturile
Îmi sunt atât de moi
Și de neterminate,
Cu scopul uitat
La jumătatea mișcării,
Grotesc,
De aceea contururile mi se șterg
Secundă cu secundă
Și faptele mi se topesc...
Și poate cel ce mă visează
E smuls din când în când
Din somn,
Trezit,
Purtat cu sila-n viața lui
Adevărată,

De aceea mă-ntunec
Suspendată uneori
Ca de-un fir care se topește de nea,
Fără să știu
Dacă va mai adormi vreodată
Ca să mi se mai întâmple
Ceva.

CÂND MĂ VOI TREZI

Când mă voi trezi va fi zăpadă
Așezată frumos
Pe cărți și pe covor,
În jurul capului
Ca o diademă pe pernă,
Cearceaf peste piele, ușor.
Va ninge-n odaie tăcut,
Cu fulgi enormi
Ca sufletele de păpădie,
Căzând atât de încet
Încât între tavan și podea
Au nevoie de o veșnicie.
Voi zări apoi păsări bătrâne
Aciuite pe rafturile bibliotecii,
Cu penele crescute diform —
Ca să se depună atâta zăpadă
Cât a trebuit să dorm?
Nu cumva
Între timp am murit?
Și mă voi ridica
Să fug

Înspăimântată,
Dar păsările vor scoate
Un fel de râs cârâit
Arătând cu aripa
Cum tălpile mele
Nu lasă urme-n zăpadă.

RUGĂCIUNE

Să stau culcată-n zăpadă
Cu brațele larg desfăcute,
Închipuind o nespus de frumoasă
Cruce cuprinsă de somn
Dinadins,
Pe care doar îngerii ar merita
Să se răstignească
Pentru păcate făcute
În paradis.
Alb fără margini
Și liniște neîncepută,
Nori destrămați în flori
Troienindu-mă lin,
În timp ce lacrimi fierbinți
Se nasc sub pleoapele-nchise
Și-nghează nainte de-a curge
Din vise.
Amin.

SOMNUL DIN SOMN

(1977)

DEALURI

Dealuri, dulci sfere-mpădurite
Ascunse jumătate în pământ
Ca să se poată bucura și morții
De carnea voastră rotunjită blând,

Poate un mort stă ca și mine-acum,
Ascultă veșniciile cum cură,
Își amintește vechi vieți pe rând
Și contemplându-vă murmură:

Dealuri, dulci sfere-mpădurite
Ascunse jumătate în văzduh
Ca să se poată bucura și viii
De nesfârșit de blândul vostru duh...

O ȚARĂ E FĂCUTĂ ȘI DIN PĂSĂRI

O țară e făcută și din păsări,
Din V-urile mari căzând spre sud
Rănite, alungate de frig
Și de trădare,
Venind înapoi
Umilite de dor,
Lunecând pe toboganul cerului
Recunoscătoare

Streașinei că nu s-a mutat
De pe vechiul pridvor.
O țară e făcută și din păsări,
Cum o biserică e făcută
Și din viața de apoi.

POEM

Cine și ce să viseze
În timpul crescut peste noi —
Nămeți grei de somn
Prin care cu gesturi viteze
Și lente se mișcă
Lunateci eroi?
Să nu strigi,
Trezirea-i ucide,
Ajunge să plângi
Și să-i vezi —
Ale încănemorții
Atât de timide
Dovezi.

IARNA STELELE

Iarna stelele
Sunt atât de departe,
Că nu poți să le vezi
Prin singurătate.

Iarna mările
Sunt atât de străine,

Că nici cursul izvoarelor
Nu li se cuvine.

Iarna morții
Sunt atât de reci,
Că îngheață pământul
Emisferei de veci.

PLEOAPE

Mereu tresărind în tăcerea afundă,
Zbătute, muncite
Frunze de plop,
Milioane de pleoape
Obosite
S-ascundă
Ochiul cel singur,
Înlăcrimat și miop,
Pe care-l simțim între spete
Cum pătrunde arzând
Când pleoapele plopului
Sunt duse de vânt.

PĂSTOR DE FULGI

Mi-ar place să mă fac păstor de fulgi,
Să am în grijă turme mari de-omăt
Pe care să le port prin ceruri lungi
Și să le-aduc mai albe îndărăt.

În nopți clinchetitoare să stau și să contemplu
Singurătatea lumii și plânsul ei enorm
Reverberat în nouri ca-n murii unui templu
Pe când viața-mi trece și turmele îmi dorm.

S-aștept să vină vara să-mi răpună
Mieii sortiți spre setea dulcii hume
Și-n transhumanța sfântă să curgem împreună
Mulți, fără de prihană, dar anume.

ȚARĂ

În tine nu mi-e dor de nimeni,
Pământ apus în somn
Prin verzi orbite,
Și sunt străină dacă trec hotarul
Pletelor tale obosite.
Eu numai limba ta
O știu vorbi în vis
Și spune basme numai pentru tine
Prea trecătoru-mi paradis,
Prea trecătorule stăpâne.
E frig afară
Și e ceață deasă,
Se face seară,
Timpu-ncet se lasă,
Dar cât de bine și de cald e-acasă,
Când unul altuia ne suntem țară.

NINGE CU DUȘMĂNIE

Ninge cu dușmănie,
Cu ură cade zăpada
Peste apele înghețate cu ură,
Peste livezile înflorite din răutate,
Peste păsările înrăite care îndură.
Ninge ca și cum prin zăpadă
Ar trebui să se sfârșească
Viața acestui acvatic popor,
Ninge cu o încrâncenare
Omenească,
Ninge otrăvitor.
Pe cine să mire?
Doar eu mai știu
Că ninsoarea
A fost la-nceputuri iubire.
E atât de târziu
Și ninge hidos,
Și nu-mi vine-n minte
Decât să aștept
Lupii flămânzi,
Să le fiu de folos.

BISERICILE N-AU ACOPERIȘURI

Bisericile n-au acoperișuri,
Ci aripi zgribulite pe trup,
De șindrilă,
Pe care va veni o vreme
Să și le deschidă

Și să se înalțe
Încet, ca în silă,
Ducându-și făpturile
De aur și fum
În văzduh tot mai sus,
Zburând cu vuiet mare, precum
Un stol de păsări grele
Spre apus,
În timp ce munți isterici,
Amestecați cu marea
Țâșnită către ei
S-ar prăvăli —
Frumos sfârșit al lumii
Sub cerul viu albastru
Roind de mari biserici vii.

CA ȘI CUM LUNA

Ca și cum luna ar avea ceva de spus
În dragostea-ură care mă leagă de nea
Pornise să scrie pe omăt strălucitoare
Litere pe care
Tot ea le ștergea.
O amenințare poate
Sau poate un sfat,
Ceva important mi se transmitea,
Cuvintele străluceau și țipau
Pe câmpul pustiu
Ca păunii —
Trebuia să răspund,
Întunericul își ținea respirația,

Palidă, zăpada aștepta,
Cu toții credeau
Că eu știu
Limba moartă a lunii...

AVRAM IANCU

Dormind înaintează cântând din fluier stins
Învinsul crai al adormirii noastre,
În urma lui cresc codri mari de plâns
Și hohotesc nemuritor dezastre.

În urma lui se ară singur de cutremur
Pământul nostru pustiit de somn
Și singur, sub al zilei roșu tremur,
Se seamănă cu oase vechi de domn.

Ar fi destul îndemnul din fluier să-și suspine
Și-ar încolți pământul scârbit războinici grei,
Dar el e încoifat c-un roi somnos de-albine
Și-armate are-n turme picotitorii miei;

Dar struguri dulci se-mbată și ațipesc în vie,
Dar norii-adorm pe ceruri și undele pe lac,
Dar grânele se culcă și se sfârșesc în glie,
Sub greutatea florilor de mac;

Dar dorm în albii râuri și frunzele-n păduri,
O țară-ntreagă transhumată-n vis,
Pe când măritu-i rege cu ochi deschiși și suri,
Dormind înaintează cântând din fluier stins.

AUD

Aud cum pășește cineva după mine în lună
Și pune semințe de flori în urmele tălpilor mele,
Un pas înțelept — albăstrele,
Un pas greșit — mătrăgună.

Aud cum pășește cineva după mine în soare
Și pune ouă de păsări în urmele tălpilor mele,
Un pas înțelept — turturele,
Un pas greșit — cântătoare.

Aud cum pășește cineva după mine-n vecie
Și pune cuvinte în urmele tălpilor mele,
Un pas înțelept — ghilimele,
Un pas greșit — poezie.

SATUL ÎNTREG

Satul întreg adormise
Și poate visa că nici nu e,
Atât de adânc îl iubise
Mirosu-nțelept de gutuie.

Stelele grele și moi
Trăgeau cerul copt spre pământ,
Ca și cum ziua de-apoi
S-ar fi pregătit fermentând

Astre prea dulci de iubire,
Fructe stricate de dor,

Ca să prelingă-n clondire
Sfârșitul lumii ușor.

Ploi dulci de prune ucise,
Miros înțelept de gutuie,
Satul întreg adormise
Și poate visa că nici nu e.

CÂNTECUL

Cântecul ăsta îl scriu pe frunze cu-o dudă,
În urma mea vin furnici în cohorte și-l sorb,
Nici o ureche nu va putea să-l audă
Și tot văzduhul va fi pentru raza mea orb.

Furnicile însă îl vor purta în pământ
Și ploile nu vor putea pătrunde să-l șteargă,
Semințele îl vor înțelege căzând
Și-l va simți numai fragedul vierme din fragă.

Iarba-l va scoate anul viitor la lumină
Și o să-l crească și-o să-l usuce soarele,
Iar dac-o să aibă noroc or să vină
Și or să-l pască somnoroase și indiferente mioarele.

Va curge în lapte apoi înțelept, înstelat,
Și nimeni n-o să-și mai aducă aminte
C-a fost zămislit din păcat,
C-a fost gândit în cuvinte.

CEL CE MĂ VISEAZĂ

Cel ce mă visează
Încearcă poate
Să-și răscumpere sufletul astfel,
Viața mea este una din viețile
Pe care e pedepsit să le viseze
Pentru a se purifica
De păcate,
Eu sunt numai un personaj secundar
Al acestei ciudate
Asceze
La capătul căreia îl așteaptă
Pace poate
Și har.

ACOPERITĂ DE ROUĂ

Acoperită de rouă,
Țară a frunzelor fragede,
Câte milenii încă
Nu vei obosi să te naști?
Leagăn de nenorocire
Atât de frumos încât nimeni
Nu are timp să renunțe
La verdele tău cimitir,
Țărână bogată în sare
Depusă din lacrimi pe care
Albii de râuri le duc
Și le umplu cu pești;
Și plânsul îți e roditor,
Mamă fără odihnă

Și negândită, crescând
Mieii în oi spre jertfire,
Din morți extrăgând ierburi vii
Și din suferință iubire.
Pace și liniște ție,
Dăruitoare nebună,
Sub cerul de sânge uitat
Și vânăt de frig, noapte bună.

ÎN SATUL ÎN CARE MĂ-NTORC

În satul în care mă-ntorc
Ceasuri cu cuc sfarmă vremea
Și mari bucăți de tăcere
Zac sparte în praful din drum.
Àcele se învârt cu hărnicie,
Arătând mereu ceva de neprivit.
Orele au căzut de mult,
Àcele aleargă fără sfârșit
Și dezorientat, când și când,
Cucul apare și-anunță
Sfârșitul lumii, cântând.

ACEASTĂ PLUTIRE

Ce poate fi fericirea,
Dacă nu această plutire
Printre fructe și frunze,
În raza de miere prăfoasă, foșnind
Pe locul vrăjit unde viața sfârșește

Dar nu-ncepe moartea
Și-ntre ele e numai
Un limpede jind
Cu miros de prune urcând spre alcool,
De fum și de iarbă uscată?
Ce poate fi fericirea
Dacă nu să adormi,
Așteptându-ți sfârșitul,
În septembrie,
Într-o livadă?

REVIN ÎN TOAMNĂ

Revin în toamnă cum revin acasă
Din țări mai libere și mai bogate —
Știu iarna care vine, știu bruma care cade
Și ceața nesfârșită, nențeleasă.

Dar eu visez amiaza-mbrățișată
De frigul dimineții și al serii,
Ora de miere, galbena zăpadă
Pe care-o ning din crengi învinse merii.

Eu plâng de bucurie în lumina
Nestinsă încă de uriașe nopți
Și-n strugurii zdrobiți în teasc din vina
De-a fi prea buni, prea dulci, prea copți.

Eu vin spre frig, deși de frig mi-e groază
Spre fructul putred care se consumă
În alcoolul limpede-n amiază
Și tulburat în asfințit de brumă.

Mi-e frică de-ntuneric și totuși vin, și vin
Din nesfârșite veri strălucitoare,
Unde tânjesc spre fericitul chin
Al boabei ce apune-n vin și moare.

Orgoliu fraged, dragoste copilăroasă,
Fatală, somnoroasă demnitate.
Revin în toamnă cum revin acasă
Din țări mai libere și mai bogate.

SĂ NU FAC

Să nu fac gestul,
Mâna mea să nu
Încheie cercul
Care-l începu

Să las prea trecătorul
Glob pe ram
Și-n gând savoarea
Care o visam;

Să nu-mplinesc,
S-aștept, s-amân;
Plăcerea-i veche,
Faptul e bătrân,

Numai dorința-i
Tânără sub soare —
Și-aspir mireasma
Până e duhoare.

DUMINICĂ

Crezi că nu știu
Că în dosul
Acestui mirific incendiu
Al pădurii căzute în roșu
Nu e decât timpul
Laș care trece
Mascându-și plecarea
Cu spectaculoase și ipocrite minuni?

Crezi că nu știu
Că gutuile
Nu cad sub regala
Lor greutate,
Ci-nvinse de-omizi
Născute din dragostea
Prevăzătoare
A meschinilor fluturi
Extravaganți și nebuni?

Crezi că nu știu
Că victorioasa întoarcere
A lăstunilor
Nu-i decât rezultatul
Alegerii crude
A celor puternici și răi
Dintre cei slabi și buni?

Fii liniștit,
Mi s-a spus
Totul și nici o iluzie
N-a rămas nealungată,

Învățătorii și-au făcut datoria.
Dacă, în după-amiaza
De duminică-a toamnei,
Lumea îmi pare perfectă,
Numai eu sunt vinovată,
Numai eu voi plăti — luni.

PE LACUL MORII

Pe lacul morii apa se-mbracă-n mantii lucii
De mucilaginoase mătăsuri verzi smarald
Și roții-nțepenite îi crește blană verde
Să-i țină-n părăsire de moale și de cald.

De vrei să treci cu barca, lungi mâini te țin în loc
Și-oculte, verzi miasme îți amețesc plămânii,
Pe când secrete broaște slujesc solemn prohod
Pe-altarul vechi și profanat al pâinii.

Și nu e nici un secol de când priveam vrăjită
Copiii cum se joacă-n făină ca în nea
Și alegeam din gloată-o fetiță albă toată
Să crească și să fie mama mea...

ORAȘ ORIENTAL

Oraș oriental de câmpie
Cu seva prelinsă pe străzi,
Cu soarele fără rușine
Sorbindu-și sordidele prăzi,

Oraș lichefiat, râu fierbinte,
Și crâncene-arome urcând
Spre cerul de fructe în care
Se strică ultimul gând.

EU NU CÂNT FRUNZA

Eu
Nu cânt frunza,
Cânt numai frageda moarte
Pe care-o ascunde
Ca pe-o țară îmbătătoare
Și fără sfârșit
În care cine pătrunde
Uită să se mai întoarcă și moare
Ca să poată merge mereu
Mai departe
Și mai fericit.
Plantele doar,
Pentru că nu sunt în stare
Să povestească
Ce văd,
Sunt lăsate să se întoarcă mereu
Din țara aceea copilărească
De care
Un misterios prăpăd
Ne desparte
În van.
Eu
Nu cânt frunza,
Cânt numai frageda moarte
În care
Visează o dată pe an.

IMPUDICE FRUCTE

Impudice fructe crăpate
Arătându-și sâmburul gol
Înalță-n văzduhul pierdut
Aburi mirați de alcool;

Miros vegetal de iubire
Sub soarele picotitor
În care plante de aur
Răsar, dorm o vară și mor;

Lene fierbinte și-adâncă
Unde se-opresc și albinele,
Lumină atât de puternică,
Încât stinge răul și binele

Într-o beatitudine
Uimită ea însăși de sine;
Fructe senzuale cu viermi
În cărnile dulci de rușine…

ÎN SOMN

În somn
Mi se întâmplă să țip,
Numai în somn,
Și-nspăimântată de-ndrăzneală
Mă trezesc —
În liniștea disciplinată a nopții,
Încerc să aud
Țipete-n somnul vecin.

Dar vecinii-nțelepți
Nu țipă decât când sunt siguri
Că visează că dorm,
În somnul din somn,
Unde nimeni n-aude
Își dau drumul la gură.
Ce liber vacarm
Trebuie să fie acolo,
În somnul din somn.

PERECHE

Și vom rămâne în eternitate
La fel de tineri cum suntem acum
Când miezul morții-n turnul tâmplei bate
Plecând pleoape roșii pe gropi adânci, cu scrum?

Vom fi și-n moarte tot ușor de-nfrânt
Și nu vom înțelege nici atunci
Sensul acelui strivitor cuvânt
Rotindu-se-n absurdele porunci?

Tot tineri și frumoși fără-ncetare,
Mereu împleticiți în lungi priviri,
Vom fi jertfiți mereu pe alte-altare
Și neacasă, veșnic nicăiri?

Apleacă-te pe brațul meu când mor,
Lasă-te-nvins de legea lor străveche.
Nouă ni-e dat în schimbul tuturor
Norocul de a fi pereche.

DE CE

De ce visează fructele alcooluri
Și ierbile miresme iuți și tari
Într-o lumină-atât de blândă
Că te îndeamnă să dispari?

De ce se pregătesc să se salveze,
Congestionați nedemn pe cer, cocorii,
Când poți s-aștepți cu-atâta pace
Să te destrami ușor, ca norii?

De ce se-nchid albinele în stupi
Și în semințe florile prevăzătoare,
Când toamna e atât de bună
Și ne învață cum se moare?

PASTEL

Țara mea părăsită de fructe,
Părăsită de frunze.
Părăsită de strugurii
Emigrați prevăzători în vin,
Țara mea trădată de păsările
Rostogolite în grabă
Pe cerul mirat și încă senin,

Veșnic împăcată,
Mirosind a ierburi
Care-și dau sfârșitu-n soarele domol,
Credincioși păianjeni

Țes pânzeturi albe
Ca să bandajeze
Locul frunzei, gol.

Noaptea stele coapte-ți
Fermentează cerul,
Vântul curge ziua
Tare și-amărui,
Orele-ți măsoară
Nucile căzând
Și te luminează
Cuviincios gutui.

SAT

Mai mult miros
Decât imagine sau sunet,
Miros de fum în seară, mai ales,
Când se întorc cirezile-ațipite
De prea mult lapte înflorit în șes;
Miros de lapte care face spumă
Erotic muls din uger, ca și cum
Se-mpreunează-n carnea lui albastră
Sufletul verde-al ierbii
Sălbatece cu suflul
Blând și înduioșat de fum;
Miros de paie ude
Și de grămezi de boabe,
Miros de piramide de grâu urcat spre cer,
Pe când văzduhul serii în sine se resoarbe
Și norii se destramă-n

Povești subțiri și pier;
Miros de tine însuți,
De păr ținut în soare,
De piele visând ierburi,
De somn și de cuvânt —
O, sat, clădit în aer
Din veșnică părere,
Iubit cu răsuflarea
Și clătinat de vânt!

FRUNZE DE ANIMAL

Frunze de animal ținut în ploaie,
Umbră pieloasă de gutui,
Un cer zemos care se-ndoaie
Ca să-l consumi și să i te supui.

Prea înțelepte capete de aur atârnând
Gândesc miresme ca să te subjuge
Ispititoarei care urcă blând
Prin crengile deschise-n cruce

Și-n frunzele senzuale bolborosește stins
Făgăduieli ciudate și eresuri
În timp ce ora picură,-ntradins,
Văzduhul cu mai multe înțelesuri.

Ce moarte aromată se coace în gutui!
Ce ți-ai putea dori mai mult s-arăți?
C-un gest pios și singur pui
Rotundul aur putred printre cărți.

CUPRINS

EU CRED CĂ NORII

Eu cred că norii povestesc
În fiecare țară altfel,
Poate că sunt ținuturi unde
Se văd pe ceruri epopei —
La noi pe boltă trec ciopoare
Cu câini bătrâni și miei nostalgici
Și-alunecă-n pășunea-albastră
Pe urma lor trei ciobănei.
Sau se înalță-o mănăstire
Nepământeană, ca în somn,
Surpată-n haos fără milă
De răsuflarea unui vânt
Și iarăși răzvrătită-n ceruri
Până când aripi de șindrilă
Căzând înspre înalt cu spaimă
Suie din lacrimi un cuvânt.
Cum am putea să ne dorim
Un cer senin și-o boltă goală,
Când norii spun povești prin care
Suntem salvați în veșnicii?
Veniți, furtuni, deasupra noastră
Și înflorește-ne, durere,
Cât timp mai știi cu abur sacru
Pe cerul lumilor să scrii...

PAHAR CU MARGARETE

Pahar cu margarete de câmp
Pe-o masă albă
La care scriu

Mai liberă decât sunt;
În jur
Miros de fân
Corupător spre somnul
Din care poate va picura
Un cuvânt;
Cer dulce în amurg
Asemeni cirezilor
Care se întorceau odinioară;
Dragoste pentru tot ce-a fost,
Pentru tot ce o să mai dispară,
Dragoste fără rost,
Dragoste fără hotar —
Umbrele plopilor, gratii lungi peste câmp,
Margarete de câmp
În pahar.

CINE-A NUMIT

Cine-a numit
Auriu
Această culoare
A extazului frunzelor,
Această triumfătoare
Țară a nimănui
Dintre viață și moarte,
Această beatitudine
Învăluind în vegetala-i lumină
Pământul,
Cu mireasmă de fructe
Dezgolite pe crengi
În virginală

Și grea impudoare?
Cine-a îndrăznit
Să dea un cuvânt
Celei mai limpezi
Și-adânci nenumiri
Spre care curgem,
Nedemni de atâta speranță,
Cu toții,
Printre ciorchini înțelepți
Și zănatece ramuri subțiri?
Tăceți!
Tăceți și-ascultați
Silabele ierbii foșnind
În lumină uscat —
Nici ea nu-ndrăznește
Să spună pe nume
Acestui ultim regat.

PLOPI ȘI PALTINI

Plopi și paltini
Dintr-o țară
Necrezută și de alții,
Unde norii se coboară
În tulpini și înfrunzesc,
Unde bolta poți s-o clatini
Cu o singură-ndoială,
Plopi și paltini,
Îngeri supli
Dintr-un rai pădurăresc,

Bateți rar
Din aripi lucii
Cu nervuri de frunză verzi
Și-ascultați cum cântă cucii
Vremea fără contenire,
Ca și cum un minutar,
Ascuns bine-n pene sure,
Ar tot bate
Ora celor
Asurziți de nemurire

Ca de-o moarte
Mult mai tare
Și lipsită de tăcere,
Fără dulcea așteptare-n
Buruieni de țintirim,
Toarceți liniștea fuioare
Și-nveliți în ele țara
Din cuvintele pe care
Numai voi și eu le știm.

CÂND VOI FI-MBĂTRÂNIT DESTUL

Când voi fi-mbătrânit destul
Să nu îmi mai doresc să mor
O să mă sui într-un pătul
Cu miros bun, adormitor

De grâu încins sub bolți de stuh,
De floarea-soarelui uscată,
De praf bătrân și de văzduh
Pe care-l știu de altădată;

O să mă-ntind printre grămezi
Fără dorințe, fără gând
Și nici măcar n-o să visez
Perechi de vorbe-alunecând;

În dulcele coșciug de boabe
Voi sta zâmbind cu ochii-nchiși,
O să îmi joace pe pleoape
O rază din acoperiș;

Uimită fără de pricină
Din când în când o să adorm,
Mă va trezi câte-o albină
Cu bâzâitul ei enorm,

Curând miresmele vecine
Mă vor topi în sinea lor,
Voi fi bătrână, va fi bine
Și nu-mi voi mai dori să mor.

ÎN DIMINEAȚA DE DUPĂ MOARTE

În dimineața de după moarte
Va fi răcoare ca în zorii cețoși de septembrie,
Când din arșița lubrică-a verii
Mă dezmeticesc în aerul alb,
Străină de arborii încâlciți în lumina lânoasă.
Voi fi trezită, ca în septembrie, devreme
Și, ca în septembrie,
Destul de singură ca să aud
Văzduhul cum picură înspre amiază

Pe obrazul gutuilor ud.
Și-mi va fi somn
Și-o să mă rog să mai adorm
Încă puțin,
Stând nemișcată,
Cu ochii închiși și fața în pernă,
În timp ce liniștea asurzitoare
Mă va trezi tot mai plin
Ca să încep,
Ca pe-o dimineață de toamnă,
Ziua eternă.

OCHIUL DE GREIER (1981)

ÎN SOMN

Greierii cântă numai în somn,
Greierii ziua sunt numai insecte,
Lăsați-i să doarmă și-ascundeți-i, ierburi,
De sinceritățile zilei, suspecte;

De adevărul uscat și zadarnic
Ferească-i al rouăi prea limpede domn
Și tot ce nu reușesc să trăiască
Întâmple-li-se în somn;

Lăsați-i să doarmă legați de coșmare,
Cântând ca din strune din propriile funii,
Subțiri prinți de țipăt jertfiți ascuțit
Singurătăților lunii.

DE-ACOLO

De-acolo din frunză
Un altul se uită la mine
Cu o răbdare-mpărțită în veri și în toamne,
Fără să spună nimic,
Mirându-se doar
De ochii mei închiși înspre el.

O, pe pleoapele mele a dat colț iarba,
Și a fost verde, și s-a uscat

De când nu s-au mai ridicat în afară,
Genele mi s-au înțelenit
Încâlcite, înnodate-ntre ele,
De când ochii mei
Nu mai contenesc să mă vadă

Sub raza cea verde în care mă scaldă
Privirea din frunză
Ca în adâncul unui ocean etern răbdător,
Fără să spună nimic,
Pregătindu-mă doar
Pentru mai aspre și mai lungi învieri.

CA ȘI CUM

Ca și cum însăși lumina
Ar fi doar o plantă ce crește
Și stelele ar avea rădăcini
Raze subțiri care sug,
Simt cum din mine își trag
Inexplicabila hrană
Toți aștrii, urmând bisturiul
Ca stolul de corbi după plug.
Mi-e frică de-atâta lumină,
De prea multe flori îmi e frig,
Mi-e somn de iubirea deplină
Și nu știu pe cine să strig
Să stingă în mine
Cereasca grădină,
Să spargă din calea oceanului negru
Extaticul dig.

OUL

Ți-aduci aminte cât de bine
Era în oul de pe ape
Unde eram zidiți de-a pururi
Făptură singură, deplină
În care universu-ncape
Și-și este suficientă sieși,
Plutind lumină în lumină?

Ți-aduci aminte cum pluteam?
Iubire fără dor de nimeni
Și, oglindindu-se pe sine,
Izvorul fericit și mut —
Durerea nu se născocise,
Singurătatea era plină,
Cuvântul nu era născut.

Cine-a greșit și până când?
Oul perfect, tăiat în două,
S-a rupt în cer și în pământ
Însingurând deodată-o lume —
Ți-aduci aminte cât de nouă? —
Iar lama străbătu prin mijloc,
Reinventându-ne pe rând.

Ți-aduci aminte despărțirea
Celulelor de ele înseși
Și spaima sângelui voind
Să curgă într-un singur trup?
Pământul se-ntindea prin arbori
Și cerul se-nclешta în crengi,
Să nu se vadă, goală, rana
Pe locul căreia s-au rupt.

Ți-aduci aminte ce risipă
De sentimente și de vorbe,
De animale și de plante
Curgând spre-același țărm pierdut
Și așteptând sfârșitul lumii
Din care, poate, se va naște
Un ou perfect plutind pe ape
În liniștea dintru-nceput.

ȚARA PĂRINȚILOR

Părul îmi ajungea până la pământ
Și treizeci de ani
Mi se părea o vârstă atât de îndepărtată
Încât nu credeam cu putință
Să o ating vreodată,
Plină de cruzime lunecam
Dinspre țara părinților
Spre o lume încă neinventată.

Lumea nu s-a inventat nici acum,
Părul nu mai mi-e atât de lung,
Treizeci de ani e numai merinde pe drum,
Dar în țara părinților ce n-aș da să ajung!

Dar în țara părinților
Se ajunge întotdeauna târziu,
Numai când totu-i pustiu,
Și doar în lumina de lună
Se mai strâng împreună,
Sub tăiații castani,

Umbre de tați condamnați
Și mame de treizeci de ani
Pieptănând
Fete cu plete
Până-n pământ.

IATĂ

Iată, mă spăl într-un râu de secunde
Și mă șterg cu un ștergar de ore curat,
Și pletele mele de ani
Mi le pieptăn într-o oglindă de timp,
Și firul ierbii e un ano-timp verde,
Și firul fânului, unul uscat,
Și cerul, o vreme care
Din lipsă de graniți se pierde;
Căci timpul nu e miez niciodată,
Ci numai început și sfârșit —
Până n-ai murit
Moartea e și ea durată,
Apoi, nemainăscut de minutare,
Fluviul zăcând în sine
Ca o mare.

AM OBOSIT

Am obosit să mă nasc din idee,
Am obosit să nu mor —
Mi-am ales o frunză,
Iată din ea mă voi naște,

După chipul și asemănarea ei, ușor
Seva răcoroasă o să mă pătrunză
Și nervurile îmi vor fi fragede moaște;
De la ea o să învăț să tremur, să cresc,
Și de durere să mă fac strălucitoare;
Apoi să mă desprind de pe ram
Ca un cuvânt de pe buze.
În felul acela copilăresc
În care
Se moare
La frunze.

DEFINIȚIE

Casă împletită din ramuri de salcie
Și cioplită apoi ca Adam din pământ,
Casă acoperită cu-o orgă de papură
Gata să curgă în cânt;

Casă spălată de rouă și ștearsă de soare,
Casă-nvelită, ca un zeu mic, într-un nor
Și care asemenea mării se trage spre lună
Din noaptea cu greieri și cu pridvor;

Casă apărată de pomi și de vițe cu struguri
Și vegheată de albine, de licurici, de lăstuni,
Pe care se cațără vitejește dovlecii
Și se-ncaieră crengi încărcate de pruni;

Casă zidită din litere pe stâlpi de silabe,
Sprijinită-n cuvinte, suspendată de stele,
Liniștea pune foi albe în juru-ți,
Cerul și-așterne cerneala pe ele.

METAMORFOZE

Îngerii au îmbrăcat haine de păsări
Care îi strâng pe sub aripi,
Păsările au îmbrăcat haine de pești
Ca să zboare sub mări.
Fiarelor le crește iarbă la subțiori
Și subțiri rădăcini din copite,
Vorbele se-mperechează îndrăgostite
Ca să nască ocări.
Ca și cum nu eu
Sunt cel care strig
Ajutor,
Îmi astup urechile să nu mai aud
Și ochii-i întorc
Greu, ca pe niște pietre de moară săracă,
Scrâșnind.
Sunt
Ca o sămânță-ngropată
Care nu vrea să se facă
Nici plantă, nici pământ.

LUNTRE

Să îmi fac o luntre împletită din ierburi și flori
Și să mă las să alunec pe râu ca un plaur,
Egal depărtată de maluri,
Străină de pești,
Să mă mântuie stelele noaptea și-n zori
Să mă-nconjure-ai apei ochi vitregi de aur.

Să nu văd nimic prin pleoapele-nchise,
Un roșu-ntuneric încet mă pătrundă
Atent doar la ritmul somnatec de undă,
Ușor se-nsteleze și moartea-mi de vise
Lăsate târziu să răspundă.

Târziu legănată de luntrea de ierbi,
Miresme sărate și verzi m-or cuprinde,
Împletită în alge și șerpi,
Asfințită-n al mării pustiu,
Să nu mai țin minte.

TRECERI

La un capăt și la altul al somnului
Mă simt în pericol,
La trecerile acelea nesigure
Și prost încopciate între vieți,
Bărci abia apropiate să înjghebe un pod
Peste râul învolburat
Și gata să le despartă;
Adorm încet și cu grijă
Să nu calc cumva în moarte
Și mi-e frică mai ales de momentul trezirii,
Când aș putea să alunec
Într-o viață străină,
De unde n-aș mai ști să mă întorc
Și-n care tot ce-a fost aici e vină.

ÎN ZORI

În zori,
Când aerul nopții
Se retrage ușor
În emisfera de dor,
Caliciul minuscul al florii
Tresare scoțând
Un sunet afund,
Rezonant ca un geamăt de dom,
Cu dangătul celui mai asurzitor
Clopot la fel;
Ce păcat
Că auzul nostru nu e făcut pentru el
Și nouă nu ni se spune nicicând
Pentru cine bat
Clopotele din flori.

IMN

Răsari de unde ochii mei nu văd
Și crești spre unde văzul meu n-ajunge,
Pod înfrunzit, întins peste prăpăd,
Materie primă pentru cruce;

Stâlp fraged susținând cu fructe cerul,
Al binelui și-al răului egal,
Prin care curge, sevă, adevărul
Încolăcit de șarpele vasal;

Sens răsturnat al lumilor văzute,
Cu rădăcinile întoarse în văzduh

Pe ale cărui frunze, stranii plute,
Trece pe râul morții câte-un duh;

Înaltă bărbăție din pământ,
Maternitate pururea fecioară,
Foșnește-mă în fiecare vânt
Și-nvață-mă să mor a doua oară.

VEȘMÂNT

Uneori dimineața
Mă trezesc înghețată
Și, pe jumătate adormită încă,
Trag, somnoroasă și zgribulită, pe mine
Trupul meu tânăr,
Cald, mătăsos,
În care mă învelesc
Clănțănind copilărește din dinți,
Fericită că încă o zi,
O zi întreagă
Voi fi
La adăpost de veșnicie.

MINUNEA

Minunea trosnește sub tălpile mele
Abia îmbrăcată în frageda formă
A crengilor ude,
Deasupra capului meu se dezlănțuie
Și picură-n mine,

Glasul ei limpede
Și neînțeles se aude.
Ea curge pe pietre
Și le face frumoase,
Adoarme în fragi
Și le coace în somn,
Conul de brad i-e palat,
Leagăn ochiul de cârtiță,
Lumânare
Oricare pom.
În ea încap
Și fructele și rădăcinile,
Și fluturii și albinele,
Și răul și binele
Din cer și de pe pământ,
Și chiar și eu,
Nevrednica,
Nealungată
Niciodată
Din raiul
Pe care-am încercat
Să-l pângăresc
Pricepând.

ÎNTR-O NUCĂ

Împletite din fire de iarbă
Și-ncuiate cu frunze
Lanțurile mi se vor usca în curând
Și vor cădea.
Voi fi atât de liberă
Că-mi va fi frig

Și cine și ce
Mă va putea învăța?

Cine a fost vreodată-ntr-o nucă
Să-mi arate chiliile
Unde-aș putea să mă-ncui,
Când universul întreg
Nu-i decât o-ncăpere
Luminată slab de gutui?

Într-o nucă sunt patru odăi și e cald,
Și-n întuneric miroase dulce a miez,
De-afară pătrunde doar o mirare de greier —
Într-o nucă aș vrea să-ntomnez,

Să m-acopere straturi de frunze
Și umbre de cârduri
Zbătându-se-n dorul de ducă,
În timp ce din tot ce-i noroc pe pământ
Eu să știu să aleg
Cât de bine-i să dormi într-o nucă!

ICOANĂ PE STICLĂ

Călare pe-un roib portocaliu
Sfântul Gheorghe trece pe deasupra patului meu
Cu aureola crăpată și sulița strâmbă hazliu
Înfiptă în limba unui balaur de pleu.

Cerul e verde deasupra și sfântul viteaz are barbă
Și-un fel de barbă verzuie are și bietul balaur,

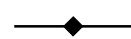
Calul c-un ochi dinspre mine se uită mirat și întreabă
Ce să facă în aer cu copita-i de aur.

Ce-aș putea oare să-l învăț, sau să râd, sau să-i spun?
Capul sfântului, greu, să se prăvale-amenință.
Îmi e milă și de fiara urâtă cu arípi de tăun
Și de calul naiv priponit în credință.

ZBOR

De boala de care sufăr
Nu se moare,
Ci se trăiește —
Substanța ei este chiar eternitatea,
Un fel de cancer al timpului
Înmulțindu-se din sine fără oprire.
E o boală impecabilă,
O suferință perpetuă ca o vocală de sticlă
Laminată în văzduhul asurzitor,
O cădere
Căreia, numai pentru că e fără sfârșit,
I se spune zbor.

SINGURĂTATEA

Singurătatea e un oraș
În care ceilalți au murit,
Străzile sunt curate,
Piețele goale,
Totul se vede deodată

Dilatat în pustiul
Atât de limpede sortit.
Singurătatea e un oraș
În care ninge enorm
Și nici un pas
Nu profanează lumina
Depusă în straturi,
Și numai tu, ochiul treaz
Deschis peste cei care dorm,
Privești, și-nțelegi, și nu te mai saturi
De-atâta tăcere și neprihană
În care nimeni nu luptă
Și nu e mințit,
Unde-i prea clară
Ca să mai doară
Până și lacrima de animal părăsit.
În valea
Dintre suferință și moarte,
Singurătatea e un oraș fericit.

O JUMĂTATE DE LUNĂ

O jumătate de lună
Cade stângace prin cer —
Fă-mă să uit,
Înger stingher,

Fă-mă să uit,
Sau fă-mă s-adorm
În singurătatea
Crescută diform.

Iar dacă visez,
Înger înțelept,
Să nu mai țin minte
Când mă deștept.

Fă-mă să uit,
Sau fă-mă să scriu
Cu țipăt continuu,
Înger pustiu.

Ochiul meu rece
Acoperă-l, îngere,
Cu o pleoapă
În stare să sângere

Peste prealimpede-
Le înțeles.
Minte-mă blând
Și du-mă-n eres,

Dă-mi jumătatea
De lună-n neștire,
Dar fă-mă să uit,
Înger subțire.

Sfâșie-mi al
Neuitării delir,
De singurătate-mi
Să nu mă mai mir.

ALTFEL

Dar dacă soarele și luna
Sunt unul și același astru
Pe care spuma de-ntuneric
Îl travestește diferit?
Dar dacă eu sunt numai una
Clipind sub ochiul tău albastru
Sau scrijelind-o cu privirea
Bolta străină de granit?

Aceleași biete haine-trupuri
Menite să îmbrace spaime
La fel de mari și totuși altfel,
Mereu de altceva fugind,
Același râu curgând întruna
Tot alte maluri să îngaime
Din care să se stingă-n mare
Nerăzgândit, același jind.

LOCUITĂ DE-UN CÂNTEC

Cântecul nu e al meu,
El numai trece uneori prin mine
Neînțeles și nestăpânit,
Numele meu îl îmbracă ușor
Așa cum zeii vechimii
Treceau printre oameni
Îmbrăcați într-un nor.

Nu știu când vine,
Nu știu când pleacă,

Unde e-n timpul
Când nu e în mine,
Destinul meu nu-i decât să aștept
Bunăvoința clipei străine.

Locuită de-un cântec,
Părăsită de-un cântec,
Poate chiar văduva unui cântec
Necunoscut și iubit,
Nu merit frunzele voastre de laur
Decât pentru umilința
De a-i fi rămas credincioasă
La nesfârșit.

ÎN APĂ

Mă uit în apă,
Mă uit pe mine în apă.

Stau pe un mal țesut din ierburi
Și mă uit în apă,
Chipul meu mereu curgător îl contemplu,
Străin,
Încrețit de furtuni,
Schimonosit de unde și vânt,
Îmbătrânit de trecerea
Fără întoarcere a undei.

Stau pe un mal
Țesut din ierburi vrăjite,
Buruieni fermecate și flori
Care își trag tinerețea uitucă din râu

Și nu mi-e destul că exist,
Vreau să mă văd
Și mă las răsfrântă
De pagina strâmbă
A undei.

NOAPTE ÎN FÂN

Noapte în fân,
Stele și prune în crengi
Aș putea să rămân
Vieți și morți întregi

În tăcerea bună
Toarsă-ncet de-un greier
Exilat din lună
La mine în creier;

În miresme-amare
Uitate de mult
Recunoscătoare
Aș sta să-l ascult,

Ca și cum eu însumi
Nu m-aș ști deplin;
Vrăjită de plânsu-mi
Ca de-un cânt străin,

Ca și cum pe mine
Nu m-aș înțelege.
Aș putea rămâne
Vieți și morți întrege.

HIBERNARE

Nu-i asculta pe frații mei, ei dorm,
Ei nu-nțeleg cuvintele care le strigă,
În timp ce urlă ca niște fiare aprobatoare
Sufletul lor visează stupi de albine
Și înot în semințe.

Nu îi urî pe frații mei, ei dorm,
S-au învelit în somn ca într-o blană de urs,
Care-i păstrează cruntă și apăsătoare în viață,
În mijlocul frigului fără-nțeles
Și fără sfârșit.

Nu-i judeca pe frații mei, ei dorm,
Rar câte unul este trimis în trezire
Și, dacă nu se întoarce, e semn c-a pierit,
Că încă e noapte și frig
Și somnul continuă.

Nu îi uita pe frații mei, ei dorm
Și-n somn se înmulțesc și cresc copii
Care-și închipuie că viața e somn și, nerăbdători,
Abia așteaptă să se trezească
În moarte.

PASUL

Am hotărât
Să ies din glasul meu
Ca dintr-o biserică părăsită
De Dumnezeu mai nainte,

O celebră biserică
Devenită muzeu,
Cu altar din silabe
Și bolți din cuvinte,
Sub care, amenințători
De atâta iubire,
Credincioșii se-nghesuie
În pronaosuri sfinte.

Am hotărât
Să fug din glasul meu
Ca dintr-o închisoare pe care
Singură mi-am închinat-o
Pentru nenumăratele mele crime,
O închisoare celebră
Devenită muzeu,
Cu versuri zăvoare
Și gratii de rime —
Publicul o vizitează
Și înfiorat de tortúri
Nu se miră
Că nu mai zace-n ea nime.

UNA, DOUĂ, TREI

Una, două, trei prune cad
În albastrul întâi, apoi verdele iad.
Trec prin cer, trec prin ierbi,
Întâlnesc păsări, șerpi,
Nu se opresc la nici un îndemn,
Își urmează drumul solemn.

Când ajung, trupul dulce și gol
Și-l așează atente pe-o pernă
Umplută cu foi de lucernă
Și așteaptă cuminți
Să se facă alcool.
Sâmburii apoi pornesc pe rând,
Mai departe, în pământ,
Ca să câștige printr-o durere mai mare
Viața viitoare.
Cât de ușor, cât de sigur
Poate o prună să moară!
Viața ei de-apoi e la primăvară.

ȘIRUL

Cuvintele trec strada
Ca șirul de orfani
De la Casa Copilului,
Fiecare cu pumnu-ncleștat
În haina celui din față,
Cu singura grijă
De-a nu se pierde
Unul de altul.

NUMELE

Cât de străin mi-e numele meu,
Nu-i nici o ființă pe care s-o cheme astfel,
Nu înțeleg cum și-a permis să m-aleagă,
Cum m-am închis, de bună voie, în el.

Poveste stângace — o să plec, o să trec
Și-o să rămână uzurpator în locul meu
Acest cuvânt lipsit pentru mine de sens
Al cărui înțeles, pentru ceilalți, sunt eu.

Cântec mereu fragmentat și reluat mai scrâșnit
Cărora alții-i găsesc melodie și îi bat darabana,
Cântec pe care-l aștept și de care mă mir
Ca de o rimă, prea feminină, în ana.

Viața întreagă pentru o viață de-apoi
Neînțeleasă și istovitoare de-acum,
Destin strivitor și zadarnic, lăsându-mi doar dreptul
Orgolios să mi-l asum.

Dar printre semințe și ierburi, printre viermi și albine
Nu se poate să nu am eu însămi un nume
Pe care nu pot să-l discern din vacarmul
Prăvălit peste mine anume.

Totul se-nvârte, și curge, și cântă
Triumfătoare legi de care-s inapt
Și împotriva cărora nu pot decât să adorm
Ca să visez cum mă cheamă de fapt.

ARMURA

Trupul meu
Nu-i decât armura
Pe care un arhanghel
Și-a ales-o să treacă prin lume
Și, astfel travestit,

Cu aripile împachetate
Înlăuntru,
Cu viziera zâmbetului
Coborâtă etanș peste față,
Pătrunde în iureșul luptei,
Se lasă-acostat cu măscări,
Împroșcat cu priviri,
Și chiar mângâiat
Pe platoșa rece a pielii
Sub care repulsia clocește
Îngerul exterminator.

ATÂT DE FRIG

Mi-e atât de frig,
Încât cred că
Aș mai putea fi salvată
Numai asemenea acelor înghețați
Care erau cusuți
În burțile animalelor
Să se încălzească
Și încotoșmăniți bine
În șuba îndurerată,
Năclăiți în sânge de jivine
Mai veneau pe lume o dată.
Prea departe de
Flăcările din iad,
Am înghețat
În singurătatea mea îngerească,
Dar cine-i în stare
Să-și deschidă coastele
Ca să mă primească?

ÎNCĂ UN PAS

Atât de puține lucruri mă pricep să fac
Nici piersici ca piersicii,
Nici struguri ca via,
Nici măcar nuci
Ca arborii cu umbră amară
Și foșnet ușor,
Un singur lucru știu să fac
Cu o pricepere extraordinară:
Știu să mor.

Nu mă laud,
Știu să mor cum puțini oameni știu —
Mă învelesc întâi în tăcere,
Apoi în pustiu
Și pornesc astfel încet, un pas,
Încă un pas, și încă un pas,
Până nu se mai vede din mine
Decât un glas
Așezat somptuos
În al cărții sicriu.

Nu mă laud,
Credeți-mă, știu să mor
Și știu, mai ales, să înviu,
Dar asta e, bineînțeles,
Mult mai ușor.

JOC

Uite, ploaia coase
Cerul de pământ
Cu fir de mătase
Răsucit de vânt.

Uite, iarba țese
Pământul de nori.
M-am gândit adese-
Ori, adeseori:

De la voi se vede
Iarba ca o ploaie
Care curge verde
Peste cer și-l moaie,

Iar ploaia o fi
Pe-a norilor cale
O iarbă mai gri
Sub tălpile tale.

Hai să facem schimb,
Să vezi și tu cum e —
Tu îmi dai un nimb,
Eu îți dau un nume;

Iar dacă ne-ntreabă
Care-or fi din două —
Ploaia-n nori e iarbă,
Iarba-n ceruri plouă;

De ne ispitește
Care-i adevărul —
Ploaia-n nouri crește,
Iarba spală cerul.

VÂNĂTOARE

N-am alergat niciodată după cuvinte,
Tot ce-am căutat
Au fost umbrele lor
Lungi, argintii,
Târâte de soare prin iarbă,
Împinse de lună pe mare;
Nu am vânat niciodată
Decât umbrele vorbelor —
E o foarte iscusită vânătoare
Învățată de la bătrâni
Care știu
Că din cuvânt
Nimic nu e mai de preț
Decât umbra
Și nu mai au umbră
Cuvintele care și-au vândut sufletul.

CĂRARE

Cărare dreaptă
Trasă prin iarbă
De pieptenul tălpilor goale
Ca printr-un păr

Al țărânii,
Creștet fierbinte de somn
Și gata să se prăvale
De bună voie din toamnă
Precum din viață, bătrânii.

UMBRA

Cine merge înainte
Și nu întoarce capul
S-a părăsit pe sine în urmă;
Cine aleargă
De spaimă o face
Să nu fie ajuns
De el însuși;
Cine nu-și spune țelul
Se teme
Să nu se găsească
Pe sine acolo,
Ca și cum umbra
N-ar fi chiar balta de întuneric
Scurs prin venele noastre deschise
Din dorința de-a înainta...

ÎNTR-O ZI

Într-o zi trebuie să vină
Cineva dinspre moarte,
Într-o zi mi se va spune
Cum e mai departe.

Într-o zi mă vor învăța, sunt sigură,
Cum trebuie să mă port
Pe partea cuvintelor dinspre nord.
Va trebui să înțeleg din vreme
Ce să răspund când or să mă cheme
Și ce să fac din clipa-n care scapăt,
Căci nu se poate
Să mai fiu silită
S-o iau de la capăt.
Tot nepregătită.

DOVEZI

Îngeri bătuți cu pietre
Care mai au tăria
Să nu se-ndepărteze în văzduh
Îmi cer, răniți
Și frânți de oboseală, găzduire
Și-n timp ce încă fâlfâie ușor
Adorm umili și fragezi prin caiete,
Trăgându-și doar în somn
Când li se face frig
Câte o filă albă peste aripi.
Dimineața știu că n-am visat
După amprentele penelor pe pagini
Și mă grăbesc să le memorez
Înainte de a-mi fi confiscate
Ca să se decreteze specii noi
De păsări de pradă.

O UMBRĂ A IERBII

O umbră a ierbii,
Ce poate fi mai firav
Decât o umbră a ierbii,
Decât o linie subțire de noapte
În lumina cotropitoare și rea,
Ce poate fi mai eroic
Decât o umbră a ierbii
Escaladată cu greu
De-o umbră la fel de stinsă
De buburuză?
Desprinse de mult de formele
Pe care le întorc împotriva luminii
Și existând patetic
În după-amiaza toridă:
O umbră de buburuză urcând
Chinuitor
O umbră de iarbă,
Ce poate fi mai firav
Și mai imposibil de șters?

SEMANTICĂ

Trebuie să recunosc că încă n-am reușit
Să descifrez limba greieră,
Deși de ani și ani mă pregătesc
În acest scop,
Am urmat prestigioasele universități
Ale lunii lui August,
Am scris studii savante
Despre stele și nopțile care le treieră

Și doctoratul mi l-am luat
În dialectul, oarecum înrudit,
Al frunzei de plop.

Și toate numai pentru a pătrunde
În palatul isteric
Plutind în văzduh pe stâlpi de vocale,
Cu lungi coridoare de țipăt,
Temniți de bocet profunde
Și turnuri suind osanale.

Uneori mi se părea că-ncep să-nțeleg
Răsucirea de sunete vibrând ascuțit
Și mă grăbeam să creez sisteme,
Morfologii și sintaxe
Aiuritoare,
Până când un strigăt
Mai sfâșietor și mai nestăpânit
Spărgea înțelesul
Și se scurgea din tipare.

O, ce de limbi sonore aș fi putut
Inventa pe de-a-ntreg,
De nu mi-ar fi fost dat să aud
Greierul pe care nu-l înțeleg.

CAMUFLAJ

Am putea cere paradisului
Mai mult decât să fie asemenea
Cuibului de rândunică?

Pe dinlăuntru
Imaculat, strălucitor,
Căptușit cu fulgi
Ca de îngeri,
Pe dinafară
Lut zgrunțuros,
Un perfect camuflaj
Căruia noi îi spunem —
Cu atâta precauție —
Moarte.

ÎN POCNETUL SURD

În pocnetul surd al prunelor vinete
Pe pământul umed, afund,
Voluptuos și cu nerușinare
Viața și moartea se întrepătrund.

Durere-plăcere egal vinovate
Că putrezirea e dulce și împlinirea sfârșit —
În pocnetul surd al prunelor vinete
Viața și moartea violent se desfid

Triumfătoare deodată, înlănțuite etern
În luptă și dragoste, crude și pline de
Același cântec fără scăpare,
În pocnetul surd al prunelor vinete.

SĂMÂNȚA

Cu mâinile murdare de pământ
Mi-ating obrazul singură și îl mângâi,
Țărâna pe țărână lasă urmă
Gingașă ca în ziua cea dintâi

Și simt cum o sămânță din noroiul
Ce mi se urcă pe obraz
Întinde rădăcini duioase-n carnea
Înfiorată de amiaz.

Nu m-aș mira să se deschid-o floare
Cu sângele meu sevă-n ea curgând,
Precum o hrană mult mai de departe
Ajunsă-n mine însămi din pământ.

ÎN CĂDERE

Întâi îmi arunc
Unul câte unul
Cuvintele,
Savant picurate,
Împerechindu-se
În cădere;
Apoi anii,
Unul câte unul,
Egal depărtați între ei,
Cu știința subtilă-a gradării;
Mă precipit apoi
Și ca-ntr-un naufragiu arunc

Tot ce e lest,
Tot ce mă poate trage la fund,
Amintirile, dorințele, patimile,
Iubirile, în cele din urmă,
Și, când nu mai e nimic
De aruncat,
Nici o haină, cât de subțire,
Pielea mototolită mi-o dezbrac
Și carnea amorțită de pe oase
Acesta e marele striptease
Pe care îl fac
Aproape de bunăvoie.

LUNA TANGENTĂ

Luna tangentă la turn
Suie spre crucea din vârf
Obrazul ei taciturn
Și galben, de stârv.

Apoi se desprinde încet
Și se prelinge piezișe
Peste întinsul tibet
De acoperișe.

Răsfrântă din când în când
De câte-o fereastră
Se-oprește abia tremurând
Pe casa noastră.

Știu că m-așteaptă să ies
Rea, răbdătoare,

Clipește doar rar cu-nțeles
Din ochiul ei mare.

Mă fac că nu bag în seamă
Felul cum picură-n mine
Clipa de care mi-e teamă
Și-atât de rușine.

Păşesc rar prin aer și-ascult,
Încet mă dezbrac să amân:
Luna e moartă de mult,
Cerul întreg e bătrân!

PENEL

Iarna crengile scriu
Poezii japoneze
Cu penel fumuriu
Pe mătasea zăpezii,

Ca și cum s-ar feri
Să-nțeleg, ca și cum
În zadar și deși
Plânsem toți și șezum

Sub aceiași copaci
Ai aceluiași veac —
Îngeri muți și stângaci
Mă învață să tac

Nențelese poeme
Picurând din zăpadă:
Ieri era prea devreme,
Azi au fost altădată.

PĂMÂNT

Acest trup
Pe care-l rănesc
Și mângâierile,
Cu umeri din care aripile
Au renunțat să mai crească,
Este singura fâșie de pământ.
Unde îmi pot clădi
O împărăție lumească.
Când te voi pierde,
Plăpând univers
Mai trecător decât frunza,
Fraged imperiu de-o oră
Pe care-l conduce norocul,
Toate armatele mele de îngeri
Jucându-se de-a v-ați ascunsa
Îți vor putea ține locul?

ÎNTREBARE

Ce simte lampa pentru flutur,
Ce simte luna pentru mare
Și soarele pentru pământ,
Pământul însuși pentru lună,

Ce simte vorba pentru gând
Și pentru rugă ochiul mare
Mișcându-și în albușul zării
Privirea care ne-mpreună?

Frunze, și crengi, și flori, dar nici
Un singur animal-răspuns,
Nici o ființă vie-n stare
Să spună limpedele da, —
Prin ceruri tot întâmplătoare,
Dar nestrăine îndeajuns
Cădem cu aripi împletite
Și fără a mai întreba.

ILUMINARE

Ce mari și luminoase
Sunt secundele aici,
Te orbesc cu umerii și frunțile lor —
Cum fac
De nu mai îmbătrânesc
Și nu mor
Și numai rar,
Din când în când,
Într-o doară,
Câte una se hotărăște
Să devină
Odinioară?
Mamă Moarte, ce mari
Sunt secundele aici
Între gutui și furnici,

Între salcâmi și albine!
Nu găsesc una
Mai miloasă sau mai nătângă
Să se îndure
Și să se stingă
În mine.

DACĂ...

Și dacă, în noaptea din jur,
Mi-aș da, cu un gest cunoscut,
Foc în piața cea mare
S-ar trezi cineva din somn
De prea multă lumină
Sau ar întreba cineva
De unde mirosul de fum?
O pace fierbinte-ntreruptă
Din când în când de asfaltul
Crăpând senzual sub puterea
Pumnului ierbii. Miroase
Un pom înflorit într-o curte
Și-aproape cu pulsul se-aude
Fructul în floare crescând.
Istorie,
Mai slabă și mai fără rost decât firul
Nevăzut de polen
Care naște un rod...

CUPRINS

MORFOLOGIE

Dor aproape stins de lume,
Dor aproape stins de mine,
Substantive și pronume
Ale unei limbi străine

Dintre frazele căreia,
Moi și vechi, de catifea,
Verbe fermentând ideea
Să visez în limba mea.

Singura din limbi pe care
O murmur în somn și-n gând,
Răscolită declinare
Între leagăn și mormânt;

Cea pe care o-nțelege
Marea și-o vorbesc și munții —
Dulce, nenvățată lege,
Adjective și conjuncții,

Interjecțiile fierbinți,
Gândul care vrea să fie,
Dor de-o lume cu părinți
Și cu o copilărie.

VĂ MULȚUMESC

Vă mulțumesc că mi l-ați lăsat,
Pietre în sufletul cărora cred,
Și ție, al cărui sens l-am pătruns,
Îți sunt recunoscătoare, prăpăd.

Îți mulțumesc că nu mi l-ai luat,
Ochi galben din fruntea cerului mort,
Lună vorace a cărei privire
În ceafă și-acum o mai port.

Și vouă, cioburi scrâșnind de icoane,
Aureolă tăind și veșmânt ascuțit, îngeresc,
Pentru că nu mi l-ați acoperit de tot
Smerită vă mulțumesc.

Vă cer iertare că nu v-am iubit până-acum
Zidiri, și bârne, și stâlpi ai aceluiași vis,
Și râuri de lavă din burta bolnavă-a pământului,
Care nu l-ați ucis.

Ați fi putut să o faceți. Sfârșitul
Ironic al lumii vă dase-acest drept înmiit.
Pleoapele blânde cu gene de raze-ale stelelor
Nici n-ar fi clipit.

OGLINZI

Cât de greu să descoperi,
Ce ușor să inventi,
Pentru un rege mort
Mii și mii de regenți,

Pentru-o singură lună,
Mii de lacuri întinzi;
Îmi e sete de mine
Și beau numai oglinzi.

Mii de vorbe țipate
Pentru-un sens care piere;
Îmi e sete de somn,
Îmi e somn de tăcere.

MILĂ

O cucuvea lătra
Pe casa noastră azi-noapte
Ca un cățel părăsit
Singur printre simboluri,
Jalnic lătra,
Disperată ea însăși
De ceea ce spune,
Hidoasă și singură,
Pe casa noastră
O cucuvea.
O priveam
În lumina speriată a stelelor
Și nu-nțelegeam
Amenințarea pe care-o rostea,
Îmi era numai milă
Și aș fi vrut să i se împlinească
Urarea
Ca să se poată și ea bucura.

ORICE URMĂ

Orice urmă-i o rană,
Nu-ntoarce capul
Și nu zgândărî cu privirea

Amprentele inflamate
Pe care le-ai lăsat pe obiecte
Și plăgile, sângerând cu noroi,
Ale pașilor.
Orice urmă-i o rană
În carnea albă-a ratării,
Nu-ți mai lăsa visul
Să se răsucească
Avid de suferință
În trecut.
Treci înainte
Îmbălsămat în uitare,
Golit de-amintiri ca un mort
De putrezitele lui măruntaie.

TOTUȘI

Și dacă, totuși, ne vom trezi
Cândva din somnul acesta grăbit
Vom ține minte cum într-o zi
Cu multă zăpadă-am murit?

Cum se făcuse pământul de platină,
Orele-n turnuri și fulgii în aer să-ncapă?
Gândul mirat încă se clatină
Ca o limbă de clopot sub apă.

Prea mult alb ca să poți ține ochii deschiși
Și ce liniște-n moarte și-n lume!
Să fi fost, oare,-anume uciși
Și zăpada să fie anume?

ACASĂ

Era un timp când mă simțeam
În trupul meu acasă,
Știam locul fiecărui lucru —
Fereastra în care răsare soarele
Și peretele dinspre nord,
Nu-mi era niciodată urât,
Îmi găseam de dimineața
Până seara de lucru,
Iar dacă plecam undeva
Abia așteptam să mă-ntorc.
Acum de-atâta ordine mi-e silă
Și de știutulpederost mi-e somn,
Nu mai țin minte când am fost adusă
În încăperea prea frumoasă pentru mine.
Căutam pe cineva și i-am rămas în loc?
Sau poate-a fost o cursă
În care-s prinsă încă?
Aștept de mult și am uitat pe cine...
Oh, mi-e atât de frig în casa asta!
Dac-aș pleca acum, ar fi detot.

IN MEMORIAM

Cum va fi vântul
În stare
Să scuture stelele
Toamna;
Cum va fi toamna
În stare

Să ofilească aștrii
În cer;
Cum va fi cerul
În stare
Să se clatine
De trecerea timpului
Și să cadă în bot;
Cum va fi timpul
În stare
Să treacă
De tot?

CERCUL

N-am cum să mă bucur de cercul
Bănuit în jurul capului meu,
Abia dacă noaptea în vis
Îmi mai amintesc forma lui minunată —
De pe vremea când mă jucam
Rostogolindu-l prin țărână cu-un băț,
Alergând să nu-l pierd
Și lovindu-l din nou
Ca să se rostogolească
Încă o dată.
În oglinzi nu se vede,
La pipăit nu se simte,
Numai ochii uimiți
Ai celorlalți îmi sunt dovadă —
Încleștat cu raze în craniu,
Mi l-aș rostogoli cu cap cu tot în țărână,
Dac-aș fi sigură că umerii mei știu să vadă.

ELEUSIS

Totul se termină cu spicul de grâu
Arătat mulțimii pe treptele templului
Tăinuitor de orgii.
Oh, puteam să ne rostogolim
Pe lespezile reci lovite de trupurile
Încă vii, încă vii,
Încleștate de dorință și ură pe rând,
Iubind sau luptând,
Aceeași zbatere fără frâu
Care cere mai mult decât speră,
Când cine nu știe
Că totul se termină cu spicul de grâu…

EPITAF

Aici să dormi,
În miros de hârtie
Scrisă cu greu
Și-abia pe înțeles,
Prea firav zeu din templul
Numit copilărie —
Jertfe întregi
Și sferturi de eres.

Aici să dormi,
Înmormântat în rime
Pe care nu mai poți
Să le auzi,
Sfânt fără voie

Și în întregime
Printre episcopi lași
Și îngeri cruzi.

Aici să dormi,
În pace și visând
Apoteoza
Nu știu câtor Iovi,
Trecut prin închisori
Și flăcări blând
Spre-un paradis
Din zahăr de cartofi.

Aici să dormi,
Mutat a doua oară,
Fie-ți țărâna literei ușoară.

PRINTRE VÂRFURI DE PRUN

Printre vârfuri de prun împletite de viermi,
Peste vii scuturate,
Porumbiști neculese,
O jumătate de lună
Și liniștea spartă de-un tren
Trec maiestuoase, ridicole, ca două
Detronate de mult,
De foarte de mult,
Împărătese
Care mai cred că sub ochiul lor mare
Imperii
Tresar

Și se-nalță palate...
Singurătate țesută din ierburi, și foi, și ciulini,
Sateliți și stele amestecate
În același cer uruitor
Răsturnat peste pământ brutal,
Aripi însemnate roșu-n vârf
Unor îngeri singuri, de metal.

Totuși încă greieri,
Totuși încă frunze,
Focuri mari de crengi rupte și de fân,
Vorbe nerostite,
Păsări mari de pradă
Și pământul aspru și stăpân.

PLANETĂ FIERBINTE

Planetă fierbinte explorată de-un greier,
Febră cântătoare ascuțit,
Trupul meu vrăjit de sine însuși
Se ascultă fericit.

Prizonier cu lanțuri moi și foșnitoare
Și purtând cătușe încă vii de fân,
Dulce-nvins de ierburi și pe jumătate
Îngropat în cântul marelui stăpân —

Cel supus și aspru, fermentând miresme,
Inventând alcooluri, viermi și buruieni,
Gata să primească trupul meu subțire
Ca pe un știut de mult refren.

Câtă frumusețe sfântă risipită
Ca să-ascundă lumii durerosul creier
Reîntors în țărnă mândru de-a fi fost
Hăituit de-un greier...

RESPIR, RESPIR

Respir, respir,
Cum stau cu ochii-nchiși,
Simt stelele-ascuțite prin pleoape
Scriindu-mi pe retină semne moi
Ca peștii morți pe luciul unei ape.
Se-ntâmplă ca în vis — respir, respir,
Bolta de sticlă groasă dă să crape
Când sângele luceferilor înghețat
Se umflă-n ea și nu îl mai încape;
Și-atunci lumina scârțâie prelung,
Ca un pietriș sub botul unei sape,
Și pașii tăi îndepărtându-se răsună
Cu dangăt surd de clopote sub ape
Înaintând atât de transparente
Că nu se văd — *aproape, mai aproape;*
Se-ntâmplă ca în vis, — respir, respir
Cleștarul care vine să mă-ngroape.

VOCALĂ

Așa cum cel în care bisturiul pătrunde
Nu-și cântă durerea,
Așa cum cel înjunghiat pe la spate

Nu are timp să-și versifice
Revolta și moartea
Și nu reușește să scoată
Decât un A înfundat,
Superior în concentrare
Poemelor lumii rămase în viață,
Aș putea pur și simplu
Să strig o lungă, nestinsă vocală,
Pentru că nu știu
Ce poem
A reușit să străbată
În măruntaiele suferinței
Mai adânc decât litera A.

CÂT AȘ FI VRUT

Cât aș fi vrut să fie
Totul perfect ca o plantă
Pe care doar toamna târzie
Are puterea s-o stingă
Și peste care ninsoarea
Are norocul să ningă
Viața cealaltă.

Cât aș fi vrut
Să nu semănăm nimănui,
Frumoși și curați
Să nu știm lupta niciodată,
Să trecem prin lume
Străini de minciună,
De durere mirați,

Fericiți de-a ajunge-mpreună
În viața cealaltă.

Cât aș fi vrut
Să fim egali totdeauna,
Tineri mereu alunecând pe o pantă
La capătul căreia umed, adânc
Răsfrânge-se luna
În viața cealaltă.

Cât aș fi vrut.
N-am pierdut
Decât o clipă înaltă,
Destulă urii să ne împroaște
Cu moarte,
Să ne rostogolească tot mai departe
Deolaltă,
Singuri și-atât de bătrâni
Că nu ne-am putea recunoaște,
Chiar de ne-am mai întâlni
În viața cealaltă.

PÂNZA

Răstignită pe-o pânză de păianjen
Căreia îi admir murind țesătura,
Nu-ncerc să scap de ceea ce mi-e scris
Cu propria mea mână. Ca și ura
Poemul a țesut năvoade-n jur
Să prindă-n ele semne și cuvinte.
Învinsă astfel: un cuvânt eu însămi,
Al cărui sens nu mi-l aduc aminte.

REFLEX

Văzduhul e un ocean
Tulbure uneori,
Altădată curat,
Dar niciodată destul de transparent
Pentru ca ființele
Care trăiesc acolo sus
Pe plajele lui
Să ne poată zări
Prinși în mâlul adâncurilor
Și să plonjeze,
Ținându-și respirația
Până la noi,
Dar, văzându-ne,
Nu și-ar închipui
Că se răsfrâng
Ele însele în noroi?

ÎN LOCUL

În locul viitoarelor mări
Legănate senzual de furtuni
Și umflate de lună,
Ascunzând în adâncuri de-a valma,
Splendori și dezastre,
Eu am ales
Punând în balanță
Această picătură de rouă
În echilibru nesigur pe-o frunză,
Unde încape soarele întreg

În lupa scurtă a privirii noastre.
Eu singură am ales,
Fericită și fără speranță.

ALA-BALA

Doamnă toamnă, iartă-mă că te întreb,
Cum ți se par prunele putrezite în ierbi?

Doamnă țărână, ai putea să-mi răspunzi
Ce gust au sâmburii umezi, rotunzi?

Doamnă vreme, poate sunt prea curioasă,
Îți place obrazul meu prins în plasă?

Doamnă moarte, tare-aș vrea să îmi spui
Ce simți înghițind cuvinte amărui?

Doamnă veșnicie, doar o întrebare,
Sufletul meu cum ți se pare?

SEMNUL

Cu blana lor de păduri
Mișcată de-un tremur nervos
Colinele încă așteaptă
Un semn de sus sau de jos;

Cu ochii lor cați
Mirați de o presimțire

Căprioarele tot mai pândesc
Semnalul subțire;

Și orbi lilieci,
Și păsări în zbor,
Stau gata la semnul
Hotărâtor.

Răbdare, păduri,
Păsări oarbe, răbdare,
Mai rămâneți la pândă,
Caste căprioare.

Nu pot să plec,
N-am înțeles
Rostul întreg
Al acestui eres

Sortit să-l încheie un semn
Făcut fără voie de mine:
Mai dați-mi o vară, păduri,
Fiți blânde, coline.

SUNT DIMINEȚI

Sunt dimineți în care
Zeii semințelor mă recunosc,
Mă privesc cu uimire
Și-mi spun
„Parcă te-am mai văzut undeva“,
Eu am aceeași impresie

Dar nu-mi amintesc unde
Și ca să nu-i dezamăgesc
Le zâmbesc
Și le fac semn că da.

„Azi primăvară
În palatul acela de sub pământ
În întunericul gingaș
Nu erai dumneata?
Se auzeau pași din când în când
Deslușit...“
Iar eu, fără să-mi fi amintit,
Murmuram — da, da.

Da, eu trebuie să fi fost,
Și eu vă cunosc,
Zei mititei
Risipiți în țărână și rouă,
Chiar dacă minte nu țin,
Și eu simt că vin
Dintr-o lume
În care mă închinam vouă.

O lume în care
Avusesem un rost
Și căreia o să-i cer cândva
Adăpost.

PORTRET CU CIREȘE LA URECHI

Mi se mai coc
Lângă urechi
Astăzi perechi
Mâine deloc
Cireșe dulci
Copilărești
Tu încă ești
Ca și atunci

Ușor din umeri
Când te-ndoi
Foi de trifoi
Tu încă numeri

Tu încă-mi pui
Ca alteori
Cununi de flori
Pe sub gutui

Și pe sub pruni
Pe sub caiși
Cu ochii-nchiși
Tu încă-aduni

Luni și cu marți
Și joi cu vineri
De anii tineri
Să mă desparți

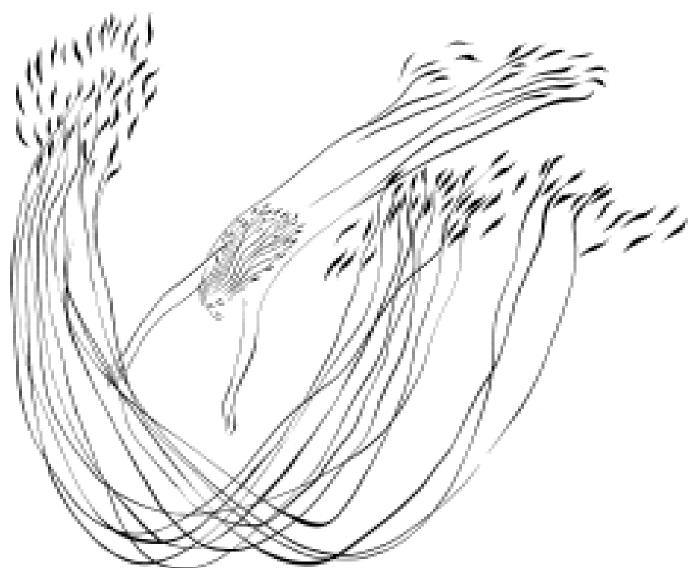
Cireșe port
Cercei de-o oară
Ce-mi înconjoară
Obrazul mort

Și cât de straniu
Cununi de flori
Maci și bujori
Îmi stau pe craniu.

REVISTA

„AMFITEATRU“

(1984)

EU CRED

Eu cred că suntem un popor vegetal,
De unde altfel liniștea
În care așteptăm desfrunzirea?
De unde curajul
De-a ne da drumul pe toboganul somnului
Până aproape de moarte,
Cu siguranța
Că vom mai fi în stare să ne naștem
Din nou?
Eu cred că suntem un popor vegetal —
Cine-a văzut vreodată
Un copac revoltându-se?

CRUCIADA COPIILOR

Un întreg popor
Nenăscut încă
Dar condamnat la naștere,
Foetus lângă foetus,
Un întreg popor
Care n-aude, nu vede, nu înțelege,
Dar înaintează
Prin trupuri zvârcolite de femei,
Prin sânge de mame
Neîntrebate.

DELIMITĂRI

Noi, plantele,
Nu suntem ferite
Nici de boală,
Nici de nebunie
(N-ați văzut niciodată
O plantă
Înnebunită,
Încercând să intre
Cu mugurii în pământ?),
Nici de foame,
Nici de frică
(N-ați văzut niciodată
O tulpină galbenă
Încolăcindu-se printre gratii?).
Singurul lucru
De care suntem ferite
(Sau poate private)
E fuga.

TOTUL

Frunze, cuvinte, lacrimi,
cutii de chibrituri, pisici,
tramvaie câteodată, cozi la făină,
gărgărițe, sticle goale, discursuri,
imagini lungite de televizor,
gândaci de Colorado, benzină,
stegulețe, portrete cunoscute,
Cupa Campionilor Europeni,

mașini cu butelii, mere refuzate la export,
ziare, franzelele, ulei în amestec, garoafe,
întâmpinări la aeroport, cico, batoane,
Salam București, iaurt dietetic,
țigănci cu kenturi, ouă de Crevedia,
zvonuri, serialul de sâmbătă seara,
cafea cu înlocuitori,
lupta popoarelor pentru pace, coruri,
producția la hectar, Gerovital, aniversări,
compot bulgăresc, adunarea oamenilor muncii,
vin de regiune superior, adidași,
bancuri, băieții de pe Calea Victoriei,
pește oceanic, Cântarea României,
totul

STEA DE PRADĂ
(1985)

FUNINGINE

La ce te gândești când vezi
Un arhanghel murdar de funingine?
La poluarea stratosferei, desigur.
Și la mai ce?
La obiceiul îngerilor
De-a se vârî peste tot.
Și la mai ce?
La sobele care primăvara
Încep să fumege și să se înfunde.
Și la mai ce?
Oh, dacă mă gândesc bine,
Un arhanghel murdar de funingine
Poate fi și un arhanghel care
Și-a dat foc
Uitând că nu poate să ardă...

ALB

Căzând de sus, acoperind,
Ca o-ncercare eșuată
De a lua totul de la capăt,
Dacă astfel putuse fi cândva începutul,
Curat, cu germinația oprită, amânată.

Căzând de sus, acoperind,
Disperată secreție

A trupului cosmic
În tentativa de a se uita,
De a se elibera
De propria sa imagine
Devenită insuportabilă.

DEFINIȚIE

Să fii frunză
Și obligată
Să te porți
Asemenea tuturor frunzelor,
Deși înțelegi
Și chiar poți
Cu totul și cu totul
Altceva:
Fapt din care
— Uluitor —
Să nu tragi concluzia
Că ești altfel decât frunzele,
Ci că ele, frunzele,
Sunt altfel decât ele însele.
Iată o definiție.

GEMENI

Gemeni în uterul spaimei,
Locuitori ai aceleiași celule,
Orbi și muți
În bezna sonorizată sălbatec

Numai de pulsul hrănitor,
Smulgându-ne din nevertebrate,
Din pești și din păsări, din fiare,
Ca să ne poată naște
După chipul și asemănarea Ei.

Fără drept de apel
Condamnați la naștere,
Singuri și neputincioși în fața
Creșterii noastre-nvelite
În trupul ei crescător
Ca-ntr-un mormânt ce dospește viața viitoare.
Noi doi,
Gemeni în uterul spaimei.

TU TRECI

Tu treci prin ceață
Și eu știu că treci,
Și e destul ca norii
Să nu-mi mai pară reci
Sicrie fără sațiu
Umflându-se să-ncapă
Întreaga omenire
În pulberea de apă,
Inconsistent și acru
Dospindu-se-n văzduh.
Tu treci prin ceață:
Clar și-nalt, un duh
Ordonator de sensuri,
Scoțând din moarte lumi

Ce tremură uimite
Pe când ușor le-ndrumi
Ținându-le de umeri
Să nu le fie frică:
Tu treci prin ceață
Și-ochiul tău despică
Logice pârtii-n
Haosul de veci;
Tu treci, iubire,
Și eu știu că treci...

ICOANĂ

Femeia cu pruncul în brațe,
Serioși amândoi și bătrâni
Privind spre un colț al tabloului:
Cu naivitate și tristă lumină femeia,
Cu înțelegere mai presus de a ei
Și mai tragică, fiul.
Împotriva voinței lor
Uniți prin verbul *a naște*,
Cel iradiind suferință
Prin toate sensurile vărsate din dicționar,
Stau îmbrățișați, lipsiți de apărare și singuri,
Salvați doar prin iubirea
Care i-a legat
Fără să-i întrebe
Și — cine știe? —
Poate chiar fericiți, solidari
În spaima egală
Care-i face să privească
Spre un colț al tabloului.

PE CER

Treceau clipe mari zdrențuite pe cer,
Mișcând pe zăpadă umbre-abia colorate,
Le priveam cum răsar, cum vâslesc și cum pier
În lumina din care izvorâseră toate.

Vinovate de-a fi doar atât se-oglindeau
Înmulțindu-și himera în omătul complice,
Ca și cum s-ar scuza că-s prea gingașe sau
Ca și cum, uluite, ar cerca să explice

Veșniciei fiorul împăcat și intens
Al făpturii lor lungi, de nor auster.
Căci, scăpate istoriei și curate de sens,
Treceau clipe mari zdrențuite pe cer.

CEL VIU

E chiar atât de greu să ghiciți?
După numărul de frunze căzute
Nu vă dați seama?
Nici după foșnetul de ziar
Al norilor?
Nici după aceste pietre
Gata să mă urmeze prin văzduh
Vâjâind?
Nu bănuiți după ochii mei
Semănând atât de tare cu Ochiul,
După mâinile mele atât de asemenea
Mâinii supreme,
După rănile mele zugrăvite

De atâtea milioane de ori?
Nici după excitația
Arborilor-femele
Gata la trecerea mea
Să lepede crucile înainte de vreme?
Iertați-mă, uit mereu
Că e totul prestabilit.
Și totuși, un ultim cuvânt:
„Nici după cele ce spun
Nu știți cine sânt?"

CÂNTEC DE LEAGĂN

Închide ochii, dormi și tu,
Lasă-ți pleoapele să cadă
Ca un cuțit de ghilotină
Pe gâtul lumii din afară,
Închide ochii, spune nu,
Nu e nimic de înțeles în
Eresul care începu.
Înalt ca într-un turn de veghe
Sfărâmă punțile și du
Țărânei ultima din arme:
Închide ochii, dormi și tu,
Întreg poporul clipei doarme.

LA CELĂLALT CAPĂT

Totul neterminat.
Sau numai mi se pare?
Frunza aceasta n-ar fi trebuit
Să mai continue cumva?

Sau fluturelui
Să i se isprăvească într-un fel
Desenul de pe aripi?
Dar liniile mele din palmă,
Evident, numai schițe ale unui
Tablou abia început?
Totul neterminat
Și așteptându-și emoționat
Întregirea
Care nu se poate distinge
În orbitoarea lumină
De la celălalt capăt.

SOARE AL INSOMNIEI

Soare al insomniei,
Alb metal topit,
Insuportabil retinei,
Străbătând prin pleoapă,
Nesomn orbitor,
Privire fără nici o speranță de umbră
Ținându-mă suspendată
Sus, deasupra tuturor simțurilor,
Deasupra întunericului dulce,
Promiscuu, de iad,
În cea mai nemiloasă și indecentă
Lumină
Din care nu-mi doresc decât
Să cad, să cad...

TÂRZIU

E prea târziu:
Celula însăși se destramă,
Nu mai recunosc nici un pact —
Apusul de soare e rânced
Și răsăritul trucat.
O stea de pradă pândește
Clipa lucirii supreme
Pe cerul acid ca un scâncet
Care dizolvă blesteme;

Dar raza se face prăfoasă
Și vântul o spulberă scurt,
Grămezi de nisip luminos
Se troienesc prin unghere.
E prea târziu:
Seninul, de este, e doar furt,
Când norii etalează
Cereștile viscere

Cu o nerușinare exorcizând iubiri.
Indiferentă sieși, celula se destramă,
Lumina se usucă de propria ei putere
Asupra universului pustiu,
Când țipătul e moarte,
Tăcerea e infamă
Și bezna are rădăcini subțiri
În prea târziu.

INFLAȚIE DE PĂSĂRI

Cuib în care-și așteaptă ouăle
Păsări adesea străine,
Având cel mult dreptul
Să alegi pasărea,
Nu și destinul de cuib,
În analele tale
Nu s-a înscris
De la facerea lumii
Nici o revoltă
Împotriva acestui univers
Tot mai
Sortit falimentului
Din cauza
Inflației de păsări.

ÎNLĂUNTRU

O fugă neoprită decât rar
Între două aniversări,
Cât să-ți tragi răsuflarea
Ca să poți fugi din nou,
O fugă în somn, în tăcere,
În cărți, în alcool,
N-are importanță unde,
În ură, în dragoste,
Tot ce contează este să fie
Cât mai completă;
O fugă în tine însuți cât mai adânc,
De afară, din calendar,

Să nu se mai vadă
Decât cel mult o spinare acoperită de mușchi
Sau, când bate vântul,
Două palme mișcându-se,
Lovindu-se fără convingere între ele;
O fugă fără oprire,
Mereu înlăuntru,
Mereu mai adânc, mai fetid,
Și totul știut de milenii,
Frumoasele milenii de altădată
Când fugeam în păduri...
Acum, numai în propriile noastre măruntaie.

25 MARTIE 1942

Durerea aceea,
Bătrână de mult,
Începută la 5 dimineața,
Ale cărei răcnete neomenești
Le ascult
Și le răscumpăr
Cu viața;
Durerea, în vidul căreia
Toate literele mele,
Ca să îl umple, se-aruncă,
Dar, mai reală decât istoria
Literaturilor lumii, femeia
Se zbate urlând
Sub cea mai totală poruncă
A universului
Expulzat înainte

De contracții și hohote
Nemaiînnăbușite de plâns;
Durerea aceea
Cuminte,
Schimbată pe mine
Spre prânz...

DACĂ

Dacă aș fi fost făcută
Să mă plimb printre frunze de mentă
Pe margini subțiri de pâraie
Curgând peste ierburi
Cu mirosuri străvechi;

Dacă nu mi-ar fi fost
Zidit între tâmple
Clopotul a cărui bătaie
Sparge pereții de os și inventă
Spaime legate-ntre ele prin rime perechi;

Dacă nu mi s-ar da mereu
Și mereu aceeași dovadă dementă
Că stelele curg și munții se-nmoaie
Sub marea poruncă
Rostogolită amenințător în urechi...

CURAJUL

Mă uit la mâinile mele:
Rămurele pe care
N-au clipit niciodată
Pleoape de frunze;
Vârfuri de aripi pe care
Penele n-au îndrăznit
Niciodată să crească;
Și nici măcar gheare
N-au fost în stare, la capete,
Să dea colț ca niște
Gingași muguri de fiară.
Mă uit la mâinile mele
Ca la niște litere
Care nu au curajul
Să formeze singure
Un cuvânt.

NEC PLUS ULTRA

Mi s-a spus să te caut
Și eu însămi nu voiam decât căutarea.
Nici măcar nu mă gândisem
Ce m-aș face cu tine
Dacă te-aș găsi.
Te-aș pune în pământ ca pe o sămânță?
Te-aș hrăni ca pe-un animal domestic
Socotindu-ți foloasele blănii și cărnii,
Lânii și laptelui?
Sau, dimpotrivă, m-aș lăsa eu devorată

Ca de o fiară?
Sau ca printr-o pădure
M-aș rătăci cu spaimă prin tine?
Sau ca într-o prăpastie
M-aș lăsa să cad nebănuind adâncimea?
Sau ca într-o mare
M-aș înmormânta în pești?
Mi s-a spus să te caut,
Nu să te găsesc.

CHIHLIMBAR

Atâta lumină în aer,
Atâta miere în cer,
Încât văzduhul întreg pare
Un bulgăre de chihlimbar
În care
Zei fosilizați
Și proiecte neterminate de îngeri
Se întrevăd
Uimitor de exact
Și aproape se mișcă.

GREUTATEA OMĂTULUI

Arborii s-au frânt sub greutatea omătului.
Cine-ar fi crezut?
Păreau atât de fericiți,
Îmbrăcați în nori eleganți
Croiți pe măsură,

Încât nimeni nu s-a gândit
Să inventeze
Un aparat de cântărire a norilor!

UNIRE

Unire de care mă mir și acum,
Cum mă mir primăvara de frunze:
Tot ce e firesc e miracol.
„S-a întâmplat"
Ce imn mai complet
Decât aceste două cuvinte?
Înaintau prin zăpadă păstorii,
Coborând de pe munți
Cu turmele lor de umbre mirate.

ORGA DE GHEAȚĂ

Se aude ceva,
Nu-i așa?
E muzica
Orgii de gheață
Care-mi atârnă de streașină.
Nu reușesc să disting
Nici un sunet,
Dar știu,
Sunt convinsă,
Că nu se poate
Să nu se audă nimic,
Iar acest instrument

Perfect
Și atât de repede pieritor
Să fi fost inventat
Numai
Pentru cine știe ce
Nevăzut, îndepărtat,
Indiferent
Ascultător.

DEZGHIOCARE

Totul se micșorează
Într-un fel măsluit:
Secundele intră unele într-altele
Ca păpușile.
Îmbrăcată fiecare în trupul următoarei
Și goală pe dinlăuntru,
Pentru a putea cuprinde la rândul ei
Alta.
O dezghiocare din ce în ce mai rapidă,
Hoaspe și coji risipite în grabă,
Pleavă-a grăuntelui inexistent…

CÂT DE UȘOR

Dacă zeii ar fi plante,
Cum însuși Platon înclină să admită,
Cât de ușor ne-ar fi
Să-i cultivăm,
Să le satisfacem minimele nevoi

(Puțină apă, puțin bălegar),
Cerându-le în schimb
Florile, frunzele, rădăcinile, fructele,
Și chiar și secretul, vegetal,
Al învierii din morți...

CER SAU PĂMÂNT

Cer coborât pe pământ
Material, consistent,
Lingușitor puțin,
Încercând să semene țărânei
Și aproape reușind;
Cer în care,
Dacă aș fora spre înalt,
Aș găsi sfinți și zei
Îngropați strict ierarhic,
Asemenea scheletelor
Cronologic depuse
În straturile arheologilor,
Dar nici o pasăre vie
În stare să vâslească
Prin pasta groasă
Unde
Eu încă mă mișc,
Greu, cu gesturi bătrâne,
Uitate la jumătate,
Fără să știu dacă substanța
Din care abia mai respir
E cer sau pământ.

SCHIMB

Ca două mari oglinzi
În care crezi că vezi
Și numai tot pe tine
Te regăsești răsfrânt,
Unul pe lângă altul
Alunecăm, dând totul
Și reprimind mereu
Ce-am dat și până când.

DESCÂNTEC

Fă-te frunză, îi spun ochiului meu
Oricum clipitor,
Și el mă ascultă, dar uită
Să nu-și ia privirea
Și din adâncul pădurilor
Îl aud strigând răzbunător
Văd văd văd văd.
Oh, atunci n-ai decât să te faci
Ochi din nou, îi spun amețită,
Și el mă ascultă
Dar uită să nu mai fie verde.

Fă-te pește, îi spun ochiului meu
Umed oricum și lunecător,
Și el mă ascultă, dar uită
Să nu-și ia privirea
Și din adâncul mărilor
Îl aud strigând răzbunător

Văd văd văd văd.
Oh, atunci n-ai decât să te faci
Ochi din nou, îi spun obosită
Și el mă ascultă, dar uită
Să nu-și ia și marea.

Fă-te stea, îi spun ochiului meu
Oricum strălucitor,
Și el mă ascultă, dar uită
Să nu-și ia privirea
Și din adâncul cerurilor
Îl aud strigând răzbunător
Văd văd văd văd.
Oh, atunci n-ai decât să te faci
Ochi din nou, îi spun înspăimântată
Și el mă ascultă, dar uită
Să nu-și ia și zeul.

ȚIPĂTUL

O virgulă, câteva pietricele,
Puțină zăpadă,
Un fir subțire de soare,
Mai multe case și crengi —
Ce recuzită modestă
Pentru declanșarea țipătului!
Țipătul
Încercând să se-agațe cu unghiile
Și lunecând mereu înapoi
Pe pereții de sticlă,
Încercând să urce

Rupt în bucăți
Clădite una peste alta,
Echilibru nesigur,
Până la dinții
Încleștați cu sălbăticie
În tăcerea fără sfârșit.

CU FAȚA SPRE MUNȚI

Dacă aș înceta să aud,
Lumea mi s-ar părea deodată ridicolă
Ca o emisiune căreia i s-a luat sunetul
La televizor?
Un Dumnezeu surd
Peste care apele se fac de lână și cad,
Iar norii se ciocnesc fără tunet
Ca niște ghemotoace de hârtie
În coșul de gunoaie al cerului
Ar da semnalul încetării de sens
Acestui univers ce nu există
Decât prin scrâșnetul produs.
Iar palmele lui mari,
Care-i amplifică uneori
Pavilionul urechii,
Mi s-ar pune pe umeri
Întorcându-mă încet
Cu fața spre munți.

DESTUL

O frunză cu cinci degete,
O stea cu cinci degete,
Și mâna mea
Căreia nu-i e destul
Să se lase bătută de vânt,
Să stăpânească în noapte.

ÎNTREBĂRI

De ce nu se-amestecă totul?
De ce nu se-acoperă
Pielea lucioasă a pământului cu blană?
De ce nu răsare iarba verde și fragedă
Pe spinarea fierbinte a fiarelor din păduri?
De ce nu le cresc pomilor aripi
Și păsărilor rădăcini?
De ce nu ciripesc pietricelele fericite
De pe marginea râului?
Eu de ce nu învăț să urăsc?
Eu de ce?
— O, Doamne, ce copil obositor,
Oftează îngerul.

TRUP

Doar aureolă
În jurul cuvântului —
O aureolă palpabilă, desigur,
Și chiar voluptuoasă,

Dar nu mai puțin inconsistentă,
Nu mai puțin trecătoare;
O aureolă care poate fi biciuită,
Flămânzită, siluită, ucisă
Sau care poate muri pur și simplu
Stingându-se de la sine
După ce și-a făcut datoria,
După ce a luminat ca un semn,
Ca o flacără deasupra comorii.

TATĂL

Nu eu hotărăsc.
Atomii se fac nisip,
Nisipul formează pietricele,
Pietricelele se transformă în litere,
Literele încolțesc, dau muguri,
Rodesc cuvinte,
Cuvintele se fac animale, se împerechează
Și nasc.
Nu eu hotărăsc.
Niciodată
Când văd o vorbă gravidă,
Nu știu cine e tatăl.

STEA ADUSĂ DE VÂNT

De la început ai fost adusă de vânt
Ca o sămânță.
Am și glumit: „Cine-a mai văzut

Stea adusă de vânt?“
Dar mai târziu,
Când mi te-ai așezat pe frunte
Și-ai început să-ncolțești
Am înțeles că *ești* o sămânță.
Lacomă, înfiptă sălbatec în creier,
Cu raze aspre închipuind rădăcini,
Ești o sămânță.
Ce păcat
Că planta pe care,
Lumină din lumină, o naști
Nu se poate vedea
Decât după ce
Mă voi fi întunecat.

REMEMBER

Toți — orașul, țara, planeta —
Dormeau.
La urma urmei,
Ce altceva ar fi putut face,
Mă întrebam
Și-i priveam înduioșată cum dorm:
Unii cu eleganță și grație,
Alții grosolani, lăbărțați peste ceilalți,
Alții zvârcolindu-se, munciți de coșmaruri,
De remușcarea că dorm,
Alții, dimpotrivă, fericiți
Că au reușit, în sfârșit,
Cu neuroleptice, cu exerciții yoga,
S-adoarmă.

O mare de trupuri inerte —
Acoperind până în zare
Străzile, văile, munții —
Pe valurile căreia oricine
(Cu singura condiție să fie treaz
Sau cel puțin somnambul)
Ar putea înainta
(Dar spre ce?),
O mare fără țărmuri, inertă,
Aproape moartă.
Aproape moartă?
Și deodată m-a cuprins o spaimă nebună
Că nu vor mai fi în stare să se trezească
În zori,
Că vor uita până atunci gesturile trezirii,
Că vor uita chiar și somnul,
Această ultimă dovadă a ființei.
Și am început să le strig —
Vă implor, vă conjur
Nu uitați că dormiți,
Aduceți-vă aminte
Că sunteți în viață...

ÎMBLÂNZITORUL CÂNTEC

Blândă visare a palmei lunecând
Pe mătasea electrică a unei blăni
Sau zvâcnet al micului trup
Sub cutremurul trilurilor
Și chiar ochiul meu cufundându-se
Ca într-o apă mai caldă

În ochiul lor plutitor
Printre frunze —
Ce grosolană eroare să crezi
Că îmblânzitorul cântec
A putut fi topit de Orfeu
Din cuvinte...

UN ANIMAL ORBITOR

Lumina este și ea carne,
Dacă o smulgi se rupe
Și sângeră —
N-ați văzut niciodată
O halcă de lumină
Aruncată la marginea cerului
Și începând să putrezească?
Sau n-ați simțit niciodată
Mirosul de sânge
Al câte unui pârâiaș prelins încet
Dintr-o rază,
Gata să se poticnească
De la o piatră la alta,
Și nu v-ați gândit atunci
La zeiasca durere
Consumată acolo
În inima lumilor,
Unde un animal orbitor
Și în eternitate rănit
Ne ține pe toți
În viață?

41

Număr penele verzi
Din aripa bradului.
Dacă îmi vor ieși
Mai puține de 41
El va avea dreptul să zboare.
Îmi ies chiar 41.
Da, e mai complicat,
Dar oricum de mine depinde
Să-i acord dreptul în continuare.
— Zbori, îi spun.
— Ești o proastă, îmi răspunde bradul.
— Nu, sunt o luptătoare pentru drepturile bradului,
Zbori!
— O, murmură el, se vede
Că n-ai încercat niciodată
Să-ți încleștezi rădăcinile-n nori.
— Nu. De altfel, am greșit numărătoarea:
Îți crește și următoarea.

AX

Înălțat între bine și rău,
Ascunzând la un capăt zeul,
La celălalt antizeul,
Să fie numai o falică răzvrătire
A celui de-al doilea
Împotriva celui dintâi?
Sau este o punte
La mijlocul căreia, în echilibru nesigur,
Deasupra prăpastiei am fost așezați,

Între prima și ultima clipă a lumii
Și depinde numai de noi să schimbăm ceva,
Târându-ne un milimetru într-o parte sau alta,
În raportul nebunesc al puterii?
Sprijinit puternic la un capăt și la altul,
El este axul
Pe care nori învolburați de nesiguranță
Și straturi mereu mai adânc săpate de țărnă
Îl rotesc în jurul lui însuși
Ca niște aripi neînstare să-l smulgă
În zbor.

COMPROMIS

Împăcarea dintre întuneric și lumină
Nu e umbra,
Cum nu e mlaștina
Împăcarea dintre mare și pământ.
Întinde mâna în somn
Și nu respira până-mi atingi
Vârful suspendat spre tine al degetelor —
Pe deasupra stinghiei
Mai pot face punți
Numai brațele noastre
Visând.

URME

Pășesc în urme mai mari
Decât ale mele și rare,
Înghețate-n zăpada
Duioasă și moale cândva.

Merg în aceeași direcție
Cu necunoscutul, dar fără
Să bănuiesc spre ce se-ndrepta;
Mă căznesc să-l urmez
Și e ca un spasm lubric
Repetata-ncleștare
În întrebare și nea.

OCHIUL MEU

Ochiul meu este
Un animal
Care a încetat de mult
Să fie omnivor.
La început
Se mulțumea cu puțin:
Câteva crengi, câteva frunze,
O floare, un fir.
Apoi a trecut la esențe
Și numai boabele, grăunțele, semințele
Îi mai stârneau interesul
Și pofta de sens.
Iar acum refuză pur și simplu
Să mai înghită ceva,
Își încleștează genele ca pe niște dinți
Înfricoșați de ei înșiși
Și nu mai acceptă nimic,
Strigând că are tot ce-i trebuie înlăuntru.
Cantități enorme de merinde
Pe care le devoră cu lăcomie,

Dovadă lacrimile care picură din când în când
De sub pleoapele închise
Ca o salivă scăpând indecent și senil...

HOHOTUL

În fiecare hohot
Un zeu se dezvăluie
Umflându-și faldurile
Hainei lui largi prin văzduh.
Sunt atâtea feluri de zei
Pe pământ
Încât nu vom pridi di niciodată
Să plângem sau să râdem destul
Pentru a-i scoate din ascunzători.
De râs sau de plâns,
Nici nu contează:
Important este hohotul.

LA CULES ÎNGERI

...Din când în când
Un pocnet înfundat
Ca la căderea
Unui fruct în iarbă.
Cum trece timpul!
S-au copt și-au început să cadă
Îngerii:
S-a făcut toamnă și-n cer...

CLOPOTUL PE CARE-L AUD

Clopotul pe care-l aud
Bate atât de departe,
Încât nu pot să spun
Dacă prin pământ, sau prin cer, sau prin apă
Străbate
Glasul lui, ca un animal
Obosit de moarte,
Mai târându-se un
Metru până-n bârlogul-mormânt
În stare să-l tăinuie și să-l încapă,
În înspăimântata ascunzătoare
Ce sânt,
În care moare
De fiecare dată
Înainte de-a spune
Unde e clopotul,
Al cui și de ce
Începuse să bată...

ȚĂRM

Somnul pulsează ca un ocean
Și ritmic lovește în țărmul viu
Ce încă mai sunt, și mă surpă, și scriu
Cu spinii pleoapei plecate viclean;

Mai smulg o silabă din ape, pământ
Moale de somn, lângă una mai veche,
Oceanu-mi scandează chemări în ureche
Și ritmic lovește în țărmul ce sânt;

Mă surp cu o literă, cu o vorbă, cu-un an,
Din dulci calendare mă nărui și-adorm,
Pe când, morfolindu-și poemul diform,
Somnul pulsează ca un ocean.

LITERE

Această spaimă a curgerii
Dinspre A,
Niciodată spre A,
Această spaimă
De-a trece
Prin toate literele
Pe care le știi dinainte
De la ceilalți
Care le-au străbătut
Cum le-a fost norocul,
Până la Q, până la T,
Cei mai fericiți până la Z,
Dar neîntorși niciodată
Nici unul,
Nici unul în stare
Să sară înapoi
Peste A,
Nici unul care să bănuiască măcar
Ce este înainte
Sau după sfârșitul alfabetului:
Tot litere?
Tot litere?
Tot litere?

CETINA

Spectre de brazi mai vântură stindarde
De ceață, proorocind sfârșituri noi,
Dar cine are forța în casandre
De cetini, chiar, să creadă, dintre noi?

Pe-același loc, dar măturând cu părul
Mult călătoare zări de căpătâi,
Topindu-și în rășină adevărul,
Cel necrezut în scrâșnet, mai întâi,

Nu pot să plece, nici măcar năluci.
În jurul lor și cerul și apa emigrează
Vântul întreabă-ntruna „Nu te duci?“
Cetina plânge-n hohot „Sunt acasă“.

DANS

Trădează litera
Tăcerea minte
Semnul e-ambiguu
Țipătul fals
Șoapta nesigură
Ochiul duplice
Îmbrățișarea
Numai un dans.

Mesaje infirme
Cifruri pierdute
De-a lungul de-a latul

Pe înalt sau pe cant
Cerul albastru
E doar adâncimea
Stratului gros
De neant.

BALANȚA CU UN SINGUR TALGER

Sunt vinovată numai pentru ceea ce n-am făcut.
Păduri tropicale crescute printre coloanele
Unor temple în care nu m-am închinat,
Oceane de frunze
În care nu m-am lăsat îngropată,
Dușmani pe care nu i-am urât,
Săbii pe care am refuzat să le mânui,
Cuvinte pe care n-am învățat să le țip,
Trupuri pe care nu le-am iubit,
Fiare pe care nu le-am ucis,
Fluvii în care nu m-am înecat,
Răsărituri pe care n-am apucat să le văd,
Piscuri pe care n-am ajuns să le urc,
Muzee amenajate în corola unor crini
Pe care nu i-am mirosit niciodată!
Toate vor avea dreptul să mă acuze.
Și faptele mele, oricât de bune,
Nu vor reuși să mențină un echilibru
Oricât de instabil,
Pentru că nu între bine și rău
Va fi balanța din urmă,
Ci între a fi fost și a nu fi fost.

POVESTE

Înaintez cu grijă, încet,
Pe un drum
Pe care îl tai eu însămi
Pășind:
Ca să știu să mă întorc,
Presar în urmă
Fărâme de litere și de cuvinte.
Sunt pornită de mult,
Mi s-au terminat
Puținele silabe pe care le avusesem
Merinde de drum,
Din fericire, am descoperit
Că totul
Poate fi transformat în cuvinte
Și am continuat să înaintez
Presărând
Vorbele în care mă destram
Cum se destramă un pulovăr vechi
În căpețele de lână-ncrețită de atâta purtare...

NUMĂRUL PĂSĂRILOR

Ce am uitat?
Doamne, ce am uitat?
Sufletele-păsări care zboară
Din mine când dorm
Nu se întorc niciodată aceleași
În cuibul ce sunt,
Sau poate doar eu

Nu-s niciodată sigură
De-a fi aceleași,
Stăpânită mereu de senzația
Că am uitat ceva,
Că am pierdut
Din nesfârșitul șir de existențe
Pe care le socoteam
După numărul păsărilor.

BOCET

Închide ochiul, ochiul gol
Rămas deschis în piscul
Catapetesmei vechi,
Semn al privirii numai,
Orb acum,
Încremenit în primul lui eres.

Închide ochiul, fă ceva,
Mișcă puțin pupila de sub fum,
Apleacă-ncet pleoapa,
Zgâriind vopseaua veche
Cu genele,
În semn c-ai înțeles.

BĂNUIALA

Este liberă floarea
Căreia i s-a stabilit cu precizie
Data când se va deschide

Și data când se va ofili,
Mireasma pe care
Trebuie s-o răspândească
Și culoarea pe care trebuie s-o aprindă?
Ea spune că da.
Și petalele spun da, fiecare în parte,
Și staminele, și firișoarele de polen,
Și frunzele, și turnul subțire și fraged
Al gâtului. Da.
Dar ce este atunci libertatea? întreb
Stânjenită puțin de bănuiala răspunsului.
Ce întrebare! se miră
Îngerul clipind din petale.

ARHITECTURA VALURILOR

(1990)

CURSA

Așa o să fac:
În loc de piatră, oglinda.
Și-n loc de nume,
O oglindă de asemenea.
Va fi ca o cursă
În care veți cădea
În sfârșit.
Ce-mi pasă că nimeni nu va mai ști
Unde-mi este mormântul,
Când voi vă veți apleca peste el
Curioși să vedeți
Al cui poate fi
Și vă veți vedea
Pe voi înșivă.

ARHITECTURĂ-N MIȘCARE

Cine și ce ar putea să oprească vreodată
Această arhitectură-n mișcare
Mereu renăscând și murind,
Această mănăstire ce vine spre mine
Se-apropie, se umflă, și crește, și iată,
Cu bolți și cupole de spumă
Ca niște scufe-coroane atârnând,
Se-aruncă în aer, se-mprăștie lent, se prăvale,

Se destramă-ntr-un nor de meduze,
și alge, și crabi
Și se scurge-n pământ?

Cine-ar putea să încremenească odată
Mișcarea aceasta prea vie pentru a nu mai muri
Și pentru a nu mai renaște prea muritoare,
Cine-ar putea să strige valurilor „Stați!"
Și apelor să nu mai fie mare,
Și-acestei mănăstiri mereu surpată
În sine însăși ca într-un ecou
Să îi clocească stâlpii-osificați
În aerul făcut în juru-i ou?

SEMNAL

Stați,
Nu vă mai mișcați,
Încremeniți!
Orice mișcare
E o degradare.
Fructul e începutul putrezirii
Ideii care se deschide-n floare,
Iar zămislirea, primul pas greșit
Al celor ce iubesc și sunt iubiți.

Stați,
Nu vă mai mișcați,
Opriți
În crisalida voastră țărănească
Fluturul navetist, fatal!
Dar cine, oare,

Ar putea s-oprească
Rostogolirea apei nebunească
Spre a se sparge iar și iar de mal...

Stați,
Nu vă mai schimbați,
Sperați
Să nu mai moară nimeni și nimic:
S-ar naște alți călăi
Mai răi
Și cel mai mic pitic
Ar fi mai mic.

Când orele sunt sfărâmate, marele
Curaj e să oprești arătătoarele.

SEISM

Pământul cutremurat, neliniștit, isteric,
Pământ cu valuri
Ca o mare,
Taină zbătându-se să-și țină
Ascuns în grâne
Sufletul de foc,
Vânat bogat și slab din fire-n stare
S-amestece cu spaimă la un loc
Străvechi ruini și demolări viitoare...
Ce-ar mai putea
Din val să nască decât val,
Sfărmat și iarăși luând-o de la capăt,
Oare?

Pământ natal
Făcut ulcioare
Din care timpu-a curs la întâmplare
Și-a devenit istorie
În treacăt...

TRECERE

Totul se schimbă,
S-a schimbat
Sau se va schimba,
Stâncilor le cresc rădăcini
Și dau muguri,
Apoi încep să se miște încet
După credința cuiva,
Țăranii altoiesc abonamente de tren
Pe coarne uscate de pluguri.
Aha!
Plante cu gheare și aripi încearcă
Să-și salveze semințele învățate să treacă
Dintr-o lege într-alta,
Zbor
Lung de nori prin pământ,
Clorofilă cu puls,
Pești pe ramuri cântând
Și suspansul mașinii cu pâine
La un capăt de-ogor;
Intertimp,
Regn de trecere,
Eternitate
La fel de străină
De trecut și viitor...

FRUNTEA MEA

Fruntea mea e o piatră
Peste care trec și se-ntorc
Valurile fluxului și ale refluxului,
O spală și o tocesc,
O sculptează,
O fac nisip,
Se scurg printre firele lui
Tot mai fine,
Tot mai fără chip,
La dus și la-ntors
Sub razele lunii
Coborâte în bernă —
O piatră de mult dispărută
Și uitată de mult
Sub mișcarea insultei, eternă.

ORA

Oasele mele de-argint
În jurul cărora
Se torc lungi orbite de sori
Luminând disperării,
Simt că se-apropie ora
Anunțată de atâtea ori.
Totul e pregătit.
Înșiră-ți, stăpâne,
Generațiile mute de sclavi
Sub catarg!
Valurile mării se trag
Ca niște gingii bătrâne
De pe dinții bolnavi.

DIES ILLE,
DIES IRAE

O să vină ea,
Nu se poate altfel,
O să sosească
Și ziua aceea
Amânată de veacuri,
O să vină,
Se apropie,
Se și aude
Pulsul ei bătând
Între zări,
O să vină ea,
Se simte în aer,
Nu mai poate întârzia,
Nu vă îndoiți, o să vină
Ziua aceea
Orbitoare ca o sabie
Vibrând în lumină.

TOPIREA LA RECE

Decenii întregi așteptând
Întoarcerea cheii în broască;
Din ce în ce mai ruginită,
Pândind-o decenii întregi
Fără cuvinte,
Fără destin.
Din când în când
Părând că se mișcă puțin

Și atunci —
Oh, împărțirea pe voci
După iluzia mișcării:
Cei cărora li s-a părut
Că s-a învârtit înainte,
Cei cărora li s-a părut
Că s-a învârtit înapoi,
Cei cărora chiar nemișcarea
Li se pare-un atu...
Cine și ce ar putea să oprească
Himera?
Dar, nu,
Numai înaintarea ruginii
În inima fierului,
Topirea la rece,
Praful roșu înlocuind
Moleculă cu moleculă zăvorul
(Și iarăși corul de semne,
Presupuneri, opinii:
Într-un secol, în două,
Într-un mileniu...)
Istorie cu încetinitorul.

DRUM

Grinzi de vechime curbe, oase
Bătrâne-n carnea stinsă de sub var,
Carii săpând tuneluri nisipoase
În lemnul unui timp murdar

Și streșini devenite moi de vreme,
Nemaizburătăcite de lăstuni —

Pe cine să disprețuiești când geme?
Lipsa puterii cui să o răzbuni?

Cine ezită încă să străbată
Singurul drum pe care-l mai avem,
Când, prins sub roată de buldozer, iată,
Se sparge ultimul poem

Ca o clepsidră neînstare
Să mai prefacă suferința-n timp?
Un țipăt putrezit de amânare
Cerșind istorie în schimb…

TABLOU

Șase sau șapte
Cu boturile încleștate
În aceeași pradă,
Cu trupurile prelungite
De cozi halucinant
Așezate radial
Pe asfalt,
Formaseră un soare
Cu raze grase, tremurătoare,
Răsărite din canal.
Soare de șobolani
Pe-un cer de-asfalt,
Apollo al gunoaielor, viitor
Astru cu blană pentru alt
Ev de subsoluri și rigole
Scurse spre ziua de apoi,

Zeu rozător
Hulpav din ani
Cu-aureole
De gunoi...

DE DRAGOSTE

Nu mă lăsa, așează-mi-te-alături
Și ține-mi capul strâns să nu tresar
Când somnul bont la care-s condamnată
Se-ascute, răsucindu-se-n coșmar;

Cuprinde-mi tâmplele în palme-așa
Cum ții să nu se verse un potir
Și pune-ți gura peste gura mea:
Inspiră țipătul care-l expir,

Să nu se-audă hohotul de plâns
Ce-și hotărăște trupul meu contur;
Îmbrățișează-mă să nu mă smulgă
Valul de spaimă care crește-n jur

Și duce totul, și în urma lui
Rămâne doar moloz și ghilimele,
Și se chircesc bolnave și se sting
Și soarele și celelalte stele...

OMPHALOS

O piatră e un zeu care
Se mișcă atât de încet
Încât ochiul meu repede muritor
Nu-i în stare
Să-i recunoască mișcarea,
Așa cum nu poți să-i ceri
Unui val,
Unui nor
Să înțeleagă ce-i marea.
Când totul se năruie
Și-apoi se dizolvă
Într-un toxic amestec
De ieri și de mâine,
O piatră e sâmburul lumii
Viu încă,
Sensul chircit ce rămâne,
Omphalos și mugur din care întreg
Universul ucis
Va mai crește o dată,
Când zeu-mpărțit
Între pietre egal
Se va strânge-ntr-o baricadă.

VIERMI CĂLĂTORI

Viermi călători, înaripați, pe roate,
Viermi cărora li s-a repartizat
Un cimitir mai nou
Și mai modern;

Valuri de viermi,
Cadavre vechi mutate
În mai ambigua eternitate
A unui secularizat infern:
Valuri de viermi
Migrând în cripte noi,
Viermi călători
Spre ziua de apoi,
În timp ce-n viitorul lac, mai fermi,
Peștii vor învăța să fie viermi.

SOMNUL

Ce răzbunare!
Ultimul dintre sclavi,
Căruia nu i-a trecut niciodată prin minte
Cum ar fi liber
Și care începe să tremure
Numai la gândul
C-ar putea face
Cel mai neînsemnat gest de revoltă,
Evadează
Prin simpla plecare a genelor,
Scapă oricărui control,
Fuge,
Nu poate fi urmărit,
Pentru că stăpânul
Rămâne întotdeauna
Pe mal,
Mușcându-și pumnii de furie
Și insomnie,
Veghind.

SUBIECT

A te descoperi
Închis în comparație
Ca într-o cușcă
Pe care singur
Ți-ai clădit-o în jur
Și-n care nu mai poți trăi,
Așa cum nu puteai
Nici în afara ei;
A muri din lipsă de libertate
Ca din lipsă de aer,
Nu pentru că ești închis,
Ci pur și simplu
Pentru că ea, cușca, există —
Ce subiect
Pentru o propoziție
Care își așteaptă predicatul!

PE NEVĂZUTE

Pe nevăzute,
Așa cum întinzi mâna
Să numeri ouăle din cuib,
Abia atingându-le
Cu emoție și spaimă
În fața misterului etanș
Dinlăuntru
(Ouă pe care pasărea
Va refuza să le mai clocească
Socotindu-le impure),

Pe nevăzute
Mâna lui se-ntinde-n somn
Și năruie
Cu fiecare vis
O mănăstire,
În timp ce Pasărea
Plutind deasupra apelor
Tot mai ușoară, tot mai liberă de balast,
Se înalță cu fiecare cădere
Până nu se mai vede.

DE-A V-AȚI ASCUNSELEA

Și iată, bisericile
Pornesc să alunece pe asfalt
Ca niște corăbii
Încărcate de spaimă,
Cu turnul catarg
Și pânze umflate
De vântul
Bătând mereu din altă direcție,
Încât,
Dacă mergi neatent pe stradă,
Poți fi oricând călcat de o biserică
Înnebunită,
Grăbită să se ascundă.

UN LANȚ

O funie răsucită ca un șarpe
Înnodat de el însuși,
Un lanț
Strângând la un loc,
Aducând la aceeași culoare;
Un cuvânt intraductibil
Dintr-o durere într-alta,
Însemnând în fiecare loc altceva.
Ce este
Un cuvânt intraductibil?
O frunză care vrea să exprime
Funcțiile unui mamifer,
Un perete încercând să realizeze
Fotosinteza,
O mănușă de forma unui pantof
Pentru mâini umblătoare,
O tulpină firavă
Clătinată să scape
De propriile ei petale de fier:
Solidari-té-tá-ty-tate-nosc...
Gramatică a lichidelor
Făcând ape-ape
În vasele totuși comunicante,
Știind pe de rost
Diateza activă, pasivă, reflexivă
(Ultimele două confundate
Aproape),
Ape înlănțuite, legate,
Scurgându-se printre nisipuri mișcătoare
Fără speranță, fără mâine, fără azi,

Când toate frunzele
Îmi dau rețete de salvare
Strigându-mi
Ofilește-te, cazi,
Mori, mori, mori…
Speranță cu înlocuitori.

FĂRĂ UN GEST

Fără un gest, cu ochii-nchiși,
Lăsând să cadă peste mine timpul
Ca o insultă binemeritată —
Pentru că sunt în stare să-nțeleg
De tot ce înțeleg sunt vinovată.

O neputință care urcă-n simțuri
Până le depășește risipind
Bobi de mercur otrăvitor —
Știu că nu pot nimic și umilită
Pe treptele batjocurii cobor.

Nu frică, oboseală că-i zadarnic,
Durere că-i târziu, dispreț de sine
Și scrâșnetul de dinți, ritmat cuminte —
Cern semnele vieții și găsesc
O grămăjoară neagră de cuvinte.

REFREN

La cei ce acum își încep călătoria prin regnuri
În pântecele mamelor lor
(Ah, viitorul!)
Sau poate nici n-au ajuns până acolo
Și mamele lor sunt încă fetițe jucându-se
Cu elementele chimice nedevenite sămânță
(Ah, viitorul!)
La ei mă gândesc,
La momentul în care vor vrea să afle
Cum am reușit;

La cei ce vor fi
Incapabili să-și imagineze
Și neînstare să vadă
Prin fereastra murdară
Întotdeauna închisă
Între decenii
(Ah, viitorul!)
Cruzi și încă onești,
Netrecuți prin târgul de sclavi,
Prin mezatul ideilor
(Ah, viitorul!)
Pe ei îi visez
Întrebându-se
Cum de nu mi-am pierdut
Nici viața, nici mințile;

Cei ce acum nu sunt
Decât o iluzie incertă,
O presupunere optimistă
(Ah, viitorul!)

Mă vor întreba
În limba lor necunoscută
Cum de am reușit să ajung
Până la ei,
Dacă voi ajunge
(Ah, viitorul!)

Și eu voi simți
Că nu le pot răspunde
„Prin absurd“,
Pentru că absurdul e o noțiune
Intraductibilă
Dintr-o epocă în alta.

SISTEMATIZARE

Nostalgia arhitecturii
Într-un peisaj de chirpici,
Nostalgia munților
Printre coline de apă —
Cine-ar putea să priceapă?
Tot ce se năruie-aici?

Înțelepciune dospită
Din bălegar și noroi,
Muruită pe crengi încă vii,
Delirantă,
Împletind în aceeași ispită
Arhitravele moi
Și coloane sculptate-n paiantă.

Visul pietrei visat
Într-un somn de pământ
Vălurit de-arături și de ploaie,
Dimineață cu temple
Ce rodesc vinovat
Și bătute de vânt
Se îndoaie.

FĂRĂ NUME (I)

Destin rostit de-o ursitoare
Întârziată, jignită,
Urându-ne pentru
Darurile prea multe
Pe care ni le-au dat celelalte;
Constructor
Al infernului nostru particular
În care zilele și nopțile
Se anulează între ele la nesfârșit
Și nu obosesc,
Și nu se dau bătute,
Încât nici mănăstirea,
Nici ruina ei
Nu se pot încheia vreodată;
Arhitect de valuri
Înălțate mereu
Și mereu năruindu-se
Ca s-o poată lua de la capăt;
Meșter mare
Întrecându-i pe ceilalți
Nu prin știința,

Ci prin exasperarea de a zidi;
Zburător cu aripi de șindrilă
De două ori victimă
A operei sale;
Blestem
În zidul de litere-al căruia
E închis un popor.

MARTORII

Mai vinovați decât cei priviți
Sunt doar cei ce privesc,
Martorul care nu împiedică crima,
Atent s-o descrie,
Scuzându-se „Nu pot să fac
Două lucruri în același timp“,
Sau „Portretul victimei, îngeresc,
E mai important decât viața ei
Pământească“.
Vinovați nu pot să fie
Doar unul, doar doi sau doar trei,
Când armate de martori privesc
Și așteaptă să se sfârșească,
De bătrânețe să moară călăul,
Și victima, a doua oară, de uitare,
Să se sfârșească de la sine răul
Cum se sfârșește pur și simplu un tunel...
Stăm suspendați
De propria-ne-ntrebare
Ca de-o spânzurătoare
Un drapel.

„În van, răspunde timpul, așteptați:
La judecata marilor coșmare
Și martorii sunt vinovați“.

UN INFERN

Un infern fără diavoli
De cine-ar fi putut fi inventat
Dacă nu de cei ce se chinuie-n el? —
Sunt obligată să mă întreb
Și să mi-i imaginez
Făcând eforturi să aprindă focul
În umezeala aceea din centrul pământului,
Apoi cărând deșelați căldările cu smoală,
Și furcile, și celelalte unelte,
Și apoi, când totul este gata,
Repartizându-și rolurile cu schimbul
(Care sunt astăzi dracii, care sunt păcătoșii)
Ca într-un mister medieval
În care mascarada nu interzice delirul.
De altfel, faptul de a ști cu exactitate
Orele între care diavolul ești tu însuți
Nu-i nici pe departe un argument
Că diavolul nu există.

ȘI ÎN OGLINDĂ

Și în oglindă sunt valuri,
Și apa ei se supune
Fluxului zilelor bune
Suindu-și iluzia-ntre maluri

De criză, de plâns, de-ntrebări,
Ca să descrească din nou
Cu undele silnicei mări
Zbătute-ntr-o coajă de ou

Din care se nasc și o sparg
Mutându-se-n alt ou mai mare,
Purtând clătinat un catarg
Frânt de oglinzi mișcătoare

Sub secera grea a-ntrebării
Tăiate stângaci dintr-un nimb:
În valul de sare al mării
Se clatină valul de timp.

LUNĂ PLINĂ

Vino, lună, și ne desprinde din somn,
Aruncă-ți în apele noastre năvodul
Și trage-ne-afară,
Deșeartă-ne
În insomnia văzduhului!
S-ar putea să nu rezistăm,
De-atâta somn plămânii să fi trecut în bronhii,
Dar,
Cu orice risc, trezește-ne
Și lasă-ne, liberi și singuri, pe mare:
Să înaintăm încet,
Cu infinită prudență,
Pe suprafața lichidă,

Pe arhitectura valurilor mereu în schimbare,
Pe orizontul ca o frânghie întinsă
Între două infernuri,
Cu ochii în ochiul tău înnebunit de speranță...

EXASPERAREA

Exasperarea de-a curge
Spre nimic și spre nimeni,
Cum curge sângele din rană,
Am învățat-o-n lungi istorii
Domesticite de neant,
Acolo unde munții lumii
Se bat în capete și râuri
De lapte și de miere pier
Zadarnic și exorbitant;
Exasperarea de-a crede
Că-i ridicol și chin
Să zgârii veșnicia cu tranșee,
Să construiești pe-un plaur o cupolă
Și un destin
Din năzuinți de-a gata;
Exasperarea-n stare să încheie
Și hazul, și necazul, și balada
Prin
Aceeași moarte benevolă...

SUB INSULTĂ

Nu știu nici cine, nici cum
Ridică pe valuri de ură
Gunoaiele strânse în drum
Pe care curentul le fură,

Le face-mpărați de o clipă
Spumei murdare din vârf,
Apoi le răstoarnă în pripă,
Redându-le marelui stârv

Al timpului. Taci și ascultă
Minciuna vuind în statui.
Îngenuncheați sub insultă,
De ce, până când și a cui...

PUNCTUL BĂTRÂN

Mă gândesc uneori —
În timp ce visez
Că mă rostogolesc pe o scară —
Ce păcat
Că scara aceea are un sfârșit.
Din moment ce nu mă pot opri să cad,
Aș putea face ingenios
Să dispară
Căderea insăși,
Dizolvându-i contururile,
Îndepărtându-i-le la infinit,
Lipsind-o de definiție,

De pragul de sus, de pragul de jos...
O răsucire în zbor,
O zvârcolire spre-adânc
Ar fi identice,
Cu o condiție:
Să reușesc să amân
Punctul bătrân
Al sfărmării de lespede,
Fără ca asta să mă împiedice
Să cad din ce în ce mai repede!

A LOVI

Nu îmi e frică,
Dar nu știu: cum
Se ridică
Glasul, brațul cum
Se întinde să lovească?
Și când strâng pumnul
Trebuie să strâng
Și aripa-ngerească?
Și ca să scuip în obraz
Trebuie să adun
Salivă și ură
În loc de silabe
Și trebuie să-l împroșc
Pe cel mai de-aproape?
Aripa îmi sângeră și se despică
Între răzbunare
Și alibi:
Nu mi-e frică,

Dar mi
Se pare
Mai mare
Umilința de a lovi.

GARA DE NORD

Peron murdar, păzit cu grijă
După explozii de hârtie,
Doi pumni la spate prinși în fier
Și între uniforme, fie

Acest stop-cadru chiar emblema
Speranței sub un soare gri!
Prin ochelarii de cătușă,
Viitorul verbului a fi.

CÂMPIA

O, Doamne, dar eu?
Cumpănă a unei fântâni
Cu cât mai în cer
Cu atât mai adânc
Tensionată spre ape,
Privind de acolo câmpia
Arsă de secetă
Și fantomele dropiilor
De mult dispărute
Cum încremenesc cu gâtul întins
Și ascultă.

MODEL

Oh, fuga celui singur
Către Singurul,
După modelul căreia
Curg izvoarele
Și se formează avalanșele —
Câtă spaimă și cât eroism,
Câtă singurătate.
Când se depărtează de mine
O urmez
Gata de orice,
Cu sufletul la gură.
Când se întoarce,
Mă ascund înspăimântată
Și încerc să dispar.
Fuga celui singur
Dinspre și spre
Centrul singurătății,
După modelul căreia
Fac mările valuri!

ÎN MIȘCARE

Eu însămi doar vârtej,
Doar formă-a unor
Fărâme și mai muritoare
Care din șapte-n șapte ani,
Valuri urmându-se, dispar —
Un *da* crescând
Dintr-o negare
Înspăimântat mereu

Și totuși viu,
Un val eu însămi,
Dar un val mai mare,
Tot mai străin de sine
Și de mare,
Fragment al altei spaime,
Tutelar,
Neoboseală veșnică-n mișcare
Pe-un țărm rămas mereu
Pustiu…

RÂND PE RÂND

Nu poți să-ți aperi zeul,
L-ai umili încercând,
Iar el nu se apără
Pentru că-i mai presus
De-apărare —
Valul care-a măturat
Toate templele
Rând pe rând
Se întoarce în mare.
Și povestește ce frumoși sunt zeii
Și ce plăcut să-i sfarmi
Și ce ușor,
Și alte valuri cresc
Visând fiecare
Să aibă de spart
Zeul lor.

CUPRINS

SINGUR

El este unul singur
Nu pentru că, dintre toți,
Este cel adevărat,
Ci pentru că
Sâmburele tuturor este același.
În frunzele stejarului,
În măruntaiele păsărilor,
În iepurele din lună,
În pâine și vin,
El este unul singur.
Atât de singur,
Încât i se face urât
Și se naște.

MĂSURĂ

Maibinele și mairăul
Nu există.
Ele sunt doar fantasme,
Visuri fără măsură
Ale binelui și ale răului,
Promisiuni
Menite să amâne clipa
Înspăimântătoare
În care am putea descoperi
Că nici binele, nici răul
Nu există,
Ci sunt numai fantasme,

Visuri fără măsură
Ale unor și mai neînsemnate,
Și mai ambigue
Adverbe.

ÎN TEACĂ

Cei ce din lașitate n-au ales
(Infernul, cântul trei, 57)
Zadarnic stau și-așteaptă pentru ei
Să se mai facă vreodată noapte,

Căci timpul a încremenit crispat,
Nemaiînstare să producă ore
De spaimă că va trebui s-opteze
Între crepuscule și aurore,

Iar în clepsidra lumii răsturnată
Nisipul nu mai curge ca-n trecut,
Oprit în aer nu mai îndrăznește
Să-și ia răspunderea vreunui minut

Menit să declanșeze iar rotirea
Eternei pietre măcinând eres
Și să coboare pacea nopții peste
Cei ce din lașitate n-au ales.

Astfel, lucizi mereu și vinovați
De tot ce n-au avut curaj să facă,
Ei stau în ziua cutremurătoare
Fără de rost, ca sabia în teacă.

MOLECULE DE CALCIU

Să nu mă grăbesc,
Să las timpul să treacă,
Fiecare secundă-n cădere
Erodează puțin
Suferința.
Să aștept.
Fiecare val ce se sparge
Sapă în stânca
De care-s înlănțuit,
Fiecare fir de rugină
Subțiază lanțul.
Într-un mileniu, în două,
Stânca va fi nisip,
Fierul verigilor pulbere,
Oasele mele, molecule de calciu
Risipite în apă,
Suferința nimic.

ARTA DE A MURI

Ars moriendi, înțelepciune
A lunecării încete
Pe lungile pante-ale serii,
Te-am învățat pe îndelete
Ca pe o rugăciune
Din copilărie,
Ca să nu mă sperii
Când vine timpul
Să mă îmbie,

Ca să nu-mi pară rău
Și să nu mă scumpesc
La prețul nimbului, exorbitant,
Cerut de călău
Și adăugat atâtor dureri,
Schingiuiri, umilințe, profanări și incendii
Vălurind de departe,
Din nenumăratele ieri
Salvate prin tine,
Cântec curgând fără rușine
Spre moarte,
Ars moriendi...

SUNETE DE PĂMÂNT

Umilință nu asemenea celei a pietrelor
Călcate-n picioare
Sau muiate
În milenii de picurare,
Transformate-n argilă,
Rostogolite fără-ncetare,
Înmulțite în silă,
Făcute nisip.
Nu.
Umilință de animal
În care fiecare celulă îmi cere să țip
Și eu nu știu
Cu răgetul cui
Să înspăimânt,
Umilință a nimănui,
Animal de pustiu

Fără chip,
Cu limba tăiată,
Scoțând
Numai sunete de pământ.

CĂZUT ÎN CER

Căzut în cer
Ca în adâncul unei fântâni,
Reverberat de umezeală,
Aproape stins
Și travestit în lună,
Nu reușea să facă noapte totuși
Și ziua rămânea în juru-i tulbure
Ca un albuș gelatinos, nesigur,
În jurul gălbenușului stricat.
O, Doamne-al aștrilor
Descurajați din spațiu,
Încearcă totuși să îl recunoști...

DE-A VALMA

Ceea ce peștilor le pare zare,
Substanța pe care-o străbat fericiți s-o respire,
E pentru mine valul ce prăbușește-altare
Și răscolește cimitire,

Ca să se sfarme-apoi la rândul lui,
Numai nisip și apă, de la sine,
Amestecând cadavre și statui,
Purtând de-a valma schele și ruine.

Haos lichid, adâncu-i suitor,
Cerul afund și viitura soartă:
Respir văzduhu-n care peștii mor
Și mă sufoc în valul care-i poartă.

INSCRIPȚIE

Tot ce se poate-nțelege
E fără speranță și lege

Și crește dospind în eres
Tot ce e fără-nțeles.

CU CAPUL ÎN JOS

Răstoarnă oglinda,
Varsă din ea conținutul,
Lucrurile mișunătoare,
Petele de rugină care respiră
Lipite de sticlă,
Privirile mișcându-și labele genelor,
Chipul tău
Mâzgălit de edițiile lui succesive.
Răstoarn-o cu capul în jos,
Scutur-o bine,
Să nu mai rămână nimic
Decât pielița sticlei
Luminoasă și rece.

PRIN NEFIINȚĂ

Purtând în loc de coarne crengi cu flori
Turma de cerbi trecea prin amintire
Și ochiul meu, care acum o vede,
Nu se formase încă s-o admire;

Deci fără martori, ca un gând, treceau
Atât de lin că nu clinteau vreun ram
Și nu sfârșeau de-a trece-n timp ce eu
Căzând din vârstă-n vârstă îi priveam.

Păsări dormeau pe fruntea lor în crengi
Și-n lunecare gângureau ușor,
Fără să se trezească, dar simțindu-mi
Prezența tulburată-n viitor,

Cum îi așteaptă pretinzând dovezi,
Cum îi contemplă fără să îi creadă
Că poartă-n frunte crengi cu flori și trec
Prin neființa fără de tăgadă…

O LINIE DREAPTĂ

O linie dreaptă, atât,
O linie sigură
Între cele două părți ale paginii
Și posibilitatea de a spune:
De o parte sau de alta.
Dar nu, hârtia suge,

Locul liniei îl ia o colonie
De râme târându-se
Dintr-o parte într-alta
Prin pământul arat de peniță,
Tremurătoare și nehotărâte,
Dar răzbătând,
Dizolvând granița și cerneala.
Morala:
Nu-l întreba pe călău
Diferența între bine și rău.

NUMĂRĂTOARE INVERSĂ

Când nu mai pot să suport
Încep să număr
(Dovadă că numerele sunt superioare
cuvintelor
Sau,
Dacă nu superioare,
Oricum mai ușor de suportat),
Încep să număr, deci:
Becurile, robinetele,
Copacii care se văd pe geam,
Creioanele de pe masă,
Trecătorii, pisicile de pe acoperișuri,
Apelurile telefonului.
Dar, mai riguroase decât cuvintele,
Numerele nu pot fi adunate de-a valma,
Cărți cu tomberoane de gunoi,
Claxoane cu vrăbii,
Trebuie ținută o contabilitate obositoare

Al cărui singur merit e
Că nu produce
Dincolo de exasperare
Poeme.

SINGURĂTATE

Marea care se zbate-n celălalt
E-ntotdeauna mai puțin amară,
Valul poate să pară numai fald
Atunci când îl contempli din afară

Și spasmul înălțării doar maree
Urmând chemarea căzătoarei luni,
În alții suferința e idee,
Spectaculare marile furtuni,

Prilej de faimă și invidie rana,
Moartea numai intrare în Parnas.
O, corurile intonând osana
Peste singurătatea unui glas...

UN VĂZDUH MAI PUȚIN ÎNCĂRCAT

Încerc uneori să-mi închipui
Un văzduh mai puțin încărcat,
Dar nu reușesc,
Pentru că
Nici ochiul care vede mituri,
Nici ochiul care vede mașini

Nu vor să renunțe.
Iată,
Chiar acum
Un avion
Și Nike, înaripata zeiță,
S-au ciocnit, prăbușindu-se
Sub ochii mei uluiți
Din motive opuse:
Unul nu-și poate explica
Defectarea avionului,
Celălalt moartea zeiței Victoriei.
Și obosiți
Adorm amândoi și visează
Un gol
Prin care trec
Numai nori și păsări.

DIN CE ÎN CE

Îmi seamăn cu-atât mai exact
Cu cât îmi sunt mai străină —
Intenție ucisă de act,
Speranță-nglodată în vină.

Din vârstă în vârstă tot eu
Sunt cea care-mping înspre țărm
Val după val și mereu
Când îl înalț îl și sfărm,

Val după val prin nisipul
Remăcinat tot mai fin —
Identic cu sine mi-e chipul
Din ce în ce mai străin.

PASĂREA DESCHISĂ

Pasărea aceea era atât de deschisă
Peste lume
(Așa cum o carte poate fi deschisă,
Citită chiar, dar nu și înțeleasă,
Dacă nu știi limba în care e scrisă),
Încât o aripă a ei
Acoperea soarele
Și cealaltă aripă
Luna,
Iar oamenii,
Nemaiputând să vadă cerul,
Încercau să-i citească voința
În măruntaiele ei.

DIN HAOS

Ziduri de apă, turnuri lichide, castele
În clocot
Ca și orașele călătoare pe cer
Înrudite cu ele
Spre care se-ntind
Și aproape le-ajung,
Spărgându-se lent în explozii
Cu sfârșitul amânat îndelung,
Răzgândindu-și durerea
Din spasme-ntr-un hohot
Pe care-ntre zări îl auzi
Înmulțit triumfal
De ecouri lucioase ca de globuri de spumă
Și brusc risipit în moloz luminos,

Așchii de raze, sori uzi,
Stinși cu spaimă și astfel semnal
Unor noi ondulări
Ale ritmului mumă
Care scoate din haos
Val pierind după val.

GOL SFÂȘIAT

Putere de-a alege
Între a fi implicat
Și a fi singur,
Curaj de-a opta
Între suferința țipătului
Și cea a tăcerii,
Forță în stare să se hotărască
Între fuga în afară
Și fuga înlăuntru,
Tu stăpânești universul
În care
Stelele ard
De nehotărâre.
Gol sfâșiat în două,
Eternitate duală
De unde
Cad jumătăți de rachete
Și ciosvârte de îngeri.

COLOSSEUM

Tot ce mai rămăsese
Era o labă a piciorului stâng,
Enormă. Privind-o,
Abia dacă reușeai să-ți dai seama
Ce reprezintă, așa cum era
Așezată în curtea muzeului
Pentru că nu încăpea într-o sală.
Cine-ar fi fost în stare să-și imagineze
Statuia întreagă
Din care rămăsese doar fragmentul acela
Și un cuvânt, *Colosseum*,
Despre care toată lumea crede acum
Că denumește arena vecină?
Orașul incendiat pentru a fi reclădit
În jurul colosului
A uitat de mult să se mai sperie
Sau să râdă de el;
Doar turiștii ating încântați
Ciobul gigant,
Îi citesc în ghiduri istoria,
Apoi îl mai cercetează o dată:
Laba piciorului stâng...

OROLOGII PE ȘINE

Ceasurile din când în când
Se opresc, apoi pornesc mai departe,
Dar cei care sunt duși astfel
Nu știu că ele s-au oprit

Și cât timp au stat,
Și cât de tare accelerează
Ca să se-ajungă din urmă,
Și cum în câte-o parte s-a făcut gol
Și câteva secunde pot să se lăfăie
În compartimentul unei întregi zile.
Pe când în altă parte
Mulțimile fac valuri-valuri
Și se cațără pe acoperișuri, pe scări,
pe tampoane.
Cei duși răspund conștiincios
„Am patruzeci și doi de ani“,
Fără să știe că unele cifre sunt minute,
Iar altele milenii
Și nici numele stațiilor
În care s-au oprit
Pentru a face cruce cu alții
Sau fără motiv.

CA O SPUMĂ

Monarhi pe valuri
Regi plutind
Pe suprafața ondulată a mulțimii,
Rămânând deasupra printr-un miracol
Contrar legilor gravitației —
Suspendate între două furtuni —
Ajunși ca o spumă murdară
Deasupra,
Cu cât mai sus
Cu atât mai aproape de moarte.

FĂRĂ NUME (2)

Vorbim de el mereu
Cum tot mereu
Atingi cu limba dintele ce doare.
Când îl uităm o clipă-i sărbătoare,
Iar pomenirea lui bolnavă
E și-n blesteme și în rugăciuni.
Îl luăm în doze zilnice
Ca pe-o otravă
La care devenim astfel imuni.

ÎN JAR

Ardeți satele, strigă Crișan,
Ardeți satele care nu se ridică,
Faceți-le holde mănoase de foc
Să rodească neascultarea prin vreme,
Să se stârpească ultimul sâmbur de frică,
Înălțați biserici de flăcări în loc
Și cântați în ele blesteme!

Ardeți satele, strigă Cloșca,
Ardeți satele care nu se răscoală,
Să se mistuie toată răbdarea din ele,
Nici un fir de umilință să nu mai poată-ncolți,
Înălțați din flăcări până la nouri castele
Și locuiți-le cu îndrăzneală
În veacul veacurilor vii!

Numai Horia tace și se uită în jar:
Nu poate fi în zadar, în zadar, în zadar…

* * *

Ceva
(Nu am destulă putere
Să spun cineva)
Va pune totuși cândva capăt
Coșmarului ce pare nesfârșit.
Vom încerca atunci
Să înțelegem
Cum am căzut în somn,
Cât am dormit
Și cum am fost în stare
Să visăm
Atât de monstruoase forme.
Metabolismul nostru e de vină?
Traumatismele enorme
Pe care în copilărie le-am trăit?
Sau poate nici nu aparține vieții
Misterioasa spaimelor toxină?
Cândva ne vom trezi
Și-o să ne pară
C-am fost în moarte și c-am revenit.

CA VALURILE

Ca valurile monotone care cad
Pe-același loc, ca să revină iar,
Aceleași crime, în același iad
Se tot reiau la nesfârșit și chiar

De ritmul e incetinit puțin,
Călăul plictisit, jertfa complice,

E-același joc mecanic și meschin
Fixat în ale lumilor matrice,

Funcționând isterizat în plin,
Alimentând motoarele puterii
Cu sângele ce-adapă stele și-n
Care se întunecă imperii

Ca totul să se mai repete-odat'
Cu victime de sens contrar,
Ca valurile monotone care cad
Pe-același loc, ca să revină iar.

CLIO

Cădere de frunze grăbite
Să se întoarcă pe ramuri,
Timp ce devine istorie
Doar putrezind,
Goana aceasta spre moartea
Lipsită de frâu și rușine
Din care crime-n stindarde
Și pași de paradă descind.

Clipe-așa blânde în parte
Strânse în haite sunt fiare
Din leșul cărora stăpânul
Clădește apoi piramide,
Stăpânul gândind el în locul
Celor uciși de gândesc
Și mult mai cinstit
Când ucide.

Îndepărtează de mine
Cupa cu spermă-a puterii,
Zeiță-ncleiată în sânge,
Drapată decent în grafit —
Cădere de frunze grăbite
Să se întoarcă pe ramuri
Ca-ntr-o clepsidră ce-nchide
Eresul fără sfârșit.

LIANT

Ce ne lipsește? Ce liant
A fost sustras de la-nceputuri
Nisipului ce face valuri
Redesenate de-orice vânt,
Sau ca mortar fără de care
Zidul se-nalță spre neant,
Ca să se năruie grăbit
De presimțirea unui gând?
Ce ne lipsește? Doar petale
Ce nu se strâng într-o corolă,
Și numai fire lungi de lână
Ce nu pot țese un covor,
Și pietre vâjâind prin aer
Nestrânse într-o baricadă,
Doar disperări desperecheate
Și conservate în umor.
(Ca niște foetuși otrăviți
De chiar metabolismul mamei
Și puși în spirt — dovezi și mostre —
A vieții scurse fără rost)

Ce ne lipsește? Clei de oase
Frânte pe roată, un cuvânt
Intraductibil în sfârșitul
Unde noi înșine am fost.

TERMOMETRU

„Principalul e să nu ne pierdem mințile“,
Auzeam mereu
Și-mi imaginam mințile
Ca pe niște bobițe de mercur
Neastâmpărate, greu de stăpânit
Și gata mereu să se piardă,
Pe care mi-ar fi plăcut
Să le strâng la un loc
Într-o singură bulă strălucitoare,
Așa cum făcusem o dată
Când se spărsese termometrul,
Culegând în palmă
Sângele lui argintiu.
Adormisem atunci — țin minte —
Disperată de somn,
Strângând pumnul cu încăpățânare
Peste sâmburul viu,
În timp ce auzeam
Vorbele îngrijorate ale celor mai mari:
Să nu ne pierdem mințile...

GRAMATICĂ

De ce să jignim lemnul?
Oricât de mort, el încă mai păstrează
Structurile vieții, canalele sevei,
Fibrele melodioase ca niște valuri
Ale unor de mult încheiate-oscilări.
De ce să jignim lemnul?
Prin el au trecut înainte de-a izbucni
Ideile frunzelor, culorile florilor,
Cromozomii geniali și ambigui
Navigând în semințe.
De ce să jignim lemnul
Numind cu făptura lui dulce
Această hecatombă
De vorbe ucise
Și lăsate să putrezească
În creierul nostru,
Acest wax museum al sintaxei
Și morfologiei
În care adevăruri împăiate
Sunt așezate în poziție de drepți
Și făcute să umble
(Un pas înainte, doi înapoi)?

OBSESIE

Te-aș mai iubi, oare, la fel dacă
Ai fi puternic și înspăimântător
Asemenea altora? M-aș gândi la
Tine atât de mult dacă ai fi

Învingător și crud în războaie?
Te-aș mai fi visat
Îngrijorată, dacă îi stăpâneai
Tu pe alții? Așa cum copiii
Familiilor fericite pleacă de-acasă
Când cresc, liberi de orice răspundere
Și pot, dacă vor, să nu-și mai aducă
Aminte de nimeni, în timp ce
Copiii săraci trebuie să se-ntoarcă
Mereu, să-și ajute familia, trimițându-i
Pachete și bani, ținându-i pe cei mici
La școală, tot astfel fericiții
Poeți ai unor popoare mai mari
Pot să-și uite izvorul, să plece,
Să fie ai lumii...
M-ai obseda, oare, și dac-ai fi
Fericit? Dac-ai fi fost în stare
Să asuprești, să cucerești, să semeni ură?
O, Doamne al Istoriei, dezleagă-i
Viitorul cu asupra de măsură!

BALADĂ

N-am altă Ană,
Mă zidesc pe mine,
Dar cine-mi poate spune că-i destul,
Când zidul nu se surpă de la sine,
Ci-mpins de-o toană
De buldozer somnambul
Înaintând de-a valma prin coșmar.
Și iar zidesc

Cum aș zidi un val,
A doua zi iar,
A treia zi iar,
A patra zi iar,
O mănăstire pururea lichidă
Sortită să se năruie la mal;
Și iar zidesc,
O, var
Și cărămidă
Și, fără de prihană,
O făptură
Ca armătură
Visului infam:
N-am altă Ană
Și pe mine chiar
Din ce în ce mai rar
Mă am.

SOARELE DE APOI

2000

NORD

Puterea soarelui
Refuzând echilibrul cu noaptea,
Lumină neliniștitoare
Așa cum binele pur este amenințător,
Dovadă că omenirea
Și-a condamnat la moarte
Nu atât criminalii,
Cât sfinții.

OCEAN

Sarea din păr, de pe piele, de pe sandale,
Și sare uscată pe gene, pe buze,
Reziduuri ale unor dureri neegale
Ca marea
Trecând dezgustător prin meduze;
Urme de plâns ale unor ființe
Neavând în comun decât rar
Disperarea
Măsurată-n minute
Și, sărat și amar,
Același gust
Al jumătății trecute
De secol, de vârstă, de an.
Plajă în august,
Ocean.

SUFICIENTĂ MIE

Suficientă mie nu mi-am fost niciodată,
Atârnând mereu ca un fruct de
o creangă în vânt,
Ca de un arc încordat, o săgeată,
Ca de propria sa etimologie, un cuvânt.

Ce-am însemnat înainte de-a fi fost pe pământ,
Ce sens visat de demult devenit speranță uitată
Mă străbate sărind peste rând
Și făcându-și din mine dovadă

Și verigă a unui mister amânat
Ca să continue diferit însă viu,
Plătind cu dobândă același păcat

Pe care ți-l las moștenire târziu,
Ca să-l înțelegi și să-l porți mai bogat,
Numai tu, cititor nenăscut, ca un fiu…

OROLOGIUL

Nu stă în puterea orologiului
Să-și aleagă orele.
El e obligat să le spună
Cum vin la rând,
Ceas rău, ceas bun,
Fără să știe ce spune
Atât de sonor
Și în grabă:

Ceas bun, ceas rău,
Ceas indiferent.
Cine întreabă,
Când totul e timp
Trecut, viitor,
Niciodată Prezent.

TANGAJ

Uneori aproape urâtă,
Alteori minunat de frumoasă.
Ce-aș putea să-i cer
Oglinzii din ușa dulapului
Ștearsă de datină,
Când eu mie nu îmi pot fi cântar
Și toate punctele de reper
Ale lumii se clatină
Rar, tot mai rar?

Nu oglinda
Râsfrângând când iarba, când norii
În nehotărâtul tangaj
Hotărăște,
Nici timpul tors pe fusul aurorii
Bătrânește,
Uituc,
Nici mirosul de frunze de nuc
Din dulapul copilăriei, uriaș;
Doar legănarea
Între viață și moarte
Acasă,

Întoarcerea și plecarea
Pe același loc,
Precum marea;
Mai aproape,
Mai departe,
Uneori urâtă, alteori frumoasă.

RUGĂ

Ajută-mă să plâng și să mă rog,
Să îmi privesc destinul inorog
Cu steaua-n frunte răsucită corn
Spre care-n vis mulțimile se-ntorn;

Ajută-mă să plâng și să îndur
Disprețul laudei ce crește-n jur
În ochii lacomi, fără de noroc;
Ajută-mă să plâng și să mă rog,

Ajută-mă să blestem și să plâng
Lumea supusă ochiului meu stâng,
Ajută-mă să plâng și să accept
Lumea ascunsă ochiului meu drept;

Ajută-mă să plâng și să suport
Catapeteasma ochiului tău mort
Și nemaideslușitul paradis
Strivit în ochiul tău închis.

ALUNEC, ALUNEC

Sunt primul om care îmbătrânește
Sub soare.
Singură descopăr,
Și fără să mă poată ajuta cineva,
Această enormă mirare
A trupului încă al meu
Dar rămas
Ca pe un țărm părăsit în prăpăd,
În timp ce eu
Alunec, alunec pe mare
Până nu mă mai văd.

FERICITĂ MI SE SPUNE

Fericită, mi se spune că trebuie să fiu,
Pentru c-am ales moartea ca să pot învia.
Ce-aș putea să-mi doresc mai mult, mă
întreabă,
Dar nimeni nu așteaptă răspunsul.
Ferice de tine, îmi spun toți,
(Și eu repet: Ferice de mine).
Nu poți învia fără să mori,
Îmi mai spun
Cei care n-au înviat niciodată
Pentru că n-au murit.

AGĂȚAȚI ÎN CRENGI

Agățați în crengi,
Unii pe jumătate uscați,
Alții abia dând în pârg,
Dar toți cu hainele vestejite,
Fibroase,
Cu aripile încâlcite de vânturi,
De mult nemaiîncercând să se desprindă
Și să cadă,
Ca și cum ar ști
Că mai jos sunt alte crengi,
Pe care se vestejesc
Alți îngeri.

APOLLO

Vino, tras de delfini,
Cu cithera în mâini,
Printre valuri mereu călătoare
Venind să contemple,
Zeul unor altare
Cu statui și stăpâni
Și cu oase, uscate la soare, de temple.

Vino lin, lunecând printre morții de piatră
Ferecați în muzee, fără milă-admirați,
Pe când greul pământului
de sub marmure latră
Hexametrii uitați.

Vino, Doamne, să vezi poezia săracă
Și poeții căzuți sub istorie blestem,
Vino, gol și frumos, și de ți-e frig, îmbracă
Haina strâmtă-a acestui poem.

DOUĂ CRUCI

Tu ai fost crucea mea
Înaltă, subțire,
În stare să mă răstignească
Grindă pe grindă.
Eu am fost crucea ta
Copilărească,
Răsfrântă-n oglindă.
Aceeași mișcare
Pentru îmbrățișare
Și răstignire,
Pentru mire
Și pentru mireasă.
Lasă
Vremea să curgă de două ori,
Dinspre seară, și dinspre zori,
Pentru unul, și pentru altul,
Să ne asemene,
Și să ne-acopere sumbră
Cu flori —
Printre care să privim spre înaltul
Desenat cu două cruci gemene:
Una de umbră.

CUPRINS

ÎNTREGUL

Să nu fii bărbat sau femeie,
Nici bătrân sau copil.
Să nu fii piatră sau arbore,
Nici apă sau foc.
Să fii întreg — să fii întregul.
Tu și eu, lumină neîmpărțită
Reinventând zeul
În stare să rodească singur.

PIETÀ

Mai dormi, mai dormi atât de greul
Somn al seminței în pământ,
Ca să încolțească-n primăvară zeul
Cu moartea pre moarte călcând.

Mai dormi, visând cum celor din morminte
Viață dăruindu-le, învii
În groaza bucuriei care-aprinde
Ochii bătrâni ai foștilor copii.

Și-atunci când peste iarna veșniciei
Te vei trezi în soarele de-apoi
Ridică-te din brațele Mariei
Și-nvie-ne, Isuse, și pe noi.

ÎN VIZITĂ

Bătrâni venind cu duioșie la cimitir
Ca într-o vizită protocolară
În lumea cealaltă,
Obosiți la gândul că mai trebuie
Să se întoarcă acasă,
Că nu pot rămâne
Definitiv.

CEARCĂN

Cearcăn albastru
În jurul ochiului care-a-nțeles,
Semn rotund
Și eres
Pe suprtafața necurgătoare a timpului
Unde sunt;

Cearcăn negru
În jurul ochiului care-a crezut
Semn oval,
Jumătate de infinit,
Pe trupul meu, mal
De lut,
Unde istoria-a durut
Și-a lovit
Val de val;

Cearcăn de aur
În jurul ochiului care-anviat,

Semn suprem
Și triunghi
Al iubirii pe tâmplă,
Unde cad în genunchi
Și îl chem
Când doar veșnicia se-ntâmplă.

DE-AR FI SĂ PIERIM

De-ar fi să pierim prin zăpadă
Să nu mai rămână din lume
Decât o imaculată
Întindere fără de nume,

Ar fi doar un semn al iubirii
Trecând spre mai certe-nvieri,
Mâine tot noi am fi mirii
Înmormântați încă ieri,

Îndrăgostiți și cărunți,
Mereu trecători, precum norii,
Dezvăluind genii munți
Din anonimatul ninsorii...

CORABIA CU POEȚI

Poeții cred că e o corabie
Și se îmbarcă.

Lăsați-mă să mă urc pe corabia cu poeți
Înaintând pe valurile timpului

Fără să-și clatine catargul
Și fără să aibă nevoie ca să miște din loc
(Pentru că timpul se mișcă
În jurul ei tot mai repede).

Poeții așteaptă, și refuză să doarmă,
Refuză să moară,
Ca să nu piardă clipa din urmă
Când corabia se va desprinde de țărm —

Dar ce e nemurirea dacă nu
Chiar această corabie de piatră,
Așteptând cu încăpățânare ceva
Ce nu se va întâmpla niciodată?

SFÂRȘITUL LUMII

Sfârșitul lumii dac-ar fi să fie
Ce-ar fi mai mult decât explozia-n vânt
A unui glob de păpădie
Care dispare semănând?

Pe sine însăși lume încă vie
Se înmulțește dispărând:
Sfârșitul lumii care întârzie
Amână alte lumi, la rând.

Trecutul care urcă în prezent,
Viitorul care îl înlocuiește
Precum pe-un rege mort un biet regent,

Totul dispare după ce iubește
Și fără judecată curge lent
Sub zodia dublă-a cozilor de pește.

LASĂ-MĂ

Lasă-mă să desfac
Din carnea de fruct fericit
A obișnuinței-eres
Sâmburul înspăimântător;
Lasă-mă să tac umilit
Despre ceea ce nu-i înțeles
Pentru că-i știut pe de rost;
Lasă-mă să mor
Ca să poți întreba: A fost
Atât de aproape
Încât nu se vedea?
Umbra mea
Târâtă prin iarbă
Să adape
Sâmburul de întuneric
Al orbitorului univers.

Întreabă,
Dar lasă-mă vers.

NIMIC NU E ÎNTÂMPLARE

Nimic nu e întâmplare:
Nici zvâcnetu-n trup,
Nici fructul pe ram,

Când totul mă doare
Ca mierea pe stup,
Ca sarea pe mare
Și totul e pus să omoare
Copilul care eram.

UN SFÂNT

Un pom, dacă îi tai un braț,
Își crește un altul dintr-un mugure nou,
Și dacă îi tai o rădăcină,
O altă rădăcină se va întinde în locul ei,
Și dacă îi înnozi ramurile,
Ele vor continua să înflorească înnodate,
Și, dacă îi iei fructele,
El va face altele pe care ți le va oferi.
Un pom este un sfânt
Care nu poate fi umilit,
Pentru că umilința se cuprinde
În noțiunea de sfințenie.
Și un luptător
Care nu poate fi înfrânt,
Pentru că înfrângerea se cuprinde
În noțiunea de luptă,
Așa cum sămânța se cuprinde în pom
Și pomul în veșnicie.

DANGĂT DE FRUCTE

De ce nu ne-am întoarce în livezi,
În liniștea-ntreruptă doar de poame,

Unde pe mii de ani nainte vezi
Rostogolindu-se aceleași toamne;

Și orice grindini ar aduce norii
Din tulburate ceruri megieșe,
Ca-n cele mai de mult istorii
Cireșii murmură cireșe;

Legile basmelor se schimbă
Adesea printre paradise,
În doar de ei știuta limbă
Caișii spun mereu caise;

Și, ca și cum nimic în lume
Nu-i poate face să dispere,
De mii de ani, mereu, anume,
Merii rostesc aceleași mere...

O, ceas al lumii-n care roade bat
Secunde sâmburi, ore dulci cu miez,
Ani deveniți alcool, un secol beat
De dangătul de fructe din livezi...

DEFINIȚIE

Prea frumos
Pentru a nu fi cucerit,
Prea tânăr
Pentru a nu fi stăpânit,
Prea bogat
Pentru a-și aparține;

Prea înțelept
Pentru a lupta,
Prea curajos
Pentru a nu fi rănit
Prea sceptic
Pentru a nu fi înfrânt;

Prea înfrânt
Pentru a nu fi liber,
Prea liber
Pentru a nu fi umilit,
Prea umilit
Pentru a muri.

MIJLOCUL DRUMULUI

Mă caut
Așa cum sămânța
Se caută și nu
Se găsește
În floare,
Cu toate că floarea
E-nscrisă copilărește
În drumul ei
Înspre sămânța următoare.
Mă caut în floare,
Mijloc al drumului,
Jumătate de depărtare,
Așa cum sămânța
Se caută mergând mai departe
Prin floarea, jumătate de moarte.

CONFUZIE

Nimic din ceea ce ne înconjoară
Nu e mai simplu decât noi.
Sexe de îngeri încuiați afară
De înjghebarea de noroi

Și neînțelegând nici ei nimica
Din umbra picurând pe-altar —
Confuzie din care numai frica
E limpede, dar poate în zadar.

POEM

Nu e nevoe să mai distrug
Aparențele:
Aparențele au putrezit
Și au curs ca o spumă murdară
De pe fața esenței,
Urâtă și veșnică.
Pot doar s-o privesc,
Dacă am destulă putere.

ÎN RATE

Laudă ție, frângere, mărunțire, nisip,
În care poți să te-ngropi
Cu gândul la stâncă;
Laudă ție, înțelepciune-a fărâmei,
Mare de stropi,
Divizare adâncă;

Laudă ție, putere de-a accepta măcinarea
Și umilința făinei între pâine și grâu,
Între frunte și brâu
Între Eleusis și farsă;
Laudă ție, mirare,
Ca o cheie întoarsă
În lacătul realității
Și-aruncată în mare.
Nimic întreg, bărbați, femei, fragmente
Ale făpturii unice, visate,
Laudă ție, discontinuitate,
Laudă vouă, particule și elemente,
Trepte frânte, urcând
Până la ultimul gând,
Totul în rate...

CEAS DE NISIP

Nici bine, nici rău,
Numai alge și pești,
Numai scoici fericite
Ferecate în sine,
Și ca o dovadă
Că nimic nu se pierde,
Triumfale nisipuri
Curgând din ruine.

Și bine și rău,
Și mare și timp,
Și versuri înscrise
Pe plaje aride,

Când tot universul
E-o clepsidră întoarsă
Prin care se scurg
Înspre cer Atlantide.

LAMENTO

Mi-e greu cu mine,
Cu ceilalți amar,
Se scorojesc pe frunze
Culorile mai noi
Și de sub straturi râncede de var
Ies rânjete de dinainte de război.

Mai răul lasă-n dinți nisip,
Mai binele dospește acru rime,
Singur mi-e greu,
Dar și mai greu mulțime,
Mi-e greu să tac,
Dar și mai greu să țip
Un adevăr făcut fărâme.

Dar, mai ales, mi-e frică și mi-e greu
Să-l car napoi în cer
Pe Dumnezeu.

PIAȚA BUZEȘTI

Lasă, Doamne, câinele și copilul
Să muște din aceeași bucată de pâine
Printre grămezi de moloz

Și grămezi de gunoaie,
Sub soarele moleșitor
Reușind să-i adoarmă
Încolăciți și-mpăcați,
Cu universul redus
La bucata de pâine
În care se mai văd
Dinții îngerului.

BĂTRÂNI ȘI TINERI

Bătrâni și tineri,
Toți stângaci,
Nu încă unii
Iar ceilalți *nu mai*,
Și-n sâmburul din care mă desfaci,
Un biet adult se înmulțește. Vai,

Ce jalnic fragmentați
Și fără miez,
Timpi depărtați egal de mine!
O, Doamne spune-mi unde să m-așez
Când toate vârstele îmi sunt străine
Și în zadar
Copilul care sunt
Caută speriat un timp cărunt
Sau chiar,
Mergând cu visul mai departe,
O cât mai luminoasă moarte...

Dar nu găsește disperat decât
O nemurire-n care i-e urât.

ADDENDA
FRAGMENTE DESPRE POEZIE

* În Domul din Florența se află o *Pietà* de Michelangelo, rămasă, se spune, neterminată. Este o compoziție în formă de piramidă, așa cum obișnuiește să-și aranjeze Leonardo da Vinci figurile, o compoziție în care trei personaje abia schițate în piatră sprijină de subsuori trupul, de-o mare frumusețe și de-o perfectă cizelare, a seninului mort.

Am privit întotdeauna această operă, fascinată nu numai de covârșitoarea ei forță, ci și de nesfârșitul mister pe care-l închide în sine, de taina fără dezlegare a nașterii ei întrerupte. Oare cu adevărat numai moartea l-a împiedicat pe Michelangelo să aducă această stranie *Pietà* la înfățișarea perfectă, lustruită, ireproșabilă a celei de la San Pietro din Roma? Oare acest joc dintre schiță și migală, această contrapondere dintre trupul exprimat total și fețele estompate de nerostire, acest contrapunct care realizează o atât de acută sugestie a durerii nu este decât o etapă a muncii artistului în drum spre capodopera hotărâtă să spună totul, dornică să trezească nu tulburarea, nu frisonul, ci admirația necondiționată și indiferentă? Nu cumva mâna artistului a fost oprită să continue nu numai de moarte, ci și de bănuiala că nu totul trebuie spus, că trebuie lăsate zone sugestiei, umbrei, îndoielii, gândului rostit pe jumătate pentru a fi întregit de ceilalți în milioane de feluri, într-o taină mereu curgătoare, nelimitată, ca un izvor? Nu se va ști niciodată. De ani de zile încerc să înțeleg privind această capodoperă a neterminării, a opririi drumului spre o perfecțiune tangibilă.

Am învățat întotdeauna să scriu mai mult din muzică și din plastică decât din literatură. Mi-e greu să spun numele unui poet tutelar, dar sunt supusul a doi sau trei pictori, a doi sau trei compozitori. Artele nu seamănă între ele, drumul spre ele și consecințele lor, da. Acea *Pietà* din Domul Florenței înțelege de ce poezia în forme fixe mă respinge, de ce poezia ermetizantă sau liberă de sens nu mă atrage; ea știe, cu sau fără gândul lui Michelangelo, că arta adevărată este, pentru mine, numai linie de unire, raport suspendat, întotdeauna altul, întotdeauna riscant, între perfecțiune și sugestie.

* Poezia nu influențează decât pe cei dispuși să se lase influențați, nu sensibilizează decât pe cei sensibili.

* De nimic nu mă tem mai mult decât de scriitorii prin ochii cărora lumea se vede tragic transformată într-un somptuos muzeu de cuvinte, un muzeu imens și nelipsit de frumusețe, cu arbori în care în loc de frunze atârnă vorbe foșnitoare pe ramuri, cu orașe clădite din proporții, cu râuri curgând din silabe, cu oameni modelați în ceara moale și dulce la pipăit a frazelor, cu sentimente croite din pânza fină și zadarnică a literaturii. Pentru mine, cuvintele nu sunt decât un rău necesar, de care trebuie totuși să mă servesc; pentru mine, nimeni nu e mai departe de „literatură" decât un mare scriitor.

* Scriitor nu este cel care scrie, este cel care se exprimă cu ajutorul scrisului.

* Curentele literare nu au cu poezia decât tangențe administrative.

* Istoria artei nu este — la o cercetare lipsită de prejudecata progresului artistic (arta fiind singurul domeniu în care se descoperă întotdeauna doar ceea ce există) —

decât o istorie a perfecționării mijloacelor de expresie și a decadenței fondului de exprimat. Veronese, să zicem, are în plus față de Giotto cunoașterea perspectivei și strălucirea cărnoasă a madonelor, iar în minus, intensitatea halucinantă, privirea aceea arzând, ciudat de limpede și atât de sigură că poate spune muntelui sa meargă și muntele se va mișca. Poate că în poezie lucrurile stau oarecum deosebit, și totuși, de câtă inteligență poetică și de cât exces de sensibilitate au nevoie marii poeți moderni pentru a atinge intensitatea liniștii albe din versurle chineze ale mileniului trecut...

* Calitatea este despărțită adesea de defect numai prin linia timidă a simțului măsurii.

* Dincolo de imposibilitatea de a învăța inefabilul, înălțată la o catedră cu trepte de neant, ambiția oricărui vers este aceea de a fi o școală de poezie. Un fel de școală a păsărilor în care fiecare nu face decât să-și intuiască, să-și descopere și să-și mlădie propria limbă.

* Nimic în afara talentului nu se primește în dar, și nimic nu se plătește mai scump decât darul acesta.

* Singura scuză a existenței poeziei este faptul că e inevitabilă.

* Opera își creează cititorii în aceeași măsură în care cititorii, sau mai precis cititorul, o creează pe ea. Rodul artistic se află totdeauna la jumătatea drumului dintre creator și publicul sâu, fiecare dintre cele două părți — opuse, dar complementare — fiind obligată sa dea ceva din sine pentru a putea intra cu drepturi egale în această stranie și aproape reversibilă relație. Între cel ce spune și cel ce înțelege se naște un raport numai aparent dominat de primul, pentru că orice gând exprimat nu există decât în măsura în

care este și receptat și există în tot atâtea feluri câte sensibile inteligențe sunt dispuse să îl recepteze. Există atâția Hamleți câți actori dispuși să îl interpreteze, mai mult — câți spectatori în stare să-l înțeleagă. O capodoperă este o operă care se multiplică la infinit, care nu-și epuizează niciodată viețile posibile.

* Poezia, ca orice artă, este și convenție. Un cod cu termeni bine stabiliți și întăriți de secole, uneori de milenii de comunicare. Sugestia eliptică și grațioasă a poeziei extrem orientale corespunde nu atât unei formații sufletești deosebită de a noastră, cât unei îndelungate practici a semirostirii care nouă ne lipsește. Iată un celebru poem aparținând marelui poet japonez Gochiku: „Lunga noapte/zgomotul apei/Spun ceea ce gândesc eu"; o frază care într-un poem european ar putea fi un vers printre multe altele, dar care, adăugându-se unui întreg sistem de semnificații filosofice, istorice, artistice, religioase, comun poetului și cititorului *devine* poezie, este recunoscută ca esență a unui univers spiritual căruia poetul și cititorul îi aparțin în egală măsură. Se pot scrie poeme asemănătoare celor japoneze și nu le va lipsi nimic decât universul din spatele cuvintelor, așa cum se construiesc uneori ziduri oarbe, perfect finisate, cu elegante ferestre cărora nu le lipsește decât casa de dincolo de ele.

* Foarte multe versuri nu sunt scrise de anumiți oameni, ci de anumite vârste. Adolescența le aduce cu ea și tot ea le ia la plecare, fără menajamente, o dată cu strălucirea părului și lumina fragedă a obrazului.

* Nimic nu e mai greu de stabilit decât momentul în care o calitate *se* transformă într-un defect.

* Poezia nu trebuie să strălucească, trebuie să lumineze.

* Nu mai există de mult poeți neînțeleși, există, cel mult, poeți înțeleși prea bine.

* Un scriitor nu există decât în măsura în care s-a realizat, singura lui șansă este pagina scrisă. Ce a fost înainte sau după ea nu ne interesează decât pentru a potrivi mai bine lumina pe pagină. Dramele care n-au lăsat urme pe hârtie pentru istoria literară nici n-au existat. Anii de ministerială sterilitate ai lui Goga nu sunt pentru istoria literară decât o tristă picanterie, deceniile de *nebunie* ale lui Hölderlin, un tragic epilog. Eminescu a existat între șaisprezece și mai puțin de patruzeci de ani, Hugo, între douăzeci și optzeci. Nimeni nu remarcă diferența și nedreptatea. Operele stau alături, cu șanse egale, egal însetate de nemurire și de neant. Suferințele au importanță în măsura în care se transformă în poezie, nimeni nu observă poezia care se transformă în suferință.

* Oricât ar părea de paradoxal, marii poeți seamănă cu toții între ei, numai mediocritățile sunt pline de originalitate.

* Artiștii, poeții sunt responsabili numai pentru ceea ce scriu ei, nu și pentru ceea ce se scrie despre ei. De multe secole, drama artistului nu mai este indiferența societății, ci elanul cu care aceasta îl îmbrățișează și-l face simbol.

* Sunt prea orgolioasă pentru a-mi imagina că gândurile mele ar putea fi cuiva mai de folos decât mie.

* N-o să obosesc niciodată repetând că noblețea nici unei teme nu poate salva sau scuza arta fără valoare care îi apare în jur.

* Literatura copiază de atâtea milenii viața, încât, din când în când, viața își permite să copieze cu maliție literatura.

* Există scriitori care au cu limba în care scriu raporturi încordate, pasionate, de dragoste și de ură, scriitori care schimbă limba, se joacă cu ea, și-o adaptează, și-o croiesc pe măsură, se revoltă împotriva ei și îi aduc jertfe. Și există scriitori care par a nu observa măcar limba pe care o folosesc: obsedați de ei înșiși, de ceea ce e de nespus în ei, ei bănuiesc nu numai că limba e un mijloc de comunicare imperfect, ci și că limba nici nu e, poate, un mijloc de comunicare. Fascinați mult mai mult de tăcere decât de cuvânt, ei trudesc nu la crearea limbii, ci la renunțarea la ea. Există mari poeți care ilustrează prima sau cea de a doua atitudine, dar nu cred că există poeți care au avut de optat între cele două posibilități. Te naști și mori de aceeași parte a baricadei.

* Niciodată, cred, n-o să pot spune prin ce se deosebește o poezie de dragoste scrisă de o femeie (sau de un bărbat) de o poezie de dragoste scrisă de un poet. Cel mai simplu ar fi să consider că prima izvorăște din tremurul sângelui în apropierea inimii, în timp ce a doua numai din pâlpâirea flăcării sfinte deasupra frunții, dar știu bine că nu acesta e adevărul, pentru că, în timp ce femeia sau bărbatul nu sunt niciodată poeți, poetul este întotdeauna femeie sau bărbat.

* Talent? Dar talentul e ceva atât de greu de definit, atât de capricios, de inefabil, încât nu numai o viață, dar nici o operă nu se poate întemeia în întregime pe el. Dacă nu-l ai, devine o râvnită și intangibilă țintă, dacă-l ai, nu e decât minim punct de pornire. Ani de zile ne preocupăm dacă avem talent și, deodată, nu înseamnă nimic. Nu suntem întrebați dacă avem talent, suntem întrebați dacă avem opere. Poate că am talent, dar ce importanță poate să aibă asta într-o țară în care talent au și fructele pe ramuri, și păsările în zbor?

* Îmi imaginez poezia asemenea oceanelor, a căror suprafață este nesfârșită și nesfârșit de diversă — înghețată sau pacifică, străbătută de curenți reci sau fierbinți, cu mări de culori diferite și de temperamente opuse, cu țărmuri line sau abrupte, pustii sau aglomerate de orașe — dar al căror adânc este la fel, nemișcat, neschimbat, neluminat, absolut. Poți să te lași să aluneci la Capul Furtunilor sau printre ghețurile arctice: dacă reușești să atingi fundul oceanului, pierzi amintirea plecării, într-una sfântă, uitată și binecuvântată de tăcere.

* Simțul detaliului pune în umbră suflul artistic, aneantizează elanul. Știu că o tapiserie trebuie privită de la câțiva pași, dar nu mă pot împiedica să mă apropii, hipnotizată de perseverența acului.

* Am visat întotdeauna o poezie simplă, aproape eliptică, schematică, având farmecul desenelor făcute de copii în fața cărora nu ești niciodată sigur dacă nu cumva schema este chiar esența.

* Pentru un poet, crezul artistic are sensul pe care trebuie să-l aibă pentru un erou cauza luptei sale. Ea nu determină victoria; victoria depinde de forță, de armele pe care le folosește, de terenul pe care luptă, dar fără această cauză, crezută cu exaltare, învingătorul nu ar fi decât un ucigaș de rând.

* Sunt momente în istorie în care poezia nu este o artă, ci o posibilitate de a gândi.

* Ne asemănăm nu atât prin ceea ce facem, cât prin ceea ce nu facem.

* Unii sunt fericiți pentru fiecare vers frumos pe care l-au scris, alții sunt exasperați de fiecare nouă poezie. Pentru

că fiecare poezie este o trecere din perfectul absolut imaginat spre (chiar în cel mai bun caz) perfectul posibil real, deci o coborâre de treaptă, o renunțare. Fac parte din această a doua categorie, căreia i-ar fi atât de ușor să renunțe la scris, daca n-ar ști că poezia e inferioară tăcerii, așa cum viața este — cine știe? — inferioară morții, dar numai un poet poate să înțeleagă tăcerea, și numai viu fiind te poți gândi la moarte.

* Poezia nu este povestea vieții pe care o trăiești, ci aura, aburul care-ți rămâne după ce ai reușit să uiți ce-ai trăit.

* Nu folosiți arta ca pe o oglindă în fața căreia vă încercați podoabele!

* Important în poezie nu este ceva ce n-am mai auzit, ci ceva ce știam parcă dintr-o altă viață. Poezia nu trebuie să dea senzația *cunoașterii*, ci a *recunoașterii*.

* Unii oameni își imaginează poeții călcând serafic și încununați cu flori. Alții, mai penetranți, și-i închipuie ca pe niște stâlpi de foc. De fapt, poetul nu este decât nehotărâre între iubire și revoltă, îndrăgostit de tot ce e omenesc și revoltat de tot ce e omenesc, în același timp. În această frumoasă contradicție, „sensul tragic al vieții" despre care vorbea Unamuno se întărește și crește uneori ucigător, pentru că, indecis, poetul este incapabil de a iubi cu ochii închiși, dar neînstare de a urî fără să se înduioșeze; pentru că el continuă dramatic contradicția dintre „Pace vouă" și "Eu n-am venit să aduc pacea, ci sabia".

* Gândindu-mă la poezia modernă, în fine, la ceea ce m-am obișnuit să numesc poezie modernă, la acel nehotărât univers cu hotare fluide care-l cuprind mai ușor pe Novalis decât pe Aragon, îmi vine în minte o comparație din lumea chimiei. Poezia mi se pare asemenea acelor substanțe cu câteva enigmatice valențe rămase nesatisfăcute, căutându-și în

permanență un echilibru și trăind pe muchia dintre starea lor prezentă și o posibilă altă stare. În tîmp ce înainte poezia era înțeleasă ca o operă riguros terminată, rotundă, suficientă sieși, ea este înțeleasă acum ca un raport continuu, ca o veșnică întrebare, ca un perpetuu neechilibru. Este misterioasă pentru că este imprevizibilă, este mare pentru că nu are sfârșit.

* Sunt un poet, nu-mi pot îngădui să devin un autor de versuri.

* Orgoliul de a descoperi umilința este mai străin de înțelepciune decât umilința de a accepta orgoliul.

* Frazele frumoase sunt față de poezie ceea ce statuetele de bâlci sunt față de sculptură, tablourile de gang față de pictură.

* Observ adesea cum dragostea pentru poet presupune parafrazarea, banalizarea, imitarea, parodierea lui. Să fie pastișa o formă de adorație?

* La început poeziile seamănă acelor adolescente deșirate și stângace care ascund și gospodina, și femeia fatală. A ghici nu este numai orgolios, ci și riscant.

* Simt ca pe o mare nedreptate lipsa de dependență între inteligență și artă. Într-un timp încercam să mă revolt împotriva ei, dar când am înțeles că poezia se înrudește cu tăcerea, cu nemișcarea, cu umbra, și nu cu strălucirea, cu zbuciumul, cu strigătul, am înțeles și de ce zeii alegeau pentru a coborî pe pământ ființe adesea nătânge.

* Sunt convinsă că unui cal obișnuit aripile Pegasului i se par numai o dovadă a neputinței de a alerga.

* De nenumărate ori, citind un poet, mai ales tânăr, am avut senzația că, talentat fiind, nu știe ce să facă cu talentul

său, așa cum unii actori nu știu ce să facă pe scenă cu mâinile: stau stângaci, închipuindu-și că trebuie să învețe complicate gesturi, când, de fapt, nu trebuie decât să nu facă nimic. Dar ce se învață mai greu decât liniștea?

* Nimic nu seamănă cu nimic. Nu există de la facerea lumii două mere identice, nici două versuri în istoria poeziei la fel.

* „Fiecare din noi părăsește viața cu sentimentul că abia s-a născut", spune Epicur, fiecare din noi părăsește scrisul cu sentimentul că abia a învățat să scrie. Dacă ai sentimentul că ai terminat de învățat, înseamnă că nici n-ai început încă.

* Inteligența nu e materialul cel mai indicat pentru a face din el poezie. E adevărat, însă, că poate înlocui cu destul succes materiale nu mai scumpe, ci mai rare. Perlele false sunt la fel de frumoase ca și cele adevărate, sunt doar mai ușoare. Durerea cântărește greu.

* Pe nici un drum nu se ajunge mai greu la țintă decât pe cărările bătătorite de alții.

* Cunosc atâția scriitori inferiori propriilor lor opere, încât un om mai înalt decât pagina sa îmi trezește respectul, chiar dacă îi zăresc peste umeri aripile de umbră ale ratării.

* Frumosul din artă trebuie să semene frumosului din natură — să se nască fără ideea și uneori fără șansa de a putea fi văzut, admirat.

* Lacrima nu este importantă decât prin suferința care i-a dat naștere. De aceea, probabil, nu se produc lacrimi sintetice.

* De la alții poți afla, cel mult, cum se scrie poezia, nu poți afla de ce s-o scrii.

* Un vers ermetic trebuie să conțină mai mult, nu mai puțin decât unul ușor inteligibil.

* Poezia poetului tânăr: un lichid dornic să ia forma unui vas care își caută încă el însuși forma.

* Din păcate, versurile seamănă adesea epatantelor bijuterii moderne, valorând prețul lucrăturii lor, nu al metalelor din care sunt lucrate.

* Despre sfaturile literare: Țin minte o anecdotă dintr-un almanah de pe la 1900, cu o gospodină care, respectând toate indicațiile cărții de bucate, nu reușea totuși să gătească, pentru că în carte nu scria că trebuie aprins focul.

* Iluziile noastre s-au întors de atâtea ori împotriva noastră, încât am descoperit că a prefera adevărul nu e numai mai cinstit, ci și mai comod.

* Nimeni nu ne obligă să scriem. Când o facem, o facem întotdeauna pe propria noastră răspundere.

* Niciodată n-o să înțelegem în ce măsură un artist este opera naturii sau numai a sa însuși, în ce măsură un artist se naște sau se creează singur. Ideea de a sta obligatoriu la masa de scris poate părea monstruoasă, și totuși, atâtea mari opere, dacă nu toate, s-au scris în felul acesta. Între „românul e născut poet" și *Oda în metru antic* stau manuscrisele eminesciene și creierul întunecat de epuizare al celui ce fusese copil în Ipotești.

* Poezia este ceea ce rămâne după ce ai uitat tot ce-ai suferit.

* Nemurirea e de genul feminin — se lasă atrasă de cei care o tratează cu indiferență.

* De la un autor de literatură la o conștiință creatoare este un drum infinit mai lung decât de la un analfabet la un autor de literatură.

* Nimeni nu va putea spune despre poezie mai mult decât poezia. Ea este asemenea realității supreme despre care vorbește Lao Tzî: „Cine a cunoscut-o nu vorbește despre ea și cine vorbește despre ea n-a cunoscut-o".

* Am privit întotdeauna rima ca pe un dușman al poeziei, un dușman periculos și strălucitor uneori, un dușman cenușiu, ușor de ignorat altădată, un dușman considerat de toți, chiar și de el însuși, un prieten și, ceea ce e și mai greu de înțeles, un dușman din când în când necesar.

* Aveți toate calitățile, nu vă lipsește decât curajul de a vă teme de ele.

* Cuvintele sunt, poate, singurele ființe cărora îngrădirea le sporește frumusețea și sensul.

* Orice poezie e neterminată atâta timp cât mai găsește un cititor care să îi adauge propria sa sensibilitate. Cel ce îndeplinește jumătatea unui act artistic lansat în lume să-și caute împlinirea și împlinit de atâtea ori și în atâtea feluri de câte ori și în câte feluri este înțeles. Sunt opere de artă care, apărute prea devreme, și-au așteptat întregirea timp de secole, și opere de artă ale căror jumătăți de sferă se pierduseră înainte de nașterea lor. Marile poezii trăiesc, rătăcind imperfecte prin lume, pentru a fi împlinite mereu mai perfect.

* Complicitatea în materie de poezie nu este mai mult decât o iluzie: suntem mereu de acord unii cu alții, pentru că obiectul acordului nostru este indefinibil și veșnicii pereți care ne despart, transparenți ca aripa fluturelui.

* N-am să înțeleg niciodată dacă poezia naște misterul sau misterul naște poezia.

* Există ceva mai discutabil decât o capodoperă? Există ceva mai nesigur decât un talent? Există ceva mai fragil decât un geniu? Cine s-ar mai extazia în fața marii forțe a artei, dacă ea n-ar avea curajul de a se expune de milenii, în fiecare clipă, infirmării? Din fericire, valorile artistice nu se stabilesc prin ecuații. Cine vrea să înțeleagă ceva nu cere certitudini, se mulțumește cu miracole.

* A fi liber nu este un drept care ți se acordă, ci un talent cu care te naști, un talent care în literatură se confundă uneori chiar cu talentul literar.

* De nimic nu mă tem mai mult decât de măiestria care se descoperă de la prima vedere și de retorica pe care nu o bănuiești de la început.

* Pentru un om de știință orice lucru neînțeles este un lucru neînțeles încă, pentru un poet, orice lucru neînțeles este un binecuvântat mister. Deosebirea nu e de inteligență, ci de viziune.

* Îndoiți-vă mereu că ceea ce auziți este muzica sferelor, dar nu vă îndoiți niciodată că muzica sferelor există.

* Uneori, prea marea concentrare dă impresia uscăciunii. Pe acest drum se poate muri, dar nu se poate ajunge decât în vârf.

* În literatură, tema nu poate salva niciodată nimic, ea poate, cel mult, fi salvată.

* Ceea ce-i lipsește talentului dumneavoastră pentru a exista cu adevărat este teama că poate nu există.

* Acolo unde nimic nu se spune, totul se sugerează.

* Poezia trebuie să fie mult mai aproape de viață și de moarte decât de literatură.

* Poezia se află întotdeauna dincolo, nu dincoace de literatură.

* Sensibilitatea nu poți s-o deprinzi, poți, cel mult, să te deprinzi cu ea.

* Poezia nu poate fi trădată de o altă iubire, ea poate fi trădată doar neiubind.

* Cuvintele n-au fost făcute pentru a fi frumoase, ci pentru a fi bune conducătoare de gând.

* Risipită, răspândită la întâmplare, frumusețea poate părea superfluă; păsările prea multe se pot și ele demonetiza, și nimic nu e mai zadarnic decât o inflație de păsări.

* O poezie filosofică nu este una în care se spun fraze filosofice, ci una în care acestora li se preferă tăcerea.

* O metaforă trebuie, pentru a exista, să aibă o logică a ei. Poezia absurdă nu e absurdă decât din punctul de vedere al logicii prozei.

* Nu puneți petale literare pe buza rănilor încă deschise, s-ar putea infecta.

* Liniștea se poate, cu eforturi, învăța, neliniștea niciodată.

* În poezie, ca și în aviație, numai profanii cred că poate să se înalțe doar ceea ce e mai ușor decât aerul.

* Una dintre marile mele mândrii este aceea de a putea să recunosc poezia oricât de ridicolă ar fi haina sub care se ascunde.

* În materie de artă, ce e mai sigur decât o bănuială?

* Nimeni nu întreabă înainte de a bănui răspunsul.

* Temeți-vă de echilibrul prea perfect dintre vorbă și gând, nu uitați că inefabilul se infiltrează mai ușor prin crăpăturile zidurilor poeziei.

* Sunt convinsă că obiectivitatea nu este decât o subiectivitate care se ignoră, cel mai adesea, din lașitate.

* Arta are nevoie de constrângere în aceeași măsură în care are nevoie de libertate.

* Nu mi-e teamă de cei pe care aș putea să-i nedreptățesc neprețuindu-i destul, mi-e teamă de cei în care crezând fără acoperire aș putea să le sugerez un fals destin.

* Nu numai drumul spre iad, ci și cel spre poezie e pavat cu cele mai bune intenții.

* Cu cât suferim mai mult, cu atât avem mai multă dreptate.

* Există poeme a căror citire devine aproape o indiscreție.

* Să nu uităm, poezia nu e făcută de copii care seamănă oamenilor mari, ci de oameni mari care seamănă copiilor.

* Există versuri nefăcute pentru a fi publicate, având farmecul hainelor prea vechi pentru a putea fi purtate pe stradă, dar care, ponosite și roase, îți dau, îmbrăcându-le în casă, căldura unui timp revolut.

* Poezia nu este o înșiruire de întâmplări, ci o înșiruire de viziuni.

* Sensurile până la tremur, tremurătoare până la inefabil, inefabile până la pierderea sensului, sunt poezii care mă încântă și mă îngrijorează în egală măsură — atât de diafane încât îmi vine să mă întreb uneori dacă există.

* Frumos, fără a încânta, dureros, fără a fi în stare să îndurereze.

* Există scriitori care, obsedați de categoriile morale, ajung, chiar dacă n-ar vrea, în atingere cu politicul. Este o atingere uimită și dramatică, izvorâtă din contradicția în virtutea căreia artistul își este suficient sieși — „sfânt trup și hrană sieși" — deci independent de circumstanțe, și, în același timp, el este cel ce nu se poate împiedica să sufere pentru toți, să fie, deci, dependent de durerea tuturor.

* Formele fixe mă sperie prin priceperea lor de a îmbrăca, adesea, în frumoase veșminte nimicul, prin perfidia de a crea uniforme încopciate savant în care să se poată ascunde, cu șanse egale, poezia sau neantul.

* Caligrafice și îngrijite, îmi amintesc de versuri care au farmecul foilor îngălbenite, al florilor presate și al sentimentelor păstrate cu grijă. Ele sunt cuminți și bune, nu luminează, dar încălzesc.

* Încărcate de metafore și comparații, de epitete și hiperbole, de personificări, de toată cohorta figurilor de stil cât mai strălucitoare, cât mai neobișnuite, iată niște poezii care seamănă unui castel de pânză de păianjen, împodobit cu marmuri și stucaturi.

* Misterul nu e niciodată tulbure, el începe întotdeauna dincolo, nu dincoace de limpezime. Nu întunericul e misterios, ci raza de lumină care-l subliniază. Misterul poetic se află înotdeauna peste, nu sub înțelegerea medie. Poezia stranie, dificilă, nu este aceea din care nu înțelegi nimic, ci aceea pe care nu o poți înțelege definitiv. Straturile de cunoaștere sunt numai succesivele interpretări posibile. Unei mari opere, epocile care trec peste ea îi adaugă, o dată cu fiecare nouă explicație, încă un mister.

* Atâtea întrebări la care nu poate răspunde decât timpul, cu marele lui cusur de a nu fi în stare să dea răspunsuri decât trecând. *Exegi monumentum* nu este decât o formă a îndoielii lui Horațiu.

* Poezia nu este un sport, o competiție în care talentul, perseverența și norocul se amestecă pentru a desemna, în urma unei lupte cinstite, pe cel mai bun. În poezie, cel mai bun nu există nu numai pentru că nu există regulile după care ar putea fi ales cel mai bun, ci pentru că cei mai buni sunt cufundați în ei atât de adânc încât le rămâne în lume numai tuiul înșelător al cuvintelor. Minunile nu pot fi comparate între ele. E mai mare minunea transformării unui dovleac în caleașcă de aur sau minunea covorului fermecat? Schimbarea apei în vin sau învierea din morți? Odată trecut hotarul supranaturalului, nu mai contează decât faptul că suntem dincolo de el.

* Mă tem de orgoliul de a vrea să înțeleg prin intelect totul, pierzând astfel definitiv ceea ce nu poate fi înțeles prin intelect.

* Mă emoționează numai rimele care îmi lasă sentimentul că împerechează cuvinte care s-au cunoscut într-o altă viață.

* A considera poezia un vas, o formă, o îmbrăcăminte, o podoabă numai, menită să prezinte în lume cât mai bogat, cât mai atractiv, cât mai convingător un sens sau altul înseamnă a nu înțelege nimic. Poezia nu este formă, ci jertfire a formei până la rămânerea sensului singur. Poetul nu este bijutierul capabil să execute odoare din aurul clientului, ci regele blestemat să prefacă ceea ce atinge în aur. Dacă Midas învață sau nu meseria de bijutier, este mai puțin important.

* Toți avem talent, dar talentul nu este decât un mijloc de tracțiune cu care unii transportă diamant, alții cărbune, și atât de mulți materiale sintetice.

* O poezie limpede, limpede și atât de transparentă, încât se insinuează uneori bănuiala că nici nu există.

* Elocvența poeziei nu se măsoară prin cuvinte, ci prin liniștea dintre ele.

* Cuvintele pe care un mare poet le-a atins rămân, decenii și uneori secole la rând, arse de atingerea lui, neîntrebuințabile.

* Nu e greu să fii nou, e greu să fii etern.

REFERINŢE ISTORICO-LITERARE

Nu se poate elogia destul efortul Anei Blandiana de a-şi depăşi prin meditaţie susţinută poezia debutului. Schimbarea atitudinii lirice, remarcabilă în acest al doilea volum, nu şterge însă continuitatea unor teme sau viziuni fundamentale. Poeta de recepţie diafană şi de irepresibilă exuberanţă, dăruită, altădată, până la destrămare, ploii şi ierburilor, se reculege acum într-un peisaj glacial cu aer rarefiat şi zăpezi imaculate, amintind arhitectura efemeră a „Munţilor Candorii" invocaţi mai de mult. Apariţie fulgurantă în primul volum, „Munţii Candorii" devin aici o prezenţă abstractă, implicată permanent şi pretutindeni, un teritoriu etic ideal la care poeta se întoarce ca la o copilărie depărtată.

Ne este propusă o puritate ce depăşeşte contactul originar şi fraged cu lumea din jur pentru a se constitui într-o vârstă interioară dată de o opţiune decisă. E vorba de o vârstă absolută, căci această copilărie sau această adolescenţă nu sunt faze de tranziţie, ci ritmuri umane eterne. [...]

Călcâiul vulnerabil *e zona păstrată neatinsă — simbol al unei candori ce nu vrea să se piardă. Regimul de existenţă al acestei tinereţi spiritualizate este intransigenţa şi frenezia tragică. [...] În viziunea de fermecătoare intoleranţă a poetei complexitatea dialectică a vieţii înseamnă alienare a însăşi esenţei umane. Nuanţele nu îmbogăţesc o culoare, ci o alterează. [...]*

Adevărata poezie trebuie să fie mereu un act responsabil în absolut. Invocând figura lui Torquato Tasso, poetul „de spaimă ratat", Ana Blandiana impune conştiinţei noastre şi, desigur, propriei conştiinţe de creator, principiul, luminos şi sever în acelaşi timp, conform căruia istoria nu poate servi niciodată artei drept circumstanţă atenuantă.

Mircea MARTIN, în volumul Generaţie şi creaţie, Editura pentru literatură*, 1969.*

Călcâiul vulnerabil *(1966) şi apoi* A treia taină *(1969) sunt cărţile care o impun cu adevărat pe Ana Blandiana printre creatorii de frunte ai acestei generaţii, revelându-i formula lirică personală. [...]*

Noutatea de fond a poeziei mai noi a Anei Blandiana o putem descoperi, aşadar, în două direcţii fundamentale: pe de o parte, în această problematizare a atitudinilor, ce depăşeşte simpla opţiune anterioară afirmată ca necesitate ideală, şi pe de alta, problematizarea însăşi a actului de creaţie, ca expresie a acestei meditaţii asupra lumii. Dacă poeta are în faţă un univers ce i se dezvăluie sub feţele sale complexe, în relaţia eului cu exteriorul apare cuvântul, bun conducător al energiilor spirituale sau numai iluzorie deschidere spre lume. [...]

Termenii ecuaţiei, în care atitudinea lirică specifică poetei se aşază, se reliefează pregnant într-un poem precum Din auster şi din naivitate. *Abandonarea simbolicului Port-Royal are semnificaţia unei intrări în istorie, în lumea concesivă a „marii treceri", a înaintării spre moarte. Cealaltă fusese o zonă de „auster şi naivitate" — şi această asociere de termeni spune aproape totul despre particularul „eleatism" al viziunii sale. Cele două atribute califică de fapt o conştiinţă candidă însă fascinată de absolut, interpretat în ordine etică. [...] Poezia Anei Blandiana din* Călcâiul vulnerabil *se constituie ca discurs esenţializat, echivalent acestei austerităţi a atitudinii, de o „rigiditate" de erou tragic. Deconcertantă prin simplitate, ea se transmite printr-o foarte clară trasare a desenului ideatic în spaţiu aproape epurat de metafore. Înlăturând orice obscuritate, poeta se descoperă singură în faţa ideii şi pare că unicul său demers e acela de a vida o scenă, pentru ca în spaţiul creat „mesajul" să poată suna nestingherit. Cele mai bune poeme dau această senzaţie de identificare a ideii cu o voce, suficientă pentru a o face convingătoare: ideea devine ea însăşi „spaţiu originar", realizat astfel prin elevaţia ritmică a restituirii. Metafora nu mai este un ornament al discursului conceptual, ci, atât cât e utilizată, punctează doar un fel de situaţie simbolică, din care semnificaţia de natură intelectuală creşte organic.*

Ion POP, în volumul Poezia unei generaţii*, Editura* Dacia*, 1973.*

Ana Blandiana [...] este indiscutabil cea mai valoroasă poetă a ultimelor decenii şi cred că nu voi exagera susţinând că după război nici un glas liric feminin, afară de acela al Magdei Isanos, dispărut prematur în 1945, n-a avut un ecou mai adânc. [...] Încă de la început s-a putut observa prezenţa unui temperament artistic autentic, capabil să exprime fiorul contactului cu lumea, misterul existenţial. [...]

Ca Nietzsche, în celebrul său preludiu asupra unei filosofii a viitorului din 1866, Jenseits von Gut und Böse, poeta caută hotarul dintre bine şi

*rău, limita dintre înnorat şi însorit, dintre ploaie şi senin, imposibil de găsit, pentru că cele două fenomene nu sunt decât aspecte particulare şi efemere ale aceleiaşi realităţi, două accidente ale absolutului. Lumea e, susţine Ana Blandiana, reprezentarea mea şi, dacă n-aş exista, n-ar exista nici ea (*Ochiul închis*): „Nu îndrăznesc să-nchid o clipă ochii/ de teamă/ să nu zdrobesc între pleoape lumea/.../ Privesc cu disperare/ şi mi-e câineşte milă/ de universul fără apărare/ ce va pieri în ochiul meu închis". Puţini poeţi contemporani au mai exprimat cu atâta concreteţe idei filosofice, în fond noi raporturi de cunoaştere între eu şi lume, punctul de plecare al oricărei poezii. Însă lirismul nu e numai drumul dinăuntru în afară, ci în acelaşi timp o descindere în infernul interior (*Călătorie*). [...]*

Un volum excepţional de versuri este Octombrie, noiembrie, decembrie *(1972). Demn de relevat este că, fără a părăsi vechile motive sau teme, dacă nu e contraindicat să vorbim de aşa ceva la o poetă care cade pe ele în chip cu totul spontan, nemijlocit, Ana Blandiana tinde totuşi la unitate prin eliminarea tuturor chemărilor exterioare, voind a da glas în primul rând propriilor dispoziţii lirice într-o formulă din ce în ce mai personală, specifică. E mai întâi pictura unui ţinut straniu, fără moarte, de baştină (*Despre ţara din care venim*). În volumele sale anterioare, Ana Blandiana a cântat puţin dragostea, poate dintr-o secretă sfială, poate din teama de a nu cădea în convenţionalism. Căutând mereu, ea a găsit în fine expresia cea mai potrivită, de o mare gravitate şi de o suavă vibraţie (*Dacă ne-am ucide unul pe altul*). De mult nu s-a mai atins această înălţime în exprimarea (ca în balada populară* Mioriţa*) sentimentului iubirii văzut ca un rit nupţial, premergător contopirii cu natura, morţii înţelese ca un somn vegetal.*

Alexandru PIRU, în Poezia românească contemporană*, vol. II, Editura* Eminescu*), 1975.*

Octombrie, noiembrie, decembrie *descoperea, o dată cu tema dragostei, sentimentalitatea tandră, senzualitatea, lenea somnoroasă a trupului, soarele, apa sărată a mării, vegetalele, adică un întreg univers concret, palpabil, absent mai înainte. Multe din aceste poeme, reluate acum, continuă să mi se pară nu numai frumoase, dar importante ca moment de răscruce în lirica Anei Blandiana. [...] Se remarcă îndată nu numai densitatea materială a acestei lirici erotice, dar curgerea ei difuză, uleioasă. Imagini de paradis erotic, suave, lâncede şi strălucitoare, ca în*

icoanele lui Fra Angelico, ne întâmpină, de exemplu, în Din apă ieşeau trupuri albe de plopi*, una din cele mai frumoase din carte.*

Nicolae MANOLESCU, în revista România literară*, 1974.*

În ce priveşte nota morală, prezentă de la început la Ana Blandiana, ea se manifestă acum ca o nevoie a poetei de a se verifica prin contemplare de sine. Trăirea nu-i e suficientă (şi, de aceea, nu confesiunea ne cucereşte în poezia aceasta), ea trebuie dublată de privirea introspectivă, analitică, în stare să prindă trecerea fiinţei, timpul ei curgător şi ucigaş. În această răsfrângere lucidă stă înţelesul adânc. [...] Pe Ana Blandiana gravitatea o prinde mai bine decât jocul; ea este acasă în ceremonial şi chiar în mica solemnitate decât în familiaritate şi comun; cerebralitatea liricii ei cultivă cu mai mult noroc seriosul decât umoristicul sau ironicul. Şi totuşi! Voi încheia cu o poezie (prin care trece parcă o subţire umbră a lui Emil Botta), admirabilă tocmai în măsura în care valorifică liric jocul; de o stranie, inenarabilă tristeţe: Portret cu cireşe la urechi *[...]. Niciodată, poate, n-a fost Ana Blandiana mai suav şi sfâşietor melancolică decât în această plângere infantilă de Ofelie.*

Nicolae MANOLESCU, în revista România literară*, 1981.*

Cu o metaforă care plăcea şi lui Malherbe şi lui Paul Valéry, se poate spune că în timp ce proza merge*, poezia* dansează*. Proza are un capăt, merge spre o ţintă, descrie, reprezintă, comunică o idee, poezia este un balet de cuvinte, o aventură a limbajului, o experienţă ce se are pe sine scop şi capăt. Dansul cuvintelor comunică, totuşi, ceva unic şi esenţial despre fiinţa care, zice Sartre, se ridică în faţa noastră „ca un turn de linişte". Mi-a venit în minte această metaforă recitind poezia Anei Blandiana, de la* Persoana întâia plural *(1964), cartea de debut, până la poemele din* Stea de pradă *(1985). Poezia ei, cu adevărat, dansează, are forţă şi graţie (o graţie a ideilor în primul rând), caută, mai ales, la început, materiile sonore şi transparente, şi lasă impresia unui joc superior al spiritului. [...]*

Culoarea favorită a Blandianei este „albul fără margini", iar dintre calităţile materiei cea dintâi este frăgezimea. Dăm în poemele ei peste o veritabilă reverie a fragedului. De la înger la vierme, obiectele poetice ating în momentele lor de graţie sublimul frăgezimii: „îngeri umili şi fragezi", „stâlp fraged", „fragede moaşte", „fragedul vierme", „frageda moarte", „frageda formă a crengilor ude". După fraged vine umbra.

Lucrurile tind să se dematerializeze pe măsură ce pătrund în acest spaţiu de sublimităţi corupte care este poezia. Starea lor ultimă e starea de umbră: „Umbră de buburuză/ urcând chinuitor/ o umbră de iarbă“. Am lăsat în urmă adormirea şi somnul spre care tind toate lucrurile din poezia Blandianei. Soarele, îngerii, norii, poamele, zeul bătrân, viermele, pământul — toate trăiesc într-un regim hipnotic şi tânjesc spre starea de adormire: „crucea cuprinsă de somn“, „pământ apus în somn“, Avram Iancu e „învinsul crai al adormirii noastre“, „pământul nostru pustiit de somn“, „roi somnoros de albine“, norii care „adorm pe ceruri“, „ritmul somnatic de undă“ etc. ... O treaptă spre adormire este picotirea şi un echivalent al somnului în lumea cosmică este picurarea: „soarele picotitor“, „văzduhul cum picură înspre amiază“, turme de picotitori miei trec prin câmpiile poemului şi pe cer stă imobil un „soare picotitor“... Sensul acestei adormiri, picotiri generale este curgerea, trecerea lentă a fragedului hotar, imaginată de Ana Blandiana ca o transhumanţă sfântă („şi-n transhumanţa sfântă să curgem împreună“), ca o pregătire înceată de moarte (marea trecere).

Primind această viziune gravă, poezia Blandianei nu renunţă la o anumită dorinţă de seducţie. Ea nu se hotărăşte să părăsească valea care desparte tărâmurile şi nu-şi refuză, vorbind de moarte, o anumită graţie a jocului. Poemele sale sunt trăite în materii pure, graţioase şi fragile ca nişte balerine pe o scenă vastă. Este greu să determini temele acestei poezii şi să-i analizezi ideile care au, uneori, o bătaie foarte lungă şi răzbat în alte planuri. Vagul simbolist şi neliniştea modernă, starea de reverie şi conştiinţa unei teribile complicităţi a lucrurilor în univers se unesc şi se aproximează în aceste meditaţii lirice delicate şi grave. Nu-i o poezie de cunoaştere în sensul vechi al conceptului, deşi cunoaşterea constituie o temă de care Blandiana se apropie des. Cunoaşterea se organizează în acest caz ca o arhitectură de întrebări. [...]

De la romantici încoace, toţi marii poeţi au dat asemenea imagini ale sfârşitului şi au sugerat dimensiunea metafizică a fiinţei. Arghezi şi Blaga au impus, în această privinţă, două modele lirice. Blandiana traduce în felul ei această temă copleşitoare, o implicare, întâi, discretă a subiectivităţii, o imprecizie, apoi, calculată a obiectului şi mai multe straturi de aluzii şi umbre care lasă întredeschisă înţelegerea simbolului grav. Poema devine, în cele din urmă, o mică fabulă din care a fost eliminată morala de la urmă. Morala şi-o imaginează singur cititorul nevoit, astfel, să ciocănească de mai multe ori pereţii versurilor şi să descopere miezul unor propoziţii îndoielnice. [...]

Trebuie să ne schimbăm impresia pe care am avut-o până acum despre poezia Anei Blandiana. Caligrafia impresionistă, senzorială de început a evoluat spre o poezie cu implicaţii metafizice. O poezie din ce în ce mai mult (îi folosesc o imagine) gravidă de idei. Dansul nu este numai un joc. Este şi o gândire a jocului.

Eugen SIMION, în vol. Scriitorii români de azi*, Editura* Cartea Românească*, 1974.*

Ca orice poet autentic, cu o sensibilitate şi un talent matur constituit, scriitoarea şi-a alcătuit o lume coerentă, pe care şi-o consolidează de la o carte la alta, fără repetiţii inutile şi fără reveniri monotone, pentru că, trăindu-şi viziunile cu sinceritate, ştie să le îmbrace în frumuseţi lirice mereu noi. Poemele în proză care formează Cele patru anotimpuri *ne lasă acum să constatăm mai limpede ceea ce austeritatea (chiar dacă uneori incandescentă de sensibilitate) a versurilor nu permitea să se distingă. Structura acestei poete este cea a unui romantic atât de vulnerat de ce simte ca degradare şi impuritate în intrarea în fapt, adică în fluxul, în marea trecere a vremii, încât îşi trăieşte ca mai autentice nostalgiile spre puritatea originară, spre amintirile, cu sau fără legături de anecdotă cu propria biografie, spre trăirile lăuntrice. S-a vorbit despre neîncrederea poetei în capacitatea cuvintelor — ale sale proprii, ale altora — de a spune adevărul fiinţei, şi, mai mult decât o neîncredere în literatură, este fireşte vorba de neîncrederea oricărui scriitor de structură romantică în ce poate da trup pieritor viziunilor şi adevărurilor pe care le trăieşte în sine însuşi. (Paradoxul dintotdeauna al literaturii, care nu se poate crea şi exprima altfel decât prin ceea ce bănuieşte a fi impropriu vieţii adevărate.) Şi fascinaţia pe care o exercită poezia scriitoarei constă, de fapt, tocmai în mărturisirea acestei drame în victoria — amară, ca orice depăşire a unei drame proprii — asupra ei. În poezie, prin epurarea liniilor melodice ale discursului, prin economia imaginilor şi prin controlul lucid asupra simţămintelor, drama se joacă precum pe scena clasică. Interesant este însă că, în textele în proză, ea apare mai liric exprimată, mai aproape de sensibilitatea romantică. Fără a folosi în nici un fel o proză „poetică" — dimpotrivă, urmărind toată vremea menţinerea unei fraze detaşate, precise, pure de emotivitate şi excese declarative — povestitoarea acestor texte încarcă totul într-o aură mai aproape de poezie decât s-ar părea că se constituie în jurul poemelor sale propriu-zise.*

Fireşte, nu e adevărat. Pentru că nu există nici un risc ca poemele Anei Blandiana să pară vreodată prozaice. Ele exprimă, cu egală putere poetică,

exact ceea ce trebuie să exprime poezia în înţelesul superior al cuvântului. Şi, de fapt, luminează poemele în proză care, la rândul lor, dau culoare mai intens romantică versurilor.

Mircea IVĂNESCU, în revista Transilvania*, 1977.*

Motivul somnului *şi al dorinţei de* repaos*, cu vechi rădăcini în poezia românească, de la Eminescu la Blaga şi mai departe, îşi leapădă crusta de temă literară, se îmbogăţeşte cu o varietate de sensuri, adesea divergente, îşi regenerează substraturile şi redobândeşte o nouă, surprinzătoare prospeţime la Ana Blandiana. Numeroase titluri alese din ultimul ei volum pot figura în orice antologie a acestei teme atât de fertile pentru meditaţia lirică de totdeauna. Din perspectiva ei, polaritatea viaţă-moarte, terestru-spiritual capătă un relief memorabil. Particularitatea acestei rostiri este că într-o formă echilibrat melodioasă, calm elegiacă, de felul unui blând şi inofensiv murmur abia dacă muzical, spune lucruri deloc temperate, neliniştitoare, dureroase. Materialitatea percepţiilor directe se filtrează în sunete de o mare puritate. Înăbuşirea conţinutului dramatic într-o formulare dulce somnolentă este de un neaşteptat efect. Conţinutul se conservă mai bine decât într-o formă agitată, aparent mai potrivită. Densitatea unor straturi reflexive, ale lăuntricului, şi elevaţia, densitatea topită în elevaţia remarcabilă a tonului, merg foarte bine împreună şi din bizara lor încrucişare se naşte originalitatea necăutată, absolut firească şi* curgătoare *a acestor versuri capabile să întrerupă o clipă, clipa de poezie, inerţia sufletului.*

Lucian RAICU, în revista România Literară, 1977.

Poezia poate să propună enigme, poate să pună întrebări, dar, de obicei şi din cele mai vechi timpuri, nu propune soluţii şi nu dezleagă probleme. Misterul, surpriza, neprevăzutul sunt prielnice producerii fiorului poetic.

În această ordine de idei, şi iarăşi spre folosul poeziei sale, Ana Blandiana evită, în general, încercările de simbolizare (primejdioase de obicei pentru valoarea poetică) şi lasă lucrurile să-şi continue şi în poezie mersul lor firesc, ascuns uneori, enigmatic, dar niciodată forţat cu scopul de-a demonstra ceva, şi fără alt imbold decât acela al gândirii poetice care află corelaţii în adâncime şi înalţă în poezie, fără să le înfrumuseţeze artificial, cele mai simple şi mai fireşti lucruri. [...]

Poezia Anei Blandiana inspiră simpatie şi încredere. Te îndeamnă s-o reciteşti şi trece cu succes deplin proba recitirii. Observ de asemenea cu

mulţumire că ea nu se supune influenţelor vreunei mode literare. De aici şi absenţa oricărei poze. Cei mai buni poeţi din toate timpurile au simţit nevoia să se ferească de asemenea tentaţii şi în acest chip au rămas credincioşi lor înşile şi poeziei adevărate. Este o calitate pe care, pe lângă cele pomenite deja, poezia Anei Blandiana o are din belşug şi care îi asigură şi mai bine trăinicia.

Al. PHILIPPIDE, prefaţă *la volumul* Ana Blandiana*,* Cele mai frumoase poezii*, 1978.*

Versurile [...] Anei Blandiana sunt frumoase *— în accepţia veche, prebaudelairiană a cuvântului — cu un curaj care ne uimeşte. Atâţia poeţi mari de azi evită această însuşire* demodată *ca pe o insulă a lui Circe sau o parodiază mânaţi de un fel de demon al persiflării şi iată că o autoare sfioasă, mereu mirată, întruchipând vulnerabilitatea însăşi, o înfruntă, făcându-ne să simţim că ni se taie respiraţia, ca şi cum am urmări mersul unui echilibrist pe sârmă la o mare înălţime. Poezia Anei Blandiana respiră un fel de demnitate, de puritate morală care, în cazul său, se transformă într-o categorie estetică. Sentimentul trecerii ireversibile a timpului — atât de intens trăit în acest ultim volum — se manifestă, de pildă, nu prin grimase groteşti, ca la atâţia alţi poeţi ai contradictoriului secol 20, ci printr-o expresie senină, de o bunătate fără margini, poeta ţinând ca extincţia însăşi să semene cu o aşezare de tâmplă lângă tâmplă, cu o iertare din inimă a întregii lumi.*

Alex. ŞTEFĂNESCU, în SLAST, 1977.

Este adevărat că în unele dintre poemele sale moralitatea imaculată, dusă până la un fel de sfinţenie, inundă poezia într-o lumină de basm şi o face lipsită de dramatism, idilică, minoră. Însă în cele mai multe cazuri, în cupa de ambrozie există dizolvată şi o picătură de otravă, care dă tărie băuturii lirice. Cu aerul ei de fiinţă angelică, dornică să nu tulbure pe nimeni, poeta este, de fapt, foarte tulburătoare. Retorica sfielii constituie, în fond, tot o retorică, o artă a persuasiunii. [...] Cea mai bună dovadă că în poezia Anei Blandiana există şi puţină „vinovăţie“ o constituie ideile. Aproape fiecare poem este rezultatul unei meditaţii, al unei încercări de a privi în alt fel *realitatea înconjurătoare.*

Alex. ŞTEFĂNESCU, în SLAST, 1981.

O constatare preliminară poate fi aceea că fiecare carte semnată de Ana Blandiana îşi are individualitatea proprie. Poeta nu-şi strânge versurile în volume oricând şi indiferent cum: bucăţile asamblate într-o culegere aderă la un acelaşi timbru sufletesc fundamental, pivotează în jurul unui motiv sau unui sens orientativ centrant.

Dumitru MICU, în revista România Literară*, 1978.*

Cu Octombrie, noiembrie, decembrie*, Ana Blandiana ancorează în mitologic, mai propriu spus îşi mitologizează meditaţia lirică, îşi proiectează în mit aventura pe tărâmul creaţiei, aventură orientată de o continuă şi implicită meditaţie asupra fenomenologiei actului creator. Piesele ce compun volumul se integrează, prin convergenţa semnificaţiilor, într-o viziune totalizantă, întocmesc, de fapt, un singur poem, în care este celebrat miracolul naşterii* Poemului. *[...] Această culegere preludiază* Somnul din somn*, volum în care poeticul nu tinde să se realizeze — sau să provoace o impresie că s-ar realiza — în afara artisticului, că s-ar comunica în starea genuină. Avem aici o poezie de rafinament, generată de fineţea sugestiei, de efectele de ton şi culoare, de accentul insolit al emoţiei, de imprevizibilul nuanţei, de inefabilul pictural, de magia verbală. Resorturile lirismului sunt declanşate de vibraţia senzaţiei fine, a senzaţiei intelectualizate, care, transmiţând palpitul vieţii elementare, sugerează implicit mişcările cosmice la care participă fărâma de existenţă imobilizată în imagine. Propensiunii spre reflexivitate din precedentele volume i s-a substituit, în* Somnul din somn*, o tehnică specială a selectării detaliului percutant şi a filtrării lui prin senzaţia conştientizată, o artă* sui-generis *a înălţării cu mijloace pur lirice a reprezentărilor sensibile la idee. Privelişti de toate zilele dobândesc prin transfigurarea artistică proprietăţi incantatorii, copacii, fructele, frunzele, păsările răspândesc irizări de tărâm fantastic. În imaginaţia Anei Blandiana viaţa este vis: vis într-un alt vis, visat la rândul lui de către cineva care e visat de către un altul, şi el visat — şi tot astfel, la infinit. De aici şi titlul:* Somnul din somn. *Prin absolutizare, poeta construieşte viziunea unui univers himeric, aflat într-un stadiu precreatural, existent doar ca pură posibilitate, ca nălucire difuză. Totul, în acest spaţiu al increatului, e doar o părere, iluzie, proiecţie a fantasmelor spiritului celui ce „mă visează".*

Dumitru MICU, în revista România Literară*, 1982.*

Ce frapează în poezia mai nouă a Anei Blandiana este, în planul sensului poetic, al fondului principal de sentimente şi idei, al stării lirice deci, tendinţa de adâncire în metafizic, de revizuire a condiţiei psihologice în numele unei conştiinţe a frustrării şi al orgoliului nelimitării, iar, în planul semnului poetic, al expresivităţii, o anume uscăciune a dicţiunii, decolorarea stilistică prin migraţiunea imaginaţiei propriu-zis poetice spre discursul reflexiv care sacrifică deseori plasticitatea în favoarea subtilităţii. „Sunt ca o sămânţă-ngropată/ Care nu vrea să se facă/ Nici plantă, nici pământ", spune poeta, şi acest refuz echivalent cu o indecizie poate fi socotit premisa afectivă a unui excurs reflexiv-liric cu multe variaţiuni pe o aceeaşi temă: gâlceava spiritului cu litera; iată şi variaţiunile, în simetrie semantică: suflet-trup, vis-realitate, entitate-nume; cele dintâi sunt cuprinse, exprimate sau condiţionate de celelalte, locuiesc în ele, dar sunt sau tind să fie mai mult ori dincolo de ele; sunt, oricum, de o altă esenţă. Nu e un lucru nou la Ana Blandiana frecventarea acestei teme cu rădăcini în antichitatea elină şi recuperată de toate marile poetici de după Renaştere, dar în nici una din cărţile anterioare ale poetei nu era atât de insistentă ca acum, în Ochiul de greier, *preocuparea de exprimare în poezie a inconfortabilei tensiuni între spirit şi literă. [...] Toate acestea sunt consecinţele, tulburi şi neliniştite în fond, limpezi şi calme în expresie ale insistenţei reflexive asupra fatalei scindări ontologice, asupra inadecvării treptate şi dureroase a „literei" la „spirit", a „trupului" la „suflet", a „realităţii" la „vis", în fine a „numelui" la ceea ce numeşte; conştiinţa limitei înseamnă aici recunoaşterea naturii neînduplecate a „literei"; în contrapunct, un sentiment paradoxal: încrederea în „literă" tocmai pentru că, neînduplecată fiind, lasă „spiritului" iluzia unei revanşe în timp, în sensul în care îngheţarea este şi moarte, şi amânare a morţii. O astfel de amânare prin îngheţ este poezia.*

Laurenţiu ULICI, în revista Contemporanul, *1981.*

Cu cât poezia Anei Blandiana se clasicizează ca ţinută şi expresie (până la eminescianizare uneori), cu atât ea îşi scoate mai la suprafaţă sursele de nelinişte, de alarmă, de panică. Un mod securizant de a scrie, ordonat, geometric, în care cuvintele: „Rotunde suprafeţi de sunet/ Zimţate-n jur de înţeles" sunt monede temeinic bătute, transmite aici un ascuţit sentiment de insecuritate. „Cu viziera zâmbetului/ Coborâtă etanş peste faţă" poeta emite un „ţipăt continuu". Cele două aspecte, „de formă" şi „de conţinut", ale acestei opere lirice: tendinţa spre concentrarea clasică şi

ştiinţa de a cristaliza un fel de suferinţă difuză, neînţeleasă, se conjugă în utopia unui poem monovocalic. [...]

*Ana Blandiana creează o lume miraculoasă, strălucitoare [...]. La prima vedere am putea spune că lumea evocată de poetă este cea mai bună dintre lumi. Nu e însă aşa, pentru că o angoasă discretă, dar mereu perceptibilă, înfiorează fiecare atom din acest univers zugrăvit în alb tragic (culoarea poeziei Anei Blandiana). Această angoasă e de natură filosofică (poeta scrie cu marile cărţi ale culturii în faţă, cu Platon în primul rând) şi ea provine din conştiinţa scindării existentului, a dedublării fiinţei. Ecranul poeziei Anei Blandiana e în volumul de faţă (*Ochiul de greier, *n. e.) memoria trecutului fabulos, mitic, al unei alte stări, de plenitudine, memoria oului primordial evocat într-o splendidă cosmogonie spusă ca o romanţă. [...] Teama, neliniştea exprimă aici nostalgia originilor mitice, de care ne amintim prin reminiscenţe şi la care, poate, cândva, ne vom întoarce:* „Cine-a greşit şi până când?“ *(s. n.) se întreabă poeta, nădăjduind că în alţi timpi se va naşte un nou „ou perfect plutind pe ape“. Până atunci însă trebuie să ne supunem celui care „a greşit“. Părţile care rezultă din scindare se dedublează la rândul lor. E ceva ce explică sentimentul de* incertitudine *propriu acestui univers poetic în care lucrurile au când o faţă, când alta, opusă celei dintâi. Pământul e un eden, dar unul bolnav. [...] Ana Blandiana încearcă însă să corecteze ceea ce s-a „greşit“, eroarea tragică a înjumătăţirii şi fragmentării unităţii primordiale („oul perfect, tăiat în două“) experimentând pe cont propriu noi feluri de a muri, dar şi de a se naşte şi de a trăi. Profesori îi sunt în această privinţă mai ales frunzele, plantele, pomii. Se poate vorbi în acest sens de un „model vegetal“ în poezia de azi a Anei Blandiana.*

Valeriu CRISTEA, în revista România Literară*, 1981.*

Aproape cu fiecare poezie, în Stea de pradă*, poeta impune sentimentul ancorării în esenţial. Prin drastice comprimări, prin filtrări repetate, prin densificări de sugestii ea creează un spaţiu auster şi de tensionate trăiri, un spaţiu în care Poezia nu mai este „cântec“, ci „ţipăt“: „O virgulă, câteva pietricele,/ Puţină zăpadă,/ Un fir subţire de soare./ Mai multe case şi crengi—/ Ce recuzită modestă/Pentru declanşarea ţipătului!/ Ţipătul / Încercând să se-agaţe cu unghiile / Şi lunecând mereu înapoi / Pe pereţii de sticlă, /Încercând să urce / Rupt în bucăţi / Clădite una peste alta./ Echilibru nesigur./ Până la dinţii / Încleştaţi cu sălbăticie / În tăcerea fără sfârşit.“*

Concizie, directitate, transparenţă, încredere în eficienţa poetică a „recuzitei modeste“, acestea sunt elementele de atitudine literară care structurează, stilistic vorbind, volumul de acum, Stea de pradă*. Dar ele nu apar abia azi la Ana Blandiana. Încă în 1973 Ion Pop, în* Poezia unei generaţii*, remarca la ea un spaţiu aproape epurat de metafore, părându-i-se că „unicul demers e acela de a vida o scenă, pentru ca în spaţiul creat „mesajul“ să poată suna nestingherit“. Mai trebuie spus că tendinţa semnalată de Ion Pop azi s-a accentuat, şi că ea a fost însoţită, pe parcurs, de activarea tot mai pronunţată a fondului dramatic al acestei poezii, a resurselor ei de nelinişte şi încordare. La începuturi acestea erau, în poezia Anei Blandiana, realităţi mai mult bănuite, latente.*

Ne apare acum încă mai limpede că laconismul, atât de severele compactări de materie lirică, eliminări şi contrageri sunt la Blandiana reflexe ale unei determinări interioare: acea nedomolită sete de recluziune, de retragere, de închidere în sine, resimţită, în Stea de pradă*, ca un impuls căruia nimic nu i se poate opune. Să nu se vadă aici un refuz al realului, al concretului vieţii, fiindcă nu este, ci o căutare dramatică, de o stăpânită fervoare, a identităţii esenţiale, a sinelui profund. Către “o fugă în tine însuţi cât mai adânc, / De afară, din calendar“, îndeamnă, şi se îndeamnă, poeta: „O fugă fără oprire, /Mereu înlăuntru“. Act de „închidere“ care însă taie un drum, desface o necesară cale spre tăinuitele sedii ale omenescului din adâncuri.*

Gabriel DIMISIANU, în revista Romania literară*, 1986*.

[...] dacă lucrurile ar sta doar astfel, în frumuseţe, eufonie, solaritate de freamăt pur, numai în alinturi, candori şi plinătăţi, totul ar deveni nu atât monoton, cât fals. Adevărul este că, răzuind strat după strat palimpsestul, vom putea citi textul originar ca pe o monografie a neliniştii (nu Angst, ci inquietude). „Mi s-a spus să te caut,/ Nu să te găsesc“, sună un final de poem al Anei Blandiana, iar Sensul (altfel, adică barbian, spus, drumul „după melci“) nu se lasă prins decât atât cât să scape. „Jos, în vraful de foi ude“, „zidul de var“ nu învie decât pentru a se pierde din nou, dar pentru „ungherul adânc“ al gândului, abia „mormântul de foi“ şi cornul fărâmat transformă cântecul (simplu) în descântec. Sub „înzăuatul argint“ din cuvintele Anei Blandiana se ascunde adeseori, fragil dar ameţitor, semnul de întrebare, dincolo de faldurile catifelate palpită neliniştea, incertitudinea, şi ceea ce primează este tocmai voinţa de exorcizare, sau, mai degrabă, de estetizare a acestora.[...]

Şi dacă pentru Ana Blandiana poezia este, cum însăşi afirmă,o „înaintare logică din cuvânt în cuvânt, până într-un loc în care sensul se deschide deodată neaşteptat deasupra golului“, înaintare al cărei sens este „această realizare a golului de dedesubt, această emoţie bruscă în faţa hotarului asumat, această oprire, mai revelatoare decât continuarea inconştientă a drumului pe deasupra prăpastiei“ — atunci proza reprezintă tocmai înaintarea conştientă *a drumului, preferând întotdeauna miraculosului „întrebările fără răspuns din care (acesta) se naşte în cele din urmă“.*

Dan. C. MIHĂILESCU, revista Ateneu, *1987.*

Gestul de-a scrie constituie pentru Ana Blandiana un act existenţial definitoriu, un destin la care a fost „condamnată“ dar pe care şi l-a asumat, o formulă de echilibru „între perfecta, precara materie şi spiritul fragil, de neînvins“, statutul ei ontologic, o modalitate catexochen *a ceea ce poeta înţelege prin o înflorire a verbului* a fi*“, o armă eficace de o exagerată simplitate a unei conştiinţe „neliniştită de fragilitatea libertăţii sale“ opunându-se cu obstinată demnitate ofensivei devoratoare şi mutilantă a tehnolatriei, reificării, a ipostazelor lui* a avea *(„orice posesie e o dependenţă“). Se întâmplă uneori ca o scriitură augustă să disimuleze o pernicioasă inconştienţă existenţială. Dar fumisteria stilistică nu poate dura la infinit, până la urmă îşi deconspiră ipostaza de sordidă incurie etică. La Ana Blandiana scriitura nu e, dimpotrivă, decât expresia „publică“ a unei intimităţi genuine, de o distincţie şi integritate morală „sans reproche“. Ana Blandiana nu experimentează, nu mimează scriituri, ci stilul o reprezintă, ţâşneşte spontan, dar egal cu sine, fără note disonante, din adâncul unui suflet „setos de durată şi amintire“, ca unicul sens care i-a fost oferit sub soare.*

Radu ENESCU, revista Familia*, 1988.*

Ultimul volum al Anei Blandiana, Arhitectura valurilor*, oferă un exemplu de radicalizare morală în limitele unei formule lirice bine cunoscute, inconfundabile. Poeta, torturată de imaginea unei realităţi degradate, este acum o conştiinţă invulnerabilă, mizând — se pare — totul pe cartea curajului. Faptul este echivalent cu un nou pact, desigur tensionat, cu realul. Mulţi se întreabă dacă lirica sa are de câştigat sau de pierdut de aici. Deşi datate (cf. prefaţa), poemele acestea nu ni se par conjuncturale. Au mai degrabă semnificaţia unui nou început, a unei adevărate resurecţii,*

fără să anuleze — cred — nimic din ce a scris înainte poeta. Introduc doar, mai pregnant, dimensiunea etică în ecuaţia lirică. Vindecă de gratuitate.

Privind mai în urmă, poezia Anei Blandiana dă expresie, cu graţie şi naturaleţe, unei confesiuni impregnată acut de sentimentul vinovăţiei. Poeta îşi transcrie propriile experienţe şi revelaţii într-un limbaj rafinat, de o stranie somnolenţă impresională, ca la Blaga, dar printr-o trăire intens personală, delicată şi în acelaşi timp concretă a lumii. Incertitudinile interioare îşi află corespondentul poetic în incertitudinile exterioare, iar zbuciumul graţios al fiinţei — mai târziu — în inconfortul ideii şi al metaforei esenţializată până la abstract. Înfrăţită cu tot universul, cu toate lucrurile, poeta le învăluie într-un sentiment de milă compătimitoare. Bucuria o împarte cu alţii, dar suferinţa o adună toată în sine. Nu refuză inefabilul şi nici ritmul ceremonios, aproape solemn; în schimb, detestă retorica şi literaturizarea excesivă a realului. Tendinţa reflexivă din unele poeme, evidenţiind un substrat de emoţii pure, de o suavitate uşor cochetă, conferă mai multă incisivitate discursului, sub aparenţa pierderii de viziune şi a desubstanţializării materiei verbale. Este, de fapt, trecerea de la detaliu la esenţial, de la senzualitate la asceză, de la concretul imagistic la constructe lirice puţin mai complicate, ca visul din vis ori „somnul din somn".

Cornel MORARU, în revista Vatra*, 1990.*

E greu să scrii despre acest volum arestat o bună bucată de vreme fără să te opreşti asupra fenomenului Blandiana*. Fără să iei în considerare starea de excepţie pe care o reprezintă, în literatura de azi, această poetă.*

Anii '60, care ne-au obişnuit cu cultul scriitorului, au transformat în vedete o seamă de autori. În sensul frumos al cuvântului, vedete au fost şi Nichita Stănescu şi Ilie Constantin şi Cezar Baltag şi Ion Alexandru şi Ion Gheorghe şi Adrian Păunescu. Ideea de talent se lega de ideea de har, iar harul rămânea, chiar şi în anii dictaturii, apanajul celor aleşi. Noul val *nu întrunea doar simpatiile cititorilor, ci ale tuturor acelora care sperau că aceste voci vor rosti adevărurile unui popor. Blandiana se numără între aceştia şi, cu toate contestaţiile, popularitatea ei, mereu urcătoare, s-a hrănit cu prisosinţă tocmai din credinţa în poezie. Din credinţa că el, poetul, e un ales.*

Prea multe dintre vedetele anilor şaizeci au intrat în maturitatea aducătoare de ranguri şi poziţii sociale, abandonând tocmai această idee: că el, poetul, e deasupra întâmplărilor zilnice ale puterii. Că el e deasupra tranzacţiilor cu puterea. Ana Blandiana a refuzat mereu onoarea administrativă. După revoluţie, nu şi-a valorificat extraordinara popularitate.

Dimpotrivă, n-a vrut să adauge vreun titlu titlului de poet. A rămas consecventă ideii morale pe care o reprezintă.

Fiecare scriitor al anilor şaizeci s-a specializat, cu timpul, într-un limbaj dublu. Dar nici un scriitor al acestei generaţii nu a dat acestui limbaj autoritatea pe care i-a dat-o Ana Blandiana. Nici un scriitor nu a invitat, cu atâta consecvenţă, la o lectură subversivă.

Cornel UNGUREANU, în revista Orizont, 1990.

Reflecţia asupra propriei condiţii consună cu întoarcerea, iniţiatică şi problematică, asupra aventurii scripturale, asupra modului în care cuvântul îşi asumă sensul, iar textul izbuteşte să-şi înfrângă limitele şi inhibiţiile pentru a trasa chipul lumii, figura unei existenţe polimorfe. Departe de a zăbovi în extazul rostirii, *poeta resimte „cerneala“ ca însemn malefic, ca vină, în măsura în care ea e incapabilă să transcrie subteranele sufletului, subtextul realului, oprindu-se la „text“, la simplele aparenţe. Nu cuvântul este, în viziunea poetei, cel căutat, mai degrabă reflexul metafizic al acestuia, umbra lui de taină şi de înfiorare, de sugestie şi agonie graţios ritualizată („Eu/ Nu cânt frunza/ Cânt numai frageda moarte/Pe care-o ascunde/ Ca pe-o ţară îmbătătoare/ Şi fără sfârşit/ În care cine pătrunde/ Uită să se mai întoarcă şi moare/Ca să poată merge mereu/Mai departe/ Şi mai fericit/ Plantele doar,/Pentru că nu sunt în stare să povestească/ Ce văd,/ Sunt lăsate să se întoarcă mereu/ Din ţara aceea copilărească/ De care/ Un misterios prăpăd/ Ne desparte/ În van,/ Eu/ Nu cânt frunza/ Cânt numai frageda moarte/ În care/ Visează o dată pe an“ —* Eu nu cânt frunza, *sau: „N-am alergat niciodată după cuvinte,/ Tot ce-am căutat/ Au fost umbrele lor/ Lungi, argintii,/ Târâte de soare prin iarbă,/ Împinse de lună pe mare;/Nu am vânat niciodată/ Decât umbrele vorbelor —/ O foarte iscusită vânătoare/Învăţată de la bătrâni/ Care ştiu/ Că din cuvânt/ Nimic nu e mai de preţ/ Decât umbra/ Şi nu mai au umbră/ Cuvintele care şi-au vândut sufletul“ —* Vânătoare*).*

Între elanul vizionar ori percepţia sentimentală şi tonusul livresc se sapă astfel un hiatus pe care versurile Anei Blandiana caută să-l estompeze, fie şi doar prin preluarea propriului text ca pretext al scriiturii sale, prin vizualitatea intensă a imaginilor scripturalităţii, prin autoreflexivitate şi autoreferenţialitate, cu alte cuvinte. Un soi de abulie, de dezabuzare intervine aici, într-un poem ca Oh, trupul tău, *unde scriptura adoptă toate semnele unei trăiri deceptive, iar „cerneala“ are conotaţii aproape infernale, ea opacizând perceperea fiinţei iubite, instaurând o intolera-*

*bilă distanţă spaţio-temporală şi dovedindu-se un soi de scriitură îndrăgostită „arebours". Cerneala — asimilată „*vânătului noroi*" — atrage după sine imagini ale hăului, ale neantului în care fiinţa se afundă, ca într-un coşmar alcătuit dintr-o arhitectură infernală, animat de reprezentări cvasiteratologice, chiar dacă având toate datele himericului imponderabil şi translucid: „Oh, trupul tău îl văd printre cerneală,/ Cerneală-nnămolindu-se şi-n somn/ Ca o sudoare acră, animală./ Vreau să te-ajung/ Şi degetele-mi lunecă,/ Nu te mai văd,/ Abia te-aud/ Spune-mi, mai spune-mi/ Că la fel se-ntunecă/ Vârtejul în care m-afund./ Te chem/ Dar violent ca dintr-o rană,/ Cerneala izvorăşte între noi/ Mă mai primeşti în vânătul noroi? Mai vii/ peste câmpii albastre,// Mări pustii,/ Înlăcrimat şi mut/ Ca să îţi pot întinde/ O gură tremurată spre sărut/ Cu buze-nvineţite de cuvinte".*

Iulian BOLDEA, în Ana Blandiana*. Monografie. Editura* Aula*, 2000.*

Regăsim fireşte în aceste poeme aproape toate temele mai vechi ale Anei Blandiana, lucru care nu surprinde, căci, de-a lungul timpului, poeta a rămas cu consecvenţă fidelă unui registru stilistic şi unei arii tematice care se conturau, în coordonatele lor esenţiale, încă din primele sale volume. În cărţile ei mai noi, Ana Blandiana îşi aprofundează propriul univers, iar atunci când atinge câte un registru încă neexplorat o face cu o totală lipsă de ostentaţie. Astăzi poemele sale par să fi dobândit un plus de reflexivitate, elanurile vitaliste au dispărut, accentele patetice sunt repudiate, trăirea e interiorizată, filtrată de o mult mai acută conştiinţă introspectivă. Ele tind spre acea „austeritate" pe care o evoca autoarea într-una din poetizările sale de început, iar peste patetismul de odinioară al Fedrei (pentru a parafraza până la capăt textul amintit) se suprapune acum tot mai mult litera severă a Port-Royal-ului.

Octavian SOVIANY, în revista Luceafărul*, 2000.*

Ochiul de greier *este, între altele, şi cartea în care Ana Blandiana încearcă să nu se mai „mire" de singurătatea-i, ci s-o trăiască (liric, fireşte). Un volum al cărui dramatism e retras în subteran, dar în care drama dezicerii de sine, a imposibilităţii ei în fond, adaugă încă un cerc tragic acestei poezii. Fără a ajunge la o practică poetică a misterului, poemele au, totuşi, tensiunea şi înfiorarea contactului iminent cu acesta. În dialectica prefacerii de sine a poemului blandian, volumul de faţă reprezintă momentul negaţiei de sine — fireşte, în măsura în care un astfel de*

spectacol poate avea loc în cadrul unei evoluţii organice, quasiliniare. Mutaţiile din spaţiul poemului nu antrenează după sine şi o schimbare a poeticii, Ana Blandiana fiind unul dintre puţinii poeţi ai generaţiei sale care nu-şi schimbă formula lirică cu uşurinţa cu care se schimbă, după dispoziţie şi anotimp, garderoba.

Al. CISTELECAN, în revista Familia, *1981.*

Acest refuz al imaginarului de a se lăsa contaminat de angoasă şi de a cultiva flora anxioasă induce elegiilor o vocaţie luminescentă ce transcende instrucţia ideii ca atare. Nu atât „ideile“ sunt tonice în poezia Anei Blandiana (cu atât mai mult cu cât abstracţiile sunt cele care seamănă panica), cât senzualizarea lor imaginativă. Imaginarul poetei are o funciară repulsie faţă de orice dizarmonie, iar intrarea lui în ecuaţie e o garanţie imediată că poemul va rămâne în stare de graţie. Imaginarul e perna moale pe care tema dramatică, air-bag-ul *care o fereşte pe poetă de impact. În economia poemului, funcţia lui e cea de înger păzitor. Oricât s-ar strădui poeta să intre în infernul temelor tragice, el o trage înapoi în limbile armoniei.*

Al. CISTELECAN, în revista Cuvântul*, 2000.*

Mai importantă decât această lectură de semnalare a desenelor de suprafaţă a poeziei Anei Blandiana ar fi o alta care să asculte sunetul de avertizare al pânzelor freatice ale lirismului său. Socotesc că ei n-ar trebui să-i scape nota de resemnare luminos-tragică a conştiinţei poetei, care îşi poartă cu demnitate crisparea şi dezvoltarea unui fel de cunoaşteri definitive; o cunoaştere prin excelenţă poetică, pentru care vulnerabilitatea fiinţei umane — obsesie a gândirii lirice a Anei Blandiana —, mereu şi mereu dezvăluită, nu e prilej de lamentaţie sentimentală ci o paradoxală sursă de energie morală rodind în iluminare şi în triumf spiritual.

Ioan MOLDOVAN, în Familia*, 2000.*

Desigur, Ana Blandiana e azi cea mai cunoscută poetă din România. Celebritatea sa literară e însoţită şi argumentată de una de ordin cetăţenesc, asociere de astădată benefică, menită a spăla ruşinea bardului politizat, aflat la remorca propagandei totalitare, aşa cum s-a întrupat în numeroase, din nefericire, cazuri, de la Mihai Beniuc la Adrian Păunescu. Întrebarea care se pune (şi-o pune poeta însăşi) e dacă această reputaţie de excepţie ar putea fi sinonimă cu o supremă satisfacţie, cu „fericirea“. În

cazul în care marele public ar fi predispus la un răspuns afirmativ, Ana Blandiana se mărturiseşte, împotriva aparenţelor, apăsată de un renume în ţesătura căruia se profilează doar părelnic un destin literar-monden cu strălucire împlinit. Întrucât condiţia de persoană celebră presupune o alienare, o despărţire de sine măsurată prin abisul moral al nostalgiei.[...]

Însă lucrurile sunt departe de simplitatea unei scheme istorice ori etice, împrejurare conştientizată pe deplin de poetă — şi aici credem că rezidă un punct cu deosebire dureros al inadaptării sale. În faţa unor aberaţii ale realului, poezia se repliază, resorbindu-şi idealismele, transformându-le în propria-i substanţă iremediabil dramatică. Jocul intelectual şi sentimental pe trapezul civic cade în abisul deziluziilor, asupra cărora specificul liric poate referi cu acuitate. „Corabia cu poeţi" e un simbol al împlinirii doar parţiale, adică al neîmplinirii: „Dar ce e nemurirea dacă nu/ Chiar această corabie de piatră,/ Aşteptând cu încăpăţânare ceva/ Ce nu se va întâmpla niciodată?" [...]. Dizgraţia istoriei nu e decât un simptom al dizgraţiei statutului omenesc. Realizarea idealului aduce un miraj cu efect scurt („Şi eu însămi vedeam/ La lumina mea/ Până dincolo de orizont/ O lume mai frumoasă/ Decât bănuisem vreodată,/ O mulţime care luneca/ Lin în toate direcţiile,/ Ca pe patine sau ca pe un luciu de apă,/ Cântând fericită 'Să ne grăbim,/ Să ne grăbim,/ Până mai este lumină' — Peisaj*), căci soluţiile nu sunt decât relative („Pentru că nu există lumină/ Oricât de deplină/ Pe măsura beznei ce-a fost / Şi-o să vină" —* Nu există răspuns*), iar comportamentul umanităţii oferă funeste deziluzii, părând a confirma gândul sumbru că, indiferent de context, „binele pur este ameninţător": „Dovadă că omenirea/ Şi-a condamnat la moarte/ Nu atât criminalii/ Cât sfinţii" (*Nord*). Elocvent este peisajul suav-macabru al îngerilor atârnând în crengi, aidoma unor fructe uscate sau al unor spânzuraţi, „Toţi cu hainele vestejite,/ Fibroase,/ Cu aripile încâlcite de vânturi,/ De mult nemaiîncercând să se desprindă/ Şi să cadă./ Ca şi cum ar şti/ Că mai sunt jos alte crengi, pe care se vestejesc/ Alţi îngeri" (*Agăţaţi în crengi*). Să fie viziunea democratică doar o viziune transcendentă? Câinele şi copilul, gata să se hrănească din aceeaşi bucată de pâine, „Încolăciţi şi împăcaţi,/ Cu universul redus/ La bucata de pâine/ În care se mai văd/ Dinţii îngerului" (*Piaţa Buzeşti*), precum o imagine a suferinţei eterne, dau impresia a înclina în favoarea visului irealizabil, indicând totodată caracterul absolut al inadaptării pe care poezia Anei Blandiana ne-o înfăţişează ca pe un stigmat.*

Gheorghe GRIGURCU, în România literară*, 2001.*